

MUONION KUNTA

Muonion kuntakeskustan osayleiskaava

Kunnanvaltuusto: 29.4.2024 § 11.

Kunnanhallitus: 22.4.2024 § 70

Ehdotus nähtävillä: 14.3.2023-16.4.2023 ja 2.5.-2.6.2023

Luonnos nähtävillä: 19.2.2021-31.5.2021 ja 8.6.2022-8.8.2022

Vireille tulosta kuulutettu: 8.6.2018

Päätös kaavan laadinnasta: KH 28.5.2018 § 15

Sisällysluettelo

1	PERUS- JA TUNNISTETIEDOT	1
1.1	Kaavan tarkoitus	2
2	TIIVISTELMÄ	2
2.1	Kaavaprosessin vaiheet	2
2.2	Kaavan keskeinen sisältö ja tavoitteet	2
2.3	Toteuttaminen	3
3	LÄHTÖKOHDAT	4
3.1	Selvitys suunnittelualueen oloista	4
3.1.1	Alueen yleiskuvaus	4
3.2	Luonnonympäristö	5
3.2.1	Luontoselvitykset ja aineistot	5
3.2.2	Kasvillisuuden yleiskuvaus	5
3.2.3	Arvokkaat luontokohteet	6
3.2.4	Lähimmät suojelualueet ja arvokas lajisto	7
3.2.5	Linnusto	8
3.2.6	Eläimistö ja direktiivilajisto	8
3.3	Maisema- ja taajamakuvaselvitys	10
3.3.1	Maisemarakenne	10
3.3.2	Maisemakuva	11
3.3.3	Maiseman arvot	12
3.4	Rakennetun kulttuuriympäristön selvitys	14
3.4.1	Alueet	14
3.4.2	Arvokohteet	15
3.4.3	Suosituksat	17
3.5	Arkeologinen selvitys	20
3.6	Maaperäselvitys	22
3.7	Liikenneselvitys	24
3.7.1	Ajoneuvoliikenteen verkko	24
3.7.2	Liikennemäärät	25
3.7.3	Liikenteen toimivuus	26
3.7.4	Liikenneturvallisuus	27
3.7.5	Liikenneonnettomuudet	27
3.7.6	Kävely ja pyöräily	27
3.7.7	Joukkoliikenne	27
3.7.8	Liukkaan kelin ajoharjoittelurata	28
3.8	Meluseelvitys	28

3.9	Hulevesi ja tulvauhka	29
3.10	Pohjavesialueet	31
3.11	Vesihuollon toiminta-alueet	31
3.12	Asukas- ja työpaikkaselvitys	33
3.12.1	Väestö ja asuminen	33
3.12.2	Työpaikat ja palvelut	34
3.12.3	Matkailu	34
3.13	Maanomistus	34
3.14	Suunnittelutilanne	35
3.14.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	35
3.14.2	Maakuntakaava	36
3.14.3	Yleiskaava	38
3.14.4	Asemakaavat ja rantakaavat	38
3.14.5	Rakennusjärjestys	38
3.14.6	Muut hankkeet	38
4	OSAYLEISKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET	40
4.1	Osayleiskaavan suunnittelun tarve	40
4.2	Osallistuminen ja yhteistyö	40
4.2.1	Osalliset	40
4.2.2	Vireilletulo	40
4.2.3	Osallistuminen kaavoitusprosessiin ja vuorovaikutus	40
4.2.4	Viranomaisyhteistyö	40
4.3	Osayleiskaavan tavoitteet	41
4.3.1	Muonion kunnan asettamat tavoitteet	41
4.3.2	Viranomaisten huomiot kaavaluonnosvaiheessa	41
4.3.3	Asukkaiden huomiot	42
4.3.4	Viranomaisten lausunnot tarkistetusta kaavaluonnoksesta	43
4.3.5	Viranomaisten huomiot kaavaehdotusvaiheessa	43
4.3.6	Alueidenkäytön valtakunnalliset tavoitteet	43
4.3.7	Maakuntakaava	44
4.3.8	Yleiskaava	44
4.3.9	Asemakaavat	44
5	YLEISKAAVARATKAISUN VAIHTOEHDOT	45
5.1	Osayleiskaavaluonnos I	45
5.2	Osayleiskaavaluonnos II	46
6	Osayleiskaavaehdotus	47
7	Hyväksymiskäsittelyyn etenevä tarkistettu osayleiskaavaehdotus	48
7.1	Aluevaraukset	50

7.1.1	Asumisen alueet	50
7.1.2	Keskustatoimintojen alueet	50
7.1.3	Palvelualueet	50
7.1.4	Teollisuusalueet	50
7.1.5	Virkistys- ja maa- ja metsätalousalueet	50
7.1.6	Matkailupalvelujen alueet	52
7.1.7	Erytisalueet	52
7.1.8	Vesialueet	52
7.2	Muut merkinnät	52
7.2.1	Liikennejärjestelyt	52
7.2.2	Informatiiviset ja alueiden erityispiirteitä kuvaavat merkinnät	53
7.3	Kaavamääräykset	55
7.4	Suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin	60
7.5	Suhde maakuntakaavaan	61
7.6	Suhde yleiskaavan sisältövaatimukseen	63
8	KAAVAN VAIKUTUKSET	65
8.1	Yleistä	65
8.2	Natura-arviontivelvollisuuden selvittäminen	65
8.3	Osayleiskaavan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön	67
8.4	Osayleiskaavan vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan, ilmastoon	68
8.5	Osayleiskaavan vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin	70
8.6	Osayleiskaavan vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen	71
8.7	Osayleiskaavan vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön	72
8.8	Kokonaisvaikutukset	73
9	OSAYLEISKAAVAN OIKEUSVAIKUTUKSET	75

LIITTEET

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
2. Viranomaisneuvottelun muistio 18.6.2018
3. Yleisötilaisuuden kooste 19.6.2018
4. Kaavoittajan vastineet luonnosvaiheen (25.5.2022) ja luonnosvaiheen II (22.2.2022) palautteisiin sekä vastineet ehdotusvaiheen (20.03.2024) palautteisiin
5. Kaavakartta ja -määräykset (20.03.2024)

Sippola, Arja

20.3.2023

ERILLISSELVITYKSET

- Luontoselvitys (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, 19.11.2018)
- Maisema- ja taajamakuvaselvitys (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, 23.10.2018)
- Muonion rakennetut ympäristöt. Jälleenrakennuksesta modernismiin, kirkonkylä ja taajama (Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen ja Luoto Oy, 31.10.2018)
- Arkeologinen inventointi (Kulttuuripalvelut Heiskanen ja Luoto Oy, 26.10.2018)
- Maaperäselvitys (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, 31.10.2018, tarkistettu 8.12.2022 ja 1.12.2023)
- Liikenneselvitys (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, 30.10.2018)
- Meluselvitys (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, 1.11.2018)
- Hulevesien hallintaa sekä tulvauhka-alueita koskeva selvitys (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, 5.11.2018)
- Muonio Mäntykumpu kuntoarvio, PBM Rakennustutkimus 29.6.2023

20.3.2023

Muonion kuntakeskustan osayleiskaava

1 PERUS- JA TUNNI STETIEDOT

Selostus liittyy 20.3.2024 päivättyyn Muonion kuntakeskustan osayleiskaavaan.

Suunnittelualueen pinta-ala on noin 15 k-m². Suunnittelualue kattaa Muonion kuntakeskustan alueen ja sen välittömät lähialueet. Suunnittelualue rajautuu lännessä Muonionjokeen. Suunnittelualueen rajausta kulkee Harrinivan eteläpuolelta Oustajärven ja Isolompolon kautta pohjoiseen Keinovuomanmaahan.

Osayleiskaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena aluevarauskaavana, jossa määritellään tuleva alueidenkäyttö.

Työtä Muonion kunnassa on ohjannut tekninen johtaja Jussi-Pekka Tammilehto. Kaavan laadinnasta toimeksiantona on vastannut FCG Finnish Consulting Group Oy. Projektipäällikkönä on toiminut projektin alkuvaiheessa DI Lauri Solin ja ensimmäiseen luonnosvaiheeseen asti arkkitehti Petri Tuormala (YKS-415), jonka jälkeen projektipäällikkönä on toiminut FM Ruusa Degerman (YKS-660). Arkkitehti Arja Sippola (YKS-256) toimi projektipäällikkönä kaavaehdotusvaiheesta eteenpäin. Kaavan laatimisessa ovat avustaneet ympäristösuunnittelija Mari Lampinen sekä tekninen avustaja Jari Alatalo.

Kuva 1. Kaava-alueen likimääräinen rajausta ja sijainti (Paikkatietoikkuna/MML)

20.3.2023

1.1 Kaavan tarkoitus

Työn tavoitteena on laatia kuntakeskustan asemakaavoitusta ja muuta maankäyttöä ohjaava yleiskaava selvityksineen. Suunnitelma laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena aluevarausyleiskaavana, jossa määritellään tuleva alueidenkäyttö.

Muonion kunnanvaltuusto on 24.11.2014 hyväksynyt osayleiskaavan laatimisen kuntakeskuksen alueelle. Muonion kunnanhallitus valitsi kokouksessaan 23.4.2018 (117 §) kaavanlaatijaksi FCG:n.

2 TIIVISTELMÄ

2.1 Kaavaprosessin vaiheet

Kunnanhallitus on 28.5.2018 § 151 päättänyt kuntakeskustan osayleiskaavan viireille tulosta. Yleiskaavan viireille tulosta tiedotettiin 8.6.2018 kunnan teknisellä osastolla ja internetsivuilla (www.muonio.fi). Valmisteluvaiheen viranomaisneuvottelu järjestettiin 18.6.2018. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 11.6.2018 lähtien. Tiedotus- ja keskustelutilaisuus järjestettiin 19.6.2018.

Valmisteluvaiheen aineisto

Kaavaluonnos on ollut nähtävillä 19.2.2021–31.5.2021 ja siitä on pidetty yleisötilaisuus 3.5.2021. Tilaisuuden järjestämisessä huomioitiin korona-viruksen aiheuttamat rajoitukset, minkä takia tilaisuuteen oli mahdollista osallistua etäyhteydellä. Luonnoksesta saatiin 63 mielipidettä ja 6 lausuntoa. Saadut mielipiteet ja lausunnot sekä niihin annetut vastineet on esitetty liitteessä 4.

Kaavaluonnoksen palautteista järjestettiin työkokous 5.5.2022, jossa oli läsnä Muonion kunnan, ELY-keskuksen, Tornionlaakson museon ja Lapin liiton edustajat. Tehytjen muutoksien vuoksi kaavaluonnos asetettiin uudelleen nähtäville. Kaavaluonnos on ollut uudelleen nähtävillä 8.6.2022 – 8.8.2022 ja siitä on pidetty yleisötilaisuus 16.6.2022. Luonnoksesta saatiin 18 mielipidettä ja 3 lausuntoa.

Viranomaistyöneuvottelu järjestettiin 25.1.2023.

Kaavaehdotus asetettiin nähtäville 14.3.2023–16.4.2023 sekä 2.5.2023-2.6.2023 väliseksi ajaksi.

Yleiskaavan käsittely ja hyväksyminen kunnanhallituksessa 22.4.2024 ja kunnanvaltuustossa 29.4.2024.

Mahdolliset valitukset yleiskaavan hyväksymispäätöksestä ratkaistaan hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa (KHO).

Yleiskaava tulee voimaan, kun se on lainvoimainen ja siitä on kuulutettu.

2.2 Kaavan keskeinen sisältö ja tavoitteet

Suunnittelutyön tarkoituksena on laatia kuntakeskustan asemakaavoitusta ja muuta maankäyttöä ohjaava yleiskaava selvityksineen. Suunnitelma laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena aluevarausyleiskaavana, jossa määritellään tuleva alueidenkäyttö.

20.3.2023

Kaava on vireillä Muonion kunnan aloitteesta.

2.3 Toteuttaminen

Kaavanprosessin käsittelystä ja hyväksymismenettelyistä vastaa Muonion kunta. Kaavan toteuttamisesta vastaavat pääosin alueen maanomistajat ja toimijat.

20.3.2023

3 LÄHTÖKOHDAT

3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista

3.1.1 Alueen yleiskuvaus

Selvitysalue kattaa Muonion kuntakeskustan sekä sen välittömät lähialueet. Osayleiskaava-alueen pinta-ala on noin 15 k-m².

Alue rajautuu Muonionjokeen. Keskustan kohdalle sattuu Jerisjoki ja kaava-alueen itärajalla on Isolompolo sekä Oustajärvi. Kaava-alueelle sisältyy myös Muonionjärvi Muonionjoen keskellä.

Kuva 2. Jerisjoki. (FCG / Mari Lampinen)

Muonion keskustaajaman alue on muodostunut Putaanrannan ja Lahdenrannan alueille, missä on pienialaisia rantapeltoja. Keskustaajama ja asutusalueet sekä taajaman ranta ovat hoidettua ympäristöä ja joutomaata, jolla ei ole erityisiä luontoarvoja. Jerisjokisuulle sijoittuu uimaranta sekä alavaa joutomaata.

Selvitysalueelle sijoittuu runsaasti ranta-alueita. Osa on virtavesirantaa, mutta myös luhtaisia järvenrantoja ja alavia tulvarantoja esiintyy runsaasti. Kaava-alueelle sijoittuu Muoniojärven lisäksi Oustajärvi sekä Isolompolon länsirantaa. Järvien rannat ovat karuja, eikä niillä ole inventointien perusteella runsasta vesikasvillisuutta.

Kuva 3. Muonion ydinkeskustaa. (FCG / Mari Lampinen)

20.3.2023

3.2 Luonnonympäristö

3.2.1 Luontoselvitykset ja aineistot

Luontoselvityksen maastotöistä ja raportoinnista on vastannut FM biologi Minna Takalo FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:stä. Luontoselvityksen erillisaraportti on kaava-asiakirjojen liitteenä.

Kuva 4. Kulleroniitty (FCG / Minna Takalo)

3.2.2 Kasvillisuuden yleiskuvaus

Suurin osa alueen metsistä on puustoltaan keski-ikäistä mäntyvaltaista kasvatusmetsää. Muonion länsiosasta löytyy Metsä-Lapin tyypillisiä kuusivaltaisia tuoreita kankaita, mutta niukemmin kuin mäntyvaltaista kuivaa ja kuivahkoa kangasta. Tuoreet kivennäismaan kankaat ovat tyypiltään suopursu-mustikkatyypin (LMT) kangasmetsiä ja myös piirteitä Peräpohjolan suopursu-juolukkatyypin (LUT) kangasmetsätyypeistä löytyy. Näillä kohteilla esiintyy kapealatvuksista kuusta ja joutokossa sekapuuna mäntyä sekä kitukasvuista hieskoivua.

Kaava-alueelle sijoittuu sekä luonnontilaisia soita että osin ojitettuja ja luonnontilaltaan muuttuneita turvemaita. Selvitysalueen pohjoisosaan sijoittuu edustavin suoluontokohde Rukomapudaksen pohjoispuolelle. Kohteesta Keinovuopion lampi ja suon rämeinen eteläosa sekä yksi pieni ja karu lähde sijoittuvat Natura-alueelle.

Kaava-alueen suot ovat pääosin vaivaiskoivun ja pohjanpajun vallitsevia rämeitä ja sekapuustoisia karuja pallosarakorpirämeitä sekä vesistöjen laiteille sijoittuvia pensaikkoluhtia. Puustoiset suot ja pienet nevat ovat ravinteisuudeltaan karuja. Kasvillisuuden ja sammallajiston perusteella alueella ei ole kalkkivaikutteista tai erityisen lähteistä suota.

Pienvesistä kaava-alueelle sijoittuu arvokkaimpana Keinovuopion suoluontokohdeella sijaitseva mesotrofinen lähde. Kivimaan kangaslaitteessa Isolompolon länsirannalla sijaitsee pieni karu lähde. Molemmat lähteet ovat vesilain määrittelemiä ja suojelemia pienvesiä. Alueelle ei sijoitu erityisen edustavia puroja tai noroja.

Jerisjoki sijoittuu kaava-alueelle Isolompolon ja Muoniojärven väliseltä osuudeltaan. Jerisjoen rantaluhtia voidaan pitää arvokkaana virtaveden lähiympäristönä.

20.3.2023

Kaava-alueelle sijoittuu Muoniojärven lisäksi Oustajärvi sekä Isolompolon länsirantaa. Järvien rannat ovat karuja, eikä niillä ole inventointien perusteella runsasta vesikasvillisuutta. Sen sijaan Muoniojärven alueelle sijoittuu runsaammin erilaisia vesikasvillisuusvyöhykkeitä, joista näkyvin on keskiosaan sijoittuva laaja järvikorkeasvusto. Muonion alueella järvet ovat kasvitieteellisesti tyypiltään uposuohöjviä.

3.2.3 Arvokkaat luontokohteet

Naturan ulkopuolelta kaava-alueen inventoinneissa todettiin alueella olevan metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä sekä vesilain 11 §:n tarkoittamia arvokkaita pienvesiä.

Inventointien perusteella luontokohteina rajattiin luonnontilainen niukkapuustoinen suo, jolla esiintyy lähteitä. Keinovuopio sisältyy Natura-alueerajaukseen, mutta sen pohjoispuolelle sijoittuva ojittamaton suoalue arvotettiin kaavassa huomioitavaksi luontokohteeksi (luo-1). Suo on osa laajempaa Keinovuoman suoallasta, jonka osia on myös ojitettu. Kaava-alueelle sijoittuvalla osalla on avosuon keskellä mesotrofinen avolähde, joka lisää luontokohteen arvoa.

Kuva 5. Keinovuopion luontokohde (luo-1) keltaisella rajauksella. Mesotrofinen lähde punaisella.

Kaava-alueen itäosaan, Isolompolon länsirannalle, sijoittuu pieni kangasmaan lähde. Kohteella ei esiinny erityistä lähdesammallajistoa ja se on siten ravinteisuustasoltaan karu. Lähteet luetaan vesilain 2 luvun 11§ suojaamiin arvokkaisiin pienvesiin, joten lähde osoitetaan pistemäisenä luontokohteena kaavassa (luo-2) ja se tulee huomioida myös metsätalustoimissa.

20.3.2023

Kuva 6. Kivimaan lähde on pistemäinen luontokohde (luo-2).

3.2.4 Lähimmät suojelualueet ja arvokas lajisto

Kaava-alueen vesistöistä Oustajärvi ja Isolompola kuuluvat Tornion-Muonionjoen vesistöalueeseen (67) ja alueen vesistöjä lukeutuu Tornio–Muonionjoen Natura-alueeseen (FI1301912), joka on useiden kuntien alueelle sijoittuva laaja alue (32 000 ha) ja se on sisällytetty Suomen Natura 2000 –ohjelmaan luontodirektiivin perusteella (SAC). Lisäksi suuren osan kaava-alueen länsiosasta kattaa Muoniojärven–Utkujoen Natura-alue (FI1300801 SAC/SPA).

Kuva 7. Muoniojärvi-Utkujoki Natura-alue harmaalla.

20.3.2023

Inventointien aikana hankealueella ei havaittu valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalaisia tai muutoin huomionarvoisia kasvilajeja. Alueella ei havaittu luontodirektiivin (liite II ja IV b) mukaisia tai luonnonsuojelulain mukaisia rauhoitettuja tai erityisesti suojeltavia kasvilajeja.

3.2.5 Linnusto

Muoniojärvi on valtakunnallisesti arvokas lintuvesien suojelukohde, joka on kasvistoltaan poikkeuksellisen edustava. Muoniojärven laajat niityt ovat kahlaajalajiston kannalta merkittäviä pesimäalueita. Alueen vesilinnusto on lukumäärältään ja lajistoltaan runsas. ~~vesilintuja~~. Muoniojärven ja Muonionjoen alueet ovat myös tärkeitä muuton ja sulkasadonkaikaisia kerääntymisalueita.

Selvitysalueen inventointien tuloksena alueelta havaittiin yhteensä 78 lintulajia. Näistä pesimävarmuusindeksillä määriteltynä varmoina pesijöinä voidaan tulkita 36 lajia ja todennäköisinä tai mahdollisina pesijöinä 16 lajia. Lisäksi yhden havaintokerran havainnot ovat 28 lintulajista ja näistä suurin osa on toki oletettavasti myös pesimälajistoa, kuten hömötiainen ja töyhtötiainen, mutta osa on tulkittavissa joko muuttaviksi tai alueen ulkopuolella pesiviksi, kuten merikotka.

Petolintujen osalta lähtötietoina käytettyyn rengastustoimiston rekisteriin ei ollut tallennettu minkään petolinnun tai suojelullisesti arvokkaan lintulajin pesäpaikkoja kaava-alueelta (Björklund 5/2018).

Kuva 8. Telkät Muoniojärvellä. (FCG / Minna Takalo)

3.2.6 Eläimistö ja direktiivilajisto

Lintudirektiivin liitteessä I mainituista lajeista alueella voidaan todeta varmasti pesivinä 6 lajia; laulujoutsen, uivelo, suokukko, liro, pikkulokki ja lapintiira. Mahdollisesti tai todennäköisesti pesivinä 2 direktiivilajia; mustakurkku-uikku ja sinirinta.

Valtakunnallisesti uhanalaisluokitelluista lajeista inventoinneissa havaittiin 16 lajia; haapana, tukkasotka, pilkkasiipi, tukkakoskelo, isokoskelo, mustakurkku-uikku,

20.3.2023

merikotka, sinisuohaukka, piekana, suokukko, taivaanvuohi, punajalkaviklo, räystäspääsky, hömötiainen, töyhtötiainen ja pajusirkku, joista varmasti pesivinä haapana, isokoskelo, suokukko, taivaanvuohi, räystäspääsky ja pajusirkku.

Valtakunnallisesti silmälläpidettävistä lajeista inventoinneissa havaittiin 8 lajia; jänkäsirriäinen, kuovi, mustaviklo, liro, niittykirvinen, keltavästäräkki, kivitasku ja pohjansirkku, joista varmasti pesivinä liro, keltavästäräkki ja pohjansirkku. Suomen kansainvälisistä vastuulajeista alueelta on havaittu 20 lajia, joista varmasti tai todennäköisesti pesivinä 11 lajia.

EU:n luontodirektiivin liitteessä IV (a) luetellaan yhteisön tärkeänä pitämät ja tiukkaa suojelua edellyttävät eläinlajit, joiden luonnossa selvästi havaittavan lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on Suomen luonnonsuojelulain 49 § perusteella kiellettyä.

Kaava-alueen pesimälinnustoinventoinneissa Rukomapudaksen alueella havaittiin euroopanmajava. Saukko on mainittu Tornionjoen-Muonionjoen Natura-alueen suojeluperusteena olevaksi lajiksi. Muonionjoen ja Jerisjoen rannat ovat erityisesti saukolle soveltuvia kirkasvetisiä virtavesiä ja lajia erittäin todennäköisesti alueella esiintyy. Pitkään avoimena pysyvä Harrinivan koskialue on niin ikään saukon ruokailualueena potentiaalinen ja Muonionjoen Rukomasaaren hiekkaiset rantapenkeerit ovat saukon elinympäristöksi soveliaista aluetta. Saukon elinalueet ovat laajoja ja kaava-alueelle saattaa sijoittua reviirin osia.

Kuva 9. Lapintiira. (FCG / Minna Takalo)

20.3.2023

3.3 Maisema- ja taajamakuvaselvitys

FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:ssä selvityksestä on vastannut hortonomi, ympäristösuunnittelija Mari Lampinen. Työn laadunvalvojana on toiminut maisema-arkkitehti Riikka Ger.

Laaditun selvityksen tavoitteena on tuoda esille suunnittelualueen maisemalliset arvot ja määrittää maisemallisesti tärkeät alueet. Maisemaselvitystyössä keskityttiin alueisiin, jotka korostavat Muonion kunnan identiteettiä ja Lappilaista joenvarsielämää sekä erämaaluontoa. Kohteiden lisäksi maisemaselvityksessä huomioidaan niin sanottu liikenteellinen maisemakuva huomioiden älytiehanke ja maisematekijät, jotka kiinnittävät ohiajajien matkailijoiden huomion ja synnyttävät positiivisia mielikuvia ja houkuttelevat pysähtymään Muonion kunnassa.

Kuva 10. Jerisjoen ranta-alueita. (FCG / Mari Lampinen)

3.3.1 Maisemarakenne

Selvitysalue kuuluu maisemamaakuntajaossa Peräpohjolan-Lapin Länsi-Lapin tunturiseutuun. Tyypillisiä piirteitä alueelle ovat voimakkaat maanpinnan muodot, karu luonto ja ankarat ilmasto-olot. Tunturien ja vaarojen välisellä alueella on useita pieniä ja keskisuuria järviä ja jokia. Tunturien ja vaarojen lakialueet muodostavat alueelle vedenjakajia, joista pintavedet virtaavat puroja ja pieniä jokia pitkin ympäröiviin järviin. Asutus on suhteellisen harvaa ja se keskittyy järvien rannoille ja pääteiden varsille.

Maisemarakenne muodostuu pelkistetysti maaston korkeuserojen vaihtelusta ja vesistöistä. Muonion kirkonkylän aluetta ympäröivät sekä vaarat että vesistö. Muonionjoki sekä Muonionjärvi muodostavat näyttävän rajauksen. Alueen keskellä virtaa Jerisjoki. Kirkonkylää rajaavat idässä Isolompolon ja Oustajärven vesistöt.

20.3.2023

Kuva 11. Vaihtelevaa maastonmuotoa Muoniojärveltä kuvattuna (FCG / Minna Takalo)

3.3.2 Maisemakuva

Muonionjokilaaksoa rajaavat tunturit ja vaarat molemmin puolin jokea. Muonionjoen varteen on asutus sijoittunut nauhamaisesti. Taajaman kohdassa asutus laajenee ja Muonion taajamassa asutusta on alkanut levittäytyä myös kohti Olostunturia, valtatie 21 itäpuolelle. Muonion kirkonkylä on muodostunut Jerisjoen ja Muonionjoen yhtymäkohdan tuntumaan, joten vesistöt yhdessä Muonionjärven kanssa muodostavat tärkeän elementin kirkonkylän maisemassa.

Kirkonkylän alue on pinnanmuodoiltaan vaihteleva. Vaihtelevuus tuo kirkonkylään mielenkiintoa ja elävyyttä. Muonion kirkon alue muodostaa kirkonkylän tärkeimmän alueen jo sijoittumalla muuta aluetta korkeammalle sekä myös vanhemmalla rakennuskannalla. Muonion kirkonkylä paloi lähes kokonaan Lapin sodassa, vain muutamia taloja ja kirkko säästy.

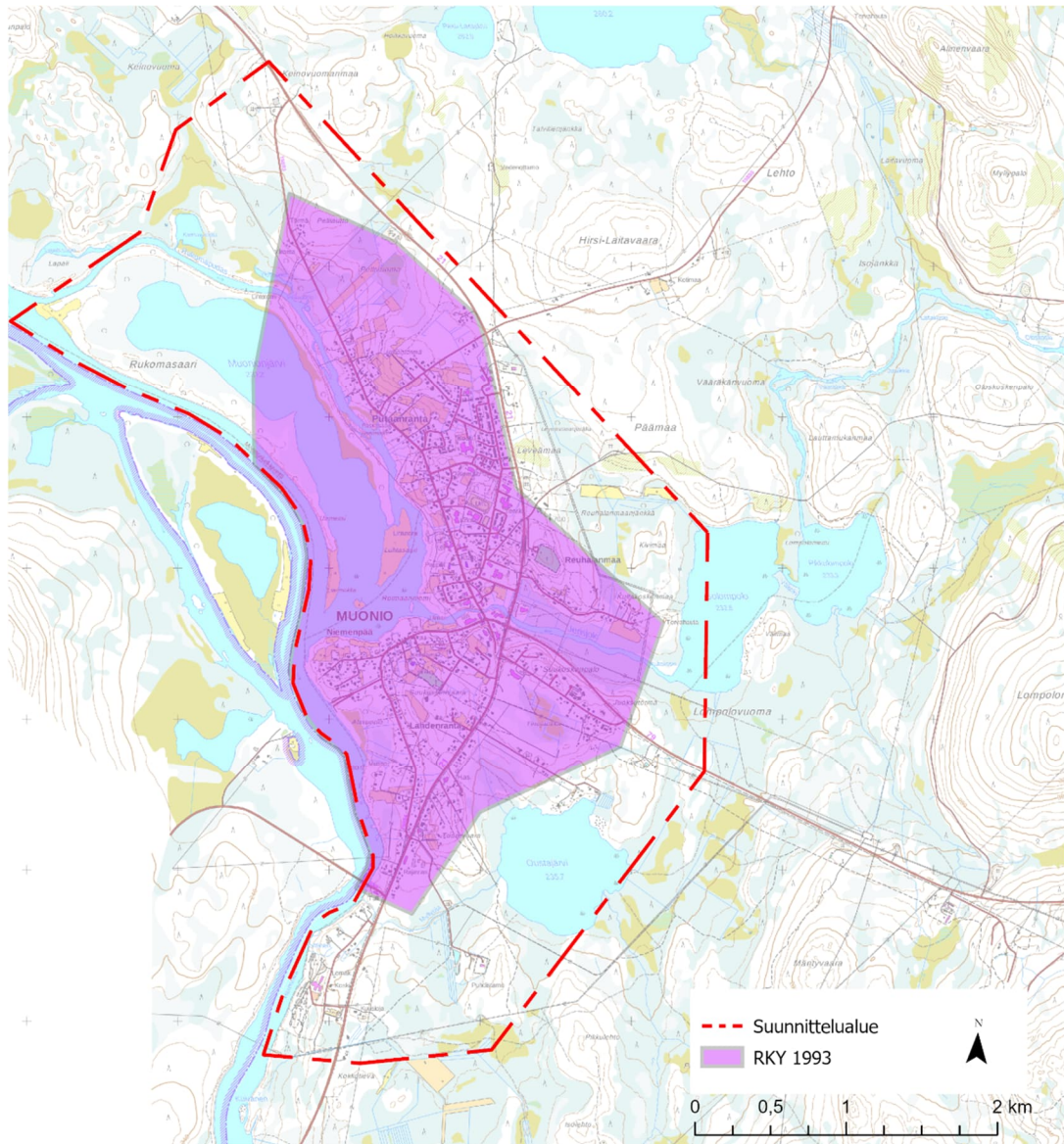

Kuva 12. Muonion kirkko pohjoisesta Muonionjoen rannalta (FCG / Mari Lampinen)

20.3.2023

3.3.3 Maiseman arvot

Kuva 13. Muonion kirkko ympäristöineen on entinen valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY1993). Uudessa RKY2009-luettelossa alue ei ole enää mukana, mutta Lapin alueella entisten RKY-alueiden on tulkittu olevan maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä. Näin ollen Muonion kirkonkylän vanhalla osalla ja jokilaakson kulttuurimaisemalla on edelleen merkittäviä kulttuuriympäristön arvoja.

Muonion kirkonkylän vanha osa ja jokilaakso on luokiteltu merkittäväksi kulttuuriympäristöksi Lapin kulttuuriympäristöohjelmassa (1993). Sota tuhosi Muonion kirkonkylän kirkkoa lukuun ottamatta lähes kokonaan Jälleenrakennuskaudella kirkonmäelle rakennettiin uusi rakennuskanta vanhoille paikoille. Rakennukset ovat tyypillisiä puolitoistakerroksisia lautavuorattuja harjakattoisia taloja. Rakennukset muodostavat mittakaavaltaan varsin viehättävän kokonaisuuden. Rakennuskanta

20.3.2023

olisi hyvä huomioida uudisrakentamisen yhteydessä, että alue säilyisi yhtenäisenä yleisilmeeltään.

Kuva 14. Perinteistä rakennuskantaa Lahenrannantien varrelta (FCG / Mari Lampinen)

Merkittäviä perinnemaisemakohteita on inventoitu Muonion alueelta Lapin perinnemaisemat –julkaisuun. Selvitysalueelle sijoittuu Rukomasaaren tulvaniitty, mikä ympäröi Muonionjärveä. Rukomasaari on Muonionjoen tulvaniittysaari. Saarella on ollut kymmeniä latoja, joista jäljellä on vielä kymmenkunta. Niiton loppumisen jälkeen saari on jäänyt luonnontilaiseksi.

Kuva 15. Näkymä Muonionjoelle ja Muoniojärvelle. (FCG / Mari Lampinen)

20.3.2023

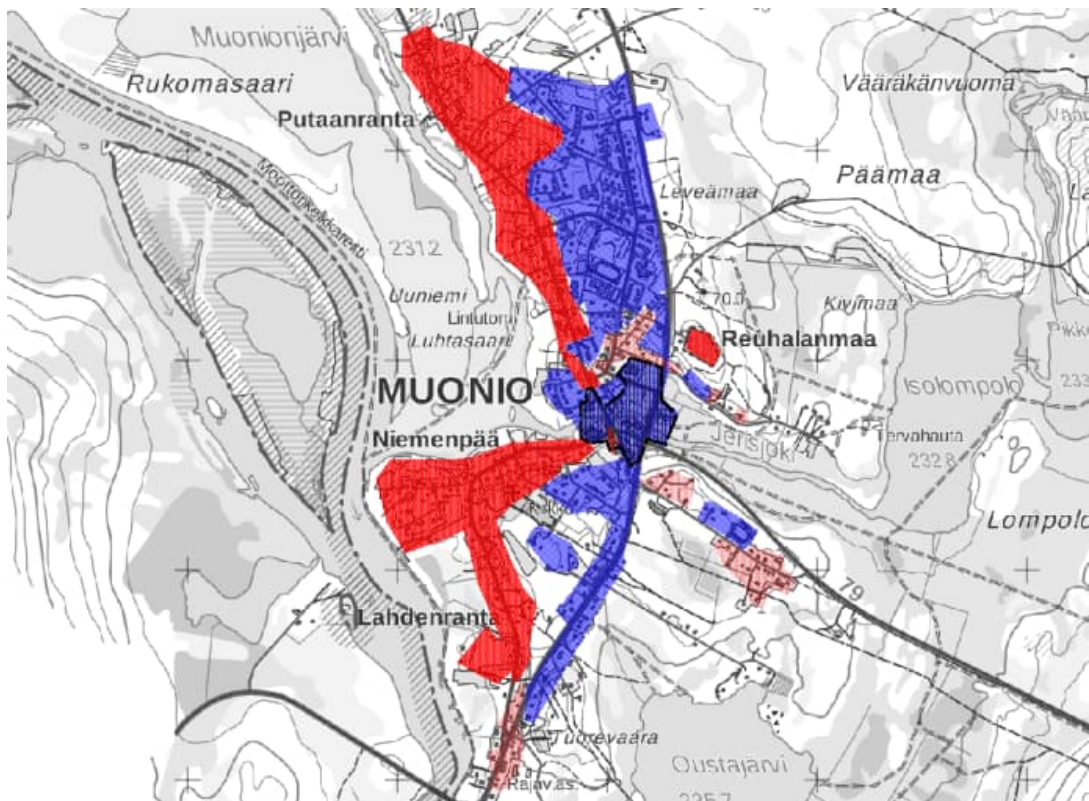
3.4 Rakennetun kulttuuriympäristön selvitys

Kulttuuriympäristöselvityksen teki Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n tutkija Jari Heiskanen. Maastotyöt tehtiin kesäkuussa 2018, raportti valmistui saman vuoden syksyllä. Rakennetun kulttuuriympäristön erillisraportti on kaava-asiakirjojen liitteenä.

Muonion rakennetun ympäristön lähtökohtana on syksy 1944, jolloin silloinen kirkonkylä tuhoutui Lapin sodassa muutamaa rakennusta lukuun ottamatta. Kirkonkylän, nykyisen keskustaajaman vanhimman ja laajimman rakennuskerrostuman muodostaa näin ollen jälleenrakennuskausi. Se pohjautuu vanhempaan, maatalouden asutusmaisemaan. Jälleenrakennuskauden jälkeen moderni Muonio, keskustaajama kasvoi pääosin vanhan kirkonkylän itäpuolelle, uuden ohitustien varteen 1960-luvulta alkaen.

3.4.1 Alueet

Muonion taajama jakautuu selkeästi vanhaan ja uuteen alueeseen, kirkonkylään ja taajamaan, joiden runkona on ajan tielinjat. Niiden solmukohdassa on liikennereitien risteykseen rakentunut liikekeskus.

Kuva 16. Muonion rakentuminen. Punainen rasteri Vanha Muonio, vaaleanpunainen rasteri sodan jälkeen syntyneet uudet asuinalueet, sininen rasteri 1960-luvun jälkeen syntynyt moderni Muonion taajama, musta pystyrasteri pääteiden risteykseen syntynyt liikekeskus.

Vanhan kirkonkylän, vanhaa maantietä ja raittia seuraava asutus rakentui uudelleen sodan tuhojen jälkeen. Asutus täydentyi ja tiivistyi edelleen 1950-luvulla. Raitin varrelle keskittyivät pappilan, koulun ja sairaalan lisäksi kunnantalo, terveystalo

20.3.2023

ja postirakennus sekä alkupäähän TVH:n varikko. Kaupat keskittyivät raitin risteysiin ja vanhoille asuinpaikoille. Kirkonkylän sotien jälkeinen (1944–1960) rakennuskanta käsittää pääosin tyyppi- ja piirustuksilla rakennettuja hallinnon, kaupan ja asumisen rakennuksia. Vallitsevana piirteenä on puu ja harjakatto. Alueella on yksittäisiä, aikakauden jälkeen rakennettuja omakotitaloja ja rivitaloja, mutta alueen ominaispiirteet ovat kuitenkin hyvin säilyneet. Vanhaan asutukseen liittyneet pelto- ja vesistömaisemat ovat osin kadonneet perinteisen maatalouden väistyttyä.

1960-luvun jälkeen rakentui rakennustavaltaan moderni Muonion taajama. Se rakentui kirkonkylän itäpuolelle, kuivemmille vaarakankaille. Sen runkona olivat valtatie 21 uusi linjaus, joka ohitti vanhan kirkonkylän sekä Vanhasta Ratsutiestä erkaneva Pirkantie. Rakentaminen on jatkunut nykypäiviin saakka, käsittäen omakoti- ja rivitaloja sekä erilaisia palvelurakennuksia, mm. kouluja, terveyskeskus jne.

Vanhan, nauhamaisen asutusmaiseman katkaisee lähinnä vanhojen ja uudistuneiden pääteiden risteykseen syntynyt liikekeskus, jonka rakennukset on rakennettu pääosin 1960-luvun jälkeen. Rakennuskantaa on eri vuosikymmeniltä, eivätkä ne muodosta yhtenäistä kokonaisuutta.

3.4.2 Arvokohteet

Muonion kirkonkylä, raitti ja sen jälleenrakennusajan ympäristöt ovat maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä ja maisema-aluetta. Kirkonkylän vanha osa, kirkonmäki ja kirkko sekä raitti niistä pohjoiseen, olivat valtakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä 1990-luvun inventoinnissa (RKY-1993, kuva 13). Nykyisessä RKY-2010 -listauksessa alue ei enää sitä ole, vaan alueen arvot ovat nyt maakunnallisia.

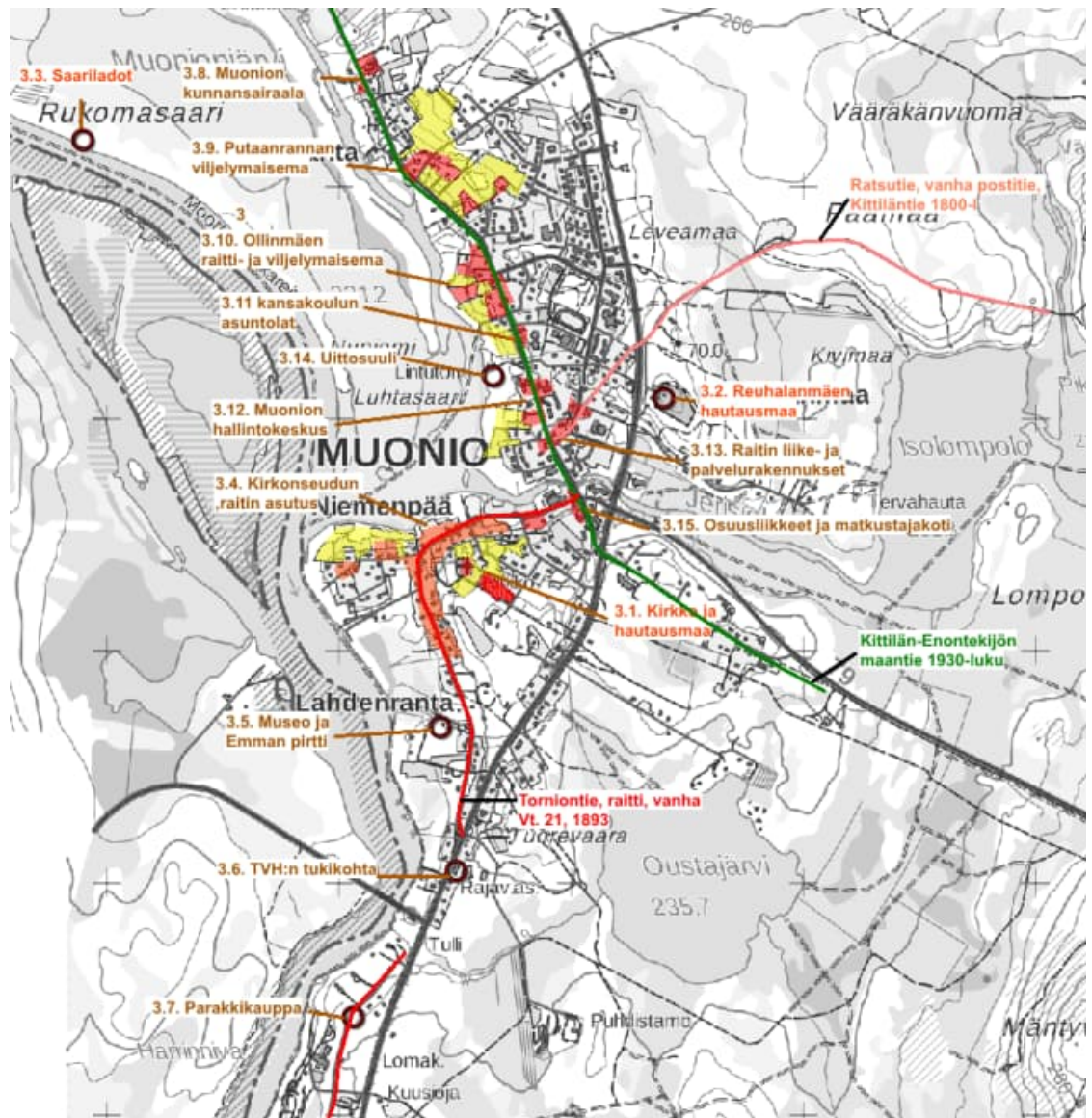

Kuva 17. Muonion kirkko. (Jari Heiskanen)

20.3.2023

Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi (LKYT)–kohteita oli kahdeksan ja ne on arvoitettu osana laajempaa Lapin inventointia. Sen kohteita Muoniossa olivat [suluissa on inventointitunnus ja tämän inventoinnin tunnus]: Kunnanvirasto (498-002/3.12.2), Muonion kirkko (498-003/ 3.1), Vanha sairaala (498-004/3.8), Muonion koulun asuntola ja opettajien asuinrakennus (498-016/3.11), Autio, pappila (498-110/3.12.1), Mäntykumpu, eläinlääkärin talo (498-109/3.13.4), Ullakko, ruumis-huone (498-125/3.2), Ratsutie, vanha postitie Kittilään (498-127/2.4.2).

Vanhan Muonion ja jälleenrakennusajan ao. kartassa tummanpunaisella rasterilla ja punaisella tekstillä ovat sotia edeltävät kohteet ja tielinjat, 3.1 kirkko, 3.2 hautausmaa, 3.3 saariladot sekä punaisella ja vihreällä tielinjat Torniontie, Enontekiöntie ja Kittiläntie. Punaisella rasterilla ja ruskealla tekstillä on sotienjälkeinen aika, vuodet 1944–1959. Raittiin liittyvät, maisemallisesti keskeiset peltoalueet on merkitty keltaisella.

Kuva 18. Muonion kirkonkylän historialliset sekä hyvin säilyneet jälleenrakennuskauden ja 1950-luvun ympäristöt ja vanhin tiestö.

20.3.2023

Taajama-ajan Muonion kartassa sinisellä rasterilla on osoitettu taajamarakentamisen ympäristöt ja mustalla rasterilla liikekeskuksen alue.

Kuva 19. Taajama-ajan Muonion kohteet ja alueet.

3.4.3 Suositukset

Jälleenrakennuskauden ja sitä vanhempien rakennusten ja ympäristöjen ominaispiirteet tulisi selvityksen mukaan yleisesti huomioida tulevassa maankäytön suunnittelussa koko vanhan raitin varrella. Keskeisiä miljöitä ovat raitin hallintokeskus, Ollinmäki, Putaanranta ja Kirkonseutu. Merkittäviä kohteita, raitin nauhamaista luonnetta kuvaavia julkisia rakennuskohteita ovat pääosin vanhoille paikoille rakennetut pappila, kunnansairaala ja kansakoulun asuntolat sekä osuusliikkeen rakennukset. Uuden hallintokeskuksen muodostivat kunnantalo, terveystalo ja posti/poliisitalo. Täydennysrakentaminen tulisi sopeuttaa jälleenrakennuskauden rakennuskantaan materiaalien, mittasuhteiden, sijoittelun ja värien suhteen. Raittiin kuuluvat avoimet tilat, peltoalueet sekä näkymät vesistöön ja kirkolle pitäisi säilyttää ja mielellään palauttaa. Kirkon asema raitin ja vesistömaiseman kiintopisteenä tulee

20.3.2023

säilyttää ja palauttaa. Asutuksen ohella julkisen rakentamisen kohteet ja kaupparakennukset muodostavat keskeisen osan raitin ominaispiirteitä ja arvoja. Niiden alkuperäinen käyttö on päättynyt tai muuttunut. Erityisesti käyttämättömyys muodostaa uhan rakennuksille, tästä esimerkkinä kunnansairaala, jota ei katsota voitavan kaavassa esittää enää suojelukohteena. Rakennuksille tulisi löytää käyttöä, joka säilyttää rakennukset. Rakennusten kunnostuksissa tulisi huomioida ajan rakennusmateriaalit, työtavat ja värit. Alue kestää uudis- ja täydennysrakentamista vain, kun huomioidaan historialliset ominaispiirteet, rakennukset, miljööt ja näkyvät ja rakennusten/toimintojen sijoittumiset.

Modernin Muonion alueella rakennusten ja ympäristöjen muutos- ja kunnostustöissä tulisi huomioida rakennusajan ominaispiirteet, mittasuhteet ja materiaalit. Uudisalueilla ajan rakennustyyppit ovat suositeltavia. Pirkantien kehittäminen taajaman pääkatuna on suositeltavaa. Taajama-alueet kestävät täydennysrakentamista; yksittäisissä kohteissa ympäristön ominaispiirteet on huomioitava, laajemmissa hankkeissa ajan rakennustyyppit ovat suositeltavia.

Liikekeskuksen ja liikennereittien kehittämisessä alueen reunalle, vanhan raitin varrelle sijoittuvat jälleenrakennuskauden osuusliikkeet ja matkailumaja tulisi huomioida suunnittelussa. Alue kestää muutoksia.

Kaavakartalle esitetään seuraavat kohteet:

Kirkkolain 14 luvun 5 §:n nojalla suojeltu kirkollinen rakennus (srk):

Muonion kirkko

Suojeltu rakennus MRL 41.2 § perusteella (sr-kohteet):

sr-2 Reuhalanmaan ruumishuone, Ullakko

sr-3.13.2 Tippala, vanha liikekeskus

sr-3.13.4 Yhteiskoulu, koulurakennus saneerattu kirjastoksi.

- Rakennusta pyritään ennallistamaan tulevien saneerausten yhteydessä.

sr-3.14 Uittosuuli, uittorakennus

sr-5 Muonion kotiseutumuseo

sr-6 TVH:n tukikohta, entinen toimitilarakennus

sr-7 Parakkikauppa, Metsähallituksen varastorakennus

sr-8.3 Lääkärin virkatalo

sr-12.1 Pappila (sis. Pikkupappila, Talousrakennus, Sauna, Leikkimökki)

sr-12.2 Muonion hallinto- ja palvelurakennukset (sis. Kunnantalo, Terveystalo ja neuvola, Talonmiehen asuinrakennus)

sr-12.3 Posti- ja teletalo

~~sr-15.1 Osuuskauppa~~

~~sr-15.2 Osuuskassa~~

20.3.2023

MSNumerointi viittaa Muonion rakennetun kulttuuriympäristön inventointiin.

Taajamakuvallisesti merkittävät alueet (sk2) etelästä pohjoiseen ovat:

sk2-4.1 Torniontien ja kirkonseudun raittiasutus

sk2-4.2 Niemenpää

sk2-13 Ratsutien alku

sk2-12 Muonion hallintokeskus ja Pappila

sk2-10 Ollinmäen raitti ja viljelymaisema

sk2-9 Puthaanrannan viljelymaisema

sk2-8 Muonion kunnansairaala

sk2-15 Osuuskauppa ja Osuuskassa

Edellä esitettyjen kohde ja aluumerkintöjen lisäksi Ratsutie on osoitettu kaavakartalla historiallisena tienlinjauksena.

Kaavakartalta on jätetty pois seuraavat kohteet, inventoinnissa suojeltavaksi esitetyt kohteet, joista osa on jo purettu tai joiden osalta kunta on arvioinut rakennusten kunnan heikentyneen niin merkittävästi, että niiden suojelulle ei ole kohtuullisia edellytyksiä.

sr-8.1 Muonion kunnansairaala ja henkilökunnan asuntola

- *Kunnansairaala ei ole ollut useaan vuosikymmeneen käytössä. Rakennuksen kunto on heikko eikä sen suojelulle katsota olevan kohtuullisia edellytyksiä.*

sr-11 Kansakoulun asuntolat

- *Toinen asuntolarakennus on jo purettu*

sr-13.4 Eläinlääkäarin virkatalo

- *Rakennuksen kunto on heikko eikä sen suojelulle katsota olevan kohtuullisia edellytyksiä.*

sr-15.1 Osuuskauppa

- *Rakennus on julkisivultaan muuttunut alkuperäisestä vuoden 2018 inventoinnin jälkeen*

sr-15.2 Osuuskassa

- *Osuuskassa ja Osuuskauppa on osoitettu yhteisellä "Taajamakuvallisesti merkittävällä aluemerkinällä (sk2)*

sr-15.3 Matkustajakoti Olos, Hotelli Muonio

- *Rakennuksen kunto on heikko eikä sen suojelulle katsota olevan kohtuullisia edellytyksiä.*

20.3.2023

3.5 Arkeologinen selvitys

Arkeologisen selvityksen teki Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto ja inventoinnista vastasi arkeologi (FM) Kalle Luoto. Maastotyöt tehtiin kesä- ja syyskuussa 2018, raportti valmistui saman vuoden lokakuussa. Arkeologisen inventoinnin erillisraportti on kaava-asiakirjojen liitteenä.

Entuudestaan alueelta tunnetaan yksi muinaisjäännöskohde, kivikautinen asuinpaikka Kestikievari (muinaisjäännösrekisteritunnus 498010020). Sen lisäksi keskustajaman alueelta on saatu talteen useita kivikautisia löytöjä. Löydöt keskittyvät kirkon läheisyyteen Muonionjoen rannan läheisyyteen. Kivikautiset löydöt on saatu talteen pääasiassa ennen sotavuosia aikana, jolloin Muoniossa harjoitettiin nykyistä laajemmin maataloutta. Jälleenrakennuskausi on vaikuttanut voimakkaasti Muonion elinkeinoihin ja vanhojen löytöjen tarkastaminen rakennetulla ei viimevuosikymmenten aikana ole tuonut juurikaan lisätietoa kohteista.

Kestikievari (498010020) on entisen kestikievarin vainion kohdalla, maantien ja Muonionjoen välissä. Lahenrannantien ympäristöä on rakennettu voimakkaasti toisen maailmansodan jälkeen. Kohteen ympäristöä tarkastettiin maastossa, josta suurin osa oli rakennettua. Kohteelle on hankala määrittää rajausta ilman maastoon kajoavia tutkimuksia. Kohde tunnetaan aikaisemmissa inventoinneissa numerolla 20 ja sen on arveltu olevan ainakin osittain tuhoutunut.

Kuva 20. Muinaisjäännös Kestikievari sijaitsee kirkon pohjoispuolella jälleenrakennuskaudella melko tiiviisti rakennetulla alueella. Kuvassa kohde sijaitsee kuvan keskellä, kasvimaan takana. (Kalle Luoto)

Inventoinnissa ei havaittu uusia esihistoriallisia löytöjä. Aikaisemmin tunnetut löytöpaikat sijaitsevat voimakkaasti rakennetulla alueella eikä niistä kyetty tekemään uusia havaintoja. Löytöjen perusteella Muonion keskustan alueella on todennäköisesti aikanaan sijainnut kivikautista asutusta, jonka jäänteisiin nuorempi maankäyttö on todennäköisesti voimakkaasti vaikuttanut.

20.3.2023

Inventoinnissa tarkasteltavalta alueelta paikannettiin muutamia historiallisen ajan muinaisjäännöksiä, joista erityisesti nykyistä kirkkoa vanhemman kirkonpaikan löytymistä Kansallisarkiston historiallisista kartoista voidaan pitää uutena tietona. Se, minkälaisia jäännöksiä ilmeisesti muutamia vuosikymmeniä käytöstä olleesta kirkosta on Pappilan ympäristöön jäänyt ja kuinka ne ovat säilyneet on oma kysymys, jonka ratkaisu todennäköisesti vaatisi tarkempia kaivaustutkimuksia. Pappilan tontti on muutenkin mielenkiintoinen, koska se tunnetaan nimellä Autio, mikä viittaisi siihen, että paikalla on aikaisemminkin asututtu. Pappilan alue voisi olla erinomainen Muonion asutuksen ja kirkkohistorian tutkimiseen arkeologian keinoin.

Kuva 21. Ote isojakokartasta 1700-luvun lopulta. Aution tontille (nyk. Pappila) on merkitty "Nedra Muonionniska kyrka" eli kartan perusteella Pappilan maalla on sijainnut kirkko 1700-luvun lopulla. (Kansallisarkisto: Maanmittaushallituksen uudistusarkisto, L10:1/2-13 Alamuonio; Kartta ja selitys uudistalojen N:ot 20,21,22,24,25,26,27 ja 28 tiluksista (1798-1785).

Muista inventoiduista kohteista tervahauta (Kultakoskenmaa) ja hiilimiilu (Myllyoja 1) tuovat oman lisänsä Muonion elinkeinohistoriaan. Museoviraston ohjeiden mukaan nämä kohteet voidaan tulkita muinaisjäännöksiksi.

Kaavakartalle esitetään seuraavat kohteet:

Muinaismuistolain rauhoittama kiinteä muinaisjäännös (sm):

- sm1 Kestikievari (mj.rek.tunnus 498010020)
- sm2 Kultakoskenmaa (mj.rek.tunnus 1000040936)
- sm3 Myllyoja 1 (mj. rek.tunnus 1000040937)

Kaavakartalta pois jäävät kohteet:

Mahdollinen muinaisjäännös ((sm)):

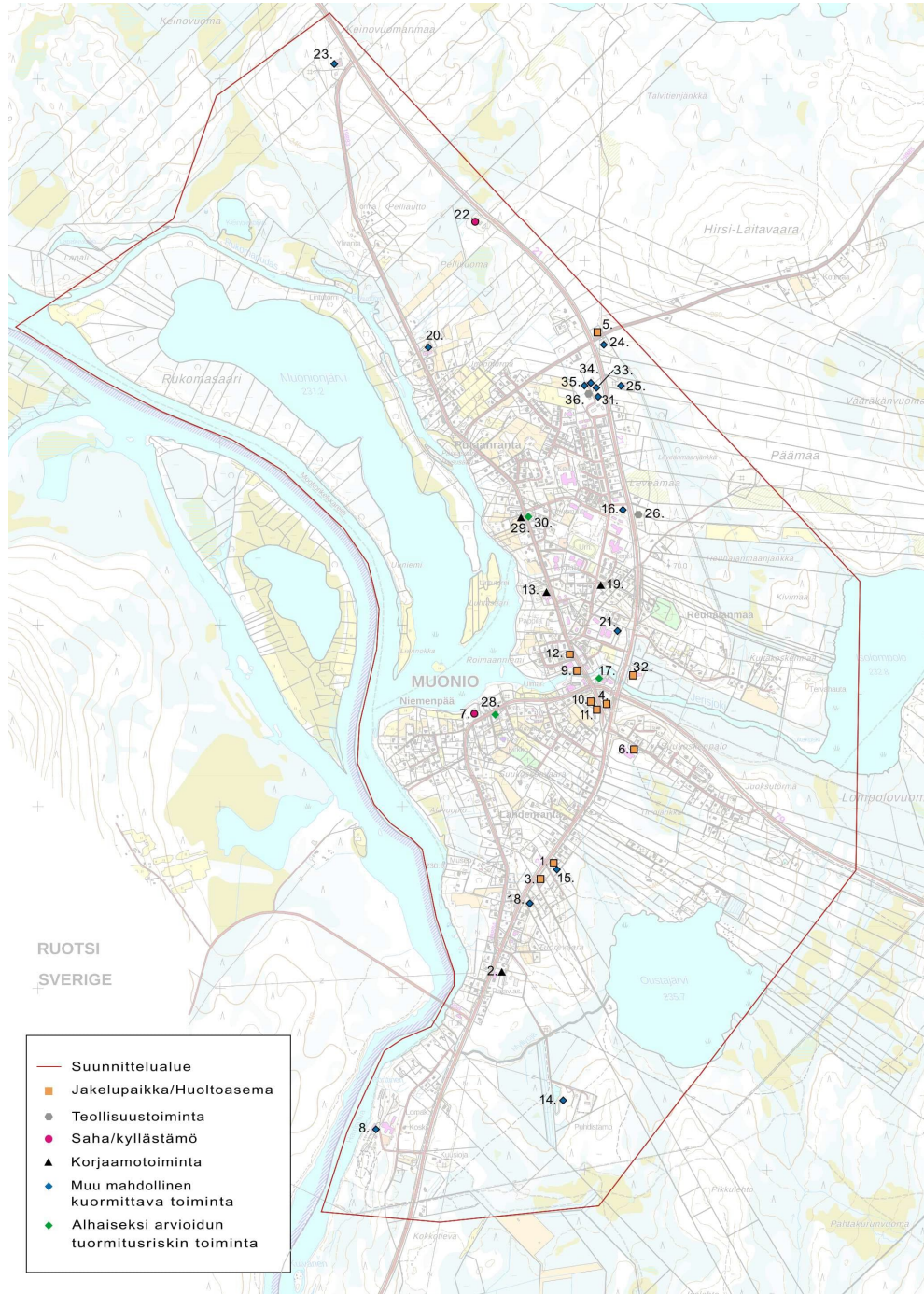
- (sm)4a ja (sm)4b Pappila (Autio) (mj.rek.tunnus 1000040938).

- Kohde on tarkemmassa tutkimuksessa todettu osin tuhoutuneeksi.

20.3.2023

saista tietoa kaava-alueen kohteista ympäristöhallinnon tietojärjestelmään. Maaperäselvitys ei itsessään ole päivittyvä selvitys, vaan läpileikkaus yleiskaavan laadinnan hetkestä.

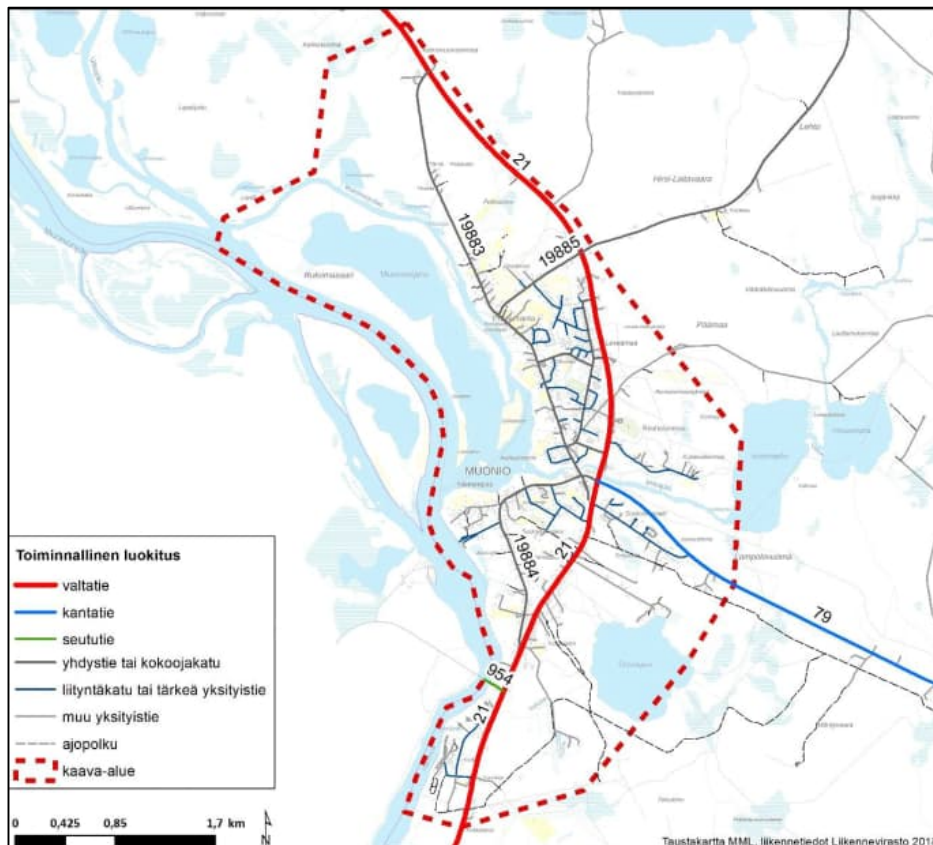
Kuva 23. Maaperäselvityksen riskikohdekartoituksessa käsitellyjen kohteiden sijainti kaava-alueella. Kohdenumerointi viittaa maaperäselvityksen numerointiin. Tarkemmat kartat on esitetty maaperäselvityksen liitteinä.

20.3.2023

3.7 Liikenneselvitys

Liikenneselvityksestä ovat vastanneet DI Tuomas Miettinen ja DI Saara Aavajoki FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:stä. Liikenneselvityksen erillisraportti on kaava-asiakirjojen liitteenä.

3.7.1 Ajoneuvoliikenteen verkko

Kuva 24. Suunnittelualueen väylien toiminnallinen luokitus.

Valttie 21 (Torniontie/Kilpisjärventie) kulkee suunnittelualueen läpi pohjois-etelä-suunnassa. Valtatie 21 kuuluu Eurooppateiden verkkoon (osa tietä E8 Turku-Kilpisjärvi) ja on tärkeä elinkeinoelämän yhteys Norjaan. Valtatie 21 on myös Revontulentie ja kuuluu Suomen matkailuteihin. Muonion keskustassa valtatieltä 21 lähtee kantatie 79 (Rovaniementie), joka kulkee Kittilän kautta Rovaniemelle.

Muita suunnittelualueen maanteitä ovat yhdystie 19883 (Puthaanrannantie), yhdystie 19884 (Lahenrannantie) sekä yhdystie 19885 (Kerässiepintie). Yhdystiet 19883 ja 19884 ovat Muonion sisäistä tieverkkoa ja kulkevat Muonion keskustassa. Yhdystie 19885 risteää valtatie 21 kanssa johtaan Keräs-Siepin kylään. Lisäksi suunnittelualueen eteläosassa on seututie 954, joka johtaa valtatieltä 21 Ruotsin rajalle.

Kokoojakaduiksi luokiteltuja katuja ovat Kosotuskeino, Pirkantie, Yrjö Kokontie, Ojustie, Väiskintie sekä Riikantie. Kokoojakadut ja yhdystiet kokoavat liikenteen liityntäkaduilta ja yksityisteiltä Muonion keskustataajamassa.

20.3.2023

3.7.2 Liikennemäärät

Nykytilanne

Liikennemäärältään vilkkain maantie suunnittelualueella on valtatie 21, jonka keskimääräinen vuorokausiliikenne oli vuonna 2021 Muonion keskustan kohdalla noin 1700-1800 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus oli noin 14–16 %.

Lähes yhtä vilkas on kantatie 79, jonka keskimääräinen vuorokausiliikenne suunnittelualueella oli vuonna 2021 noin 1 700 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus oli noin 7 %. Ruotsin rajalle johtavan seututien 954 keskimääräinen vuorokausiliikenne oli vuonna 2021 noin 82 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus oli noin 6 %. Vuonna 2019 seututien 954 keskimääräinen vuorokausiliikenne oli noin 190 ajoneuvoa vuorokaudessa.

Muonion keskustassa yhdystien 19883 keskimääräinen vuorokausiliikenne oli vuonna 2021 noin 1 300 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus oli noin 5 %. Yhdystien 19883 pohjoisosassa keskimääräinen vuorokausiliikenne oli vain noin 90 ajoneuvoa vuorokaudessa, mutta raskaan liikenteen osuus oli noin 10 %. Yhdystien 19884 keskimääräinen vuorokausiliikenne oli tien pohjoisemmalla osuudella noin 920 ajoneuvoa vuorokaudessa, josta raskaan liikenteen osuus oli noin 5 % ja tien eteläisemmällä osuudella noin 400 ajoneuvoa vuorokaudessa, josta raskaan liikenteen osuus oli noin 6 %.

Yhdystien 19885 keskimääräinen vuorokausiliikenne Muonion keskustan puoleisella osuudella oli noin 210 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus oli noin 4 %. Valtatien 21 itäpuoleisella osuudella yhdystien 19885 keskimääräinen vuorokausiliikenne oli noin 110 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus oli noin 6 %.

Kuva 25. Valtatie 21 ja kantatie 79 risteysalue pohjoisen suunnasta (FCG / Minna Takalo)

20.3.2023

Liikenne-ennuste

Liikenne-ennusteen kertoimien perusteella vuonna 2040 valtatie 21 keskimääräinen vuorokausiliikenne Muonion keskustan kohdalla olisi noin 1900-2100 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus noin 14–17 %. Valtatie 21 keskimääräinen vuorokausiliikenne yhdystien 19883 liittymästä pohjoiseen olisi noin 1500 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus noin 17 %. Seututie 954 liittymästä etelän suuntaan valtatie 21 keskimääräinen vuorokausiliikenne olisi noin 940 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus noin 15 %.

Kantatie 79 keskimääräinen vuorokausiliikenne olisi noin 2000 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus noin 7 %. Seututie 954 keskimääräinen vuorokausiliikenne olisi noin 210 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus noin 3 %.

Muonion keskustassa yhdystien 19883 keskimääräinen vuorokausiliikenne olisi noin 1400 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus noin 4 %. Yhdystien 19883 pohjoisosassa keskimääräinen vuorokausiliikenne olisi noin 100 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus noin 10 %. Yhdystien 19884 keskimääräinen vuorokausiliikenne tien pohjoisemmalla osuudella olisi noin 1 000 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus noin 5 % ja tien eteläisemmällä osuudella noin 440 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus noin 6 %.

Kuva 26. Yhdystien 19883 (Puthaanrannantien) alkuosaa Muonion keskustassa (FCG/ Jukka-Pekka Ruonaniemi)

Yhdystien 19885 keskimääräinen vuorokausiliikenne Muonion keskustan puoleisella osuudella olisi noin 240 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus noin 4 %. Valtatie 21 itäpuoleisella osuudella yhdystien 19885 keskimääräinen vuorokausiliikenne olisi noin 120 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen osuus noin 6 %.

3.7.3 Liikenteen toimivuus

Valtatie 21 liikenteen sujuvuutta heikentävät suunnittelualueella olevat lukuisat liittymät. Myös yhdysteillä 19883 ja 19884 on paljon suoria tonttiliittymiä. Liikenteen sujuvuuden ohella edellä mainitut seikat vaikuttavat alueen liikenneturvallisuuteen.

20.3.2023

3.7.4 Liikenneturvallisuus

Tunturi-Lapin tieverkon vaarallisimmaksi kohteeksi on liikenneturvallisuuskyselyn ja liikenneonnettomuuksien valossa todettu valtatie 21 ja kantatie 79 liittymä Muoniossa, joka sijoittuu kuntakeskustan osayleiskaava-alueelle. Liittymän kehittäminen vaikuttaisi erityisesti autoliikenteen turvallisuuden parantamiseen.

Muonion nykyistä liikenneverkkoa koskien kävely- ja pyöräilyväylien verkon on todettu olevan varsin suppea keskustataajamassa. Liikenneturvallisuustoimenpiteiden painopiste on keskustataajaman ajonopeuksien hillitsemisessä sekä kävelyn ja pyöräilyn turvaamisessa. Liikenneturvallisuustoimenpiteissä painottuu myös Muonion keskustan ja Oloksen välinen yhteys.

Kiireellisimmiksi toimenpiteiksi suunnittelualueella on esitetty:

- Kantatien 79 (Rovaniementie) tievalaistus
- Yhdystien 19884 (Lahenrannantie) saneeraus
- Yhdystien 19883 (Puthaanrannantie) kävelyn ja pyöräilyn turvaamisen toimenpiteet

3.7.5 Liikenneonnettomuudet

Suunnittelualueella valtatie 21 ja kantatie 79 liittymässä on vuosina 2017–2021 tapahtunut kaksi poliisin tietoon tullutta kääntymisonnettomuutta, jotka ovat johtaneet loukkaantumiseen.

Lisäksi valtatiellä 21 suunnittelualueella on vuosina 2017–2021 tapahtunut poliisin tietoon tullut loukkaantumiseen johtanut kääntymisonnettomuus valtatie 21 ja yhdystien 19885 liittymässä sekä omaisuusvahinkoon johtanut peräänajo-onnettomuus suunnittelualueen eteläosassa.

Muonion keskustassa yhdystiellä 19883 on vuosina 2017–2021 tapahtunut yksi poliisin tietoon tullut liikenneonnettomuus, joka oli kuolemaan johtanut yksittäisonnettomuus Putaanrannan kohdalla. Yhdystiellä 19884 on Muonion keskustassa tapahtunut omaisuusvahinkoon johtanut muu onnettomuus.

3.7.6 Kävely ja pyöräily

Valtatie 21 varrella kulkee ajoradasta välikaistalla erotettu yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä Harrinivan ja Reuhanmaan välillä. Yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä vaihtaa valtatie puolta yhdystien 19884 eteläisen liittymän kohdalla sekä toisen kerran Kosotuskeinin alikulussa. Yhdystien 19884 eteläisen liittymän kohdalla puolen vaihto tapahtuu suojatietä pitkin. Paikoitellen valtatie 21 varren kiinteistöille ajo tapahtuu samaa väylää kävelijöiden ja pyöräilijöiden kanssa. Keskustan alueella on kapeita reunakivellä ajoradasta korotettuja jalkakäytävätasoisia väyliä.

3.7.7 Joukkoliikenne

Suunnittelualueella Muonion ja Enontekiön sekä Muonion ja Kolarin välinen linja-autoliikenne kulkee valtatie 21 pitkin. Muonion ja Kittilän välinen linja-autoliikenne kulkee kantatie 79. Linja-autovuorot pysähtyvät Muonion Matkahuollossa, joka sijaitsee valtatie 21 ja kantatie 79 liittymän länsipuolella. Lisäksi vuorot käyttävät valtatie 21 ja kantatie 79 varrella olevia pysäkkejä ja osa vuoroista kulkee myös yhdystietä 19883 pitkin.

20.3.2023

3.7.8 Liukkaan kelin ajoharjoittelurata

Muonionjärven jäällä järjestetään liukkaan kelin ajoharjoittelua, jota varten on haettu ympäristölupa. Luvan hakija on tehnyt Muonionniskan osakaskunnan kanssa vuokrasopimuksen Muonionjärven vesialueen käytöstä auratun jäätetiradan sijoituspaikasta.

Alueella järjestetään ennakoivia talviajokursseja. Ajoharjoittelukurssi kestää ryhmälle 3-5 päivää ja tarkoituksena on opastaa kuljettavat henkilöauton hallintaan jäällä. Toimintaan liittyvät rajoitukset ympäristöhäiriöiden välttämiseksi on esitetty tarkemmin lupaehdoissa.

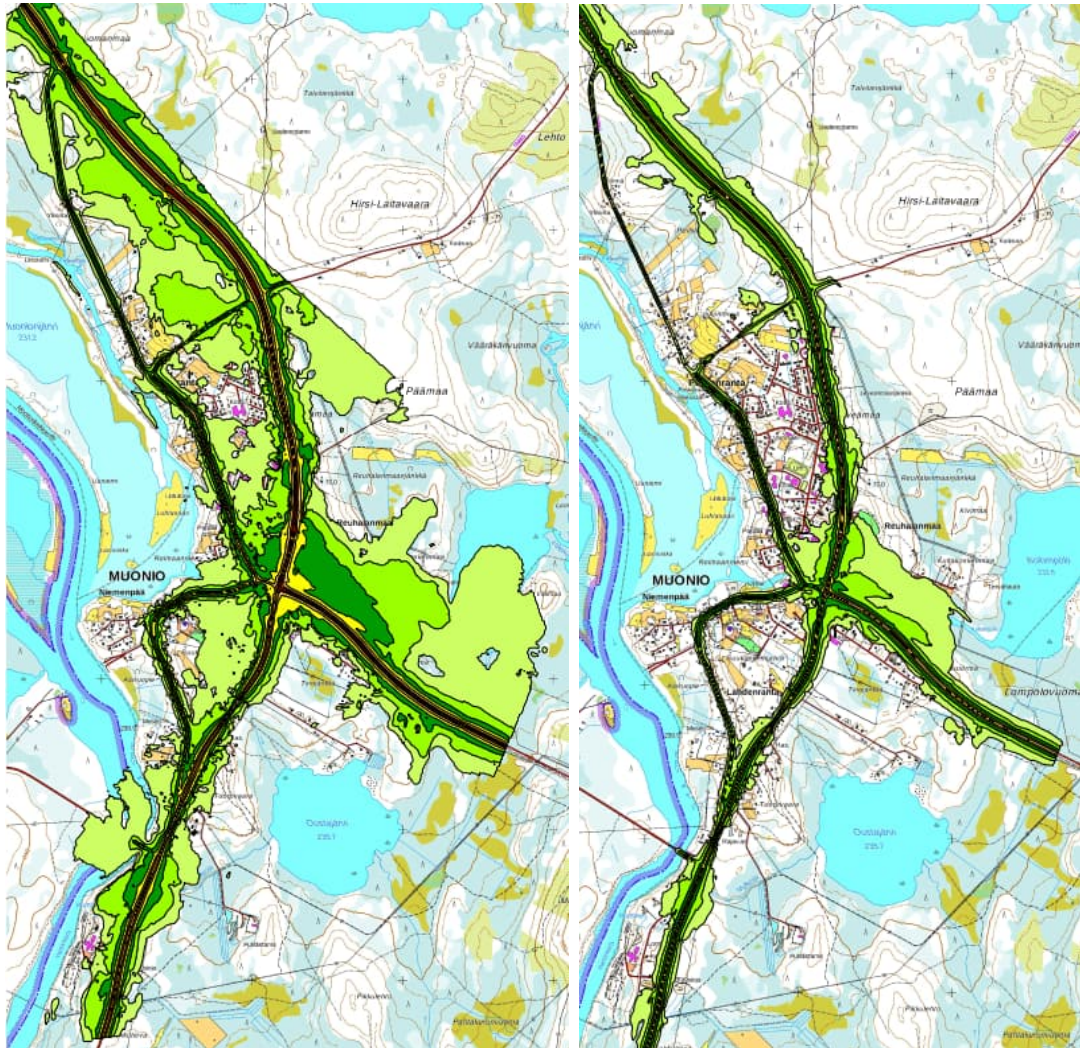
3.8 Meluselvitys

Kaava-alueen meluselvityksestä on vastannut ins. Mauno Aho FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:stä. Meluselvityksen erillisraportti on kaava-asiakirjojen liitteenä.

Melulaskennat tehtiin CadnaA v.4.6 -melulaskentaohjelmalla. Päivä- ja yöaikaiselle melulle laskettiin keskiäänitasot. Laskentapisteen korkeus oli pohjoismaisen mallin mukaisesti kaksi metriä maan pinnasta. Ohjelmalla laadittiin laskennan tulosten perusteella meluvyöhykkeet 5 dB välein välille 40 – 74 dB.

Asumiseen osoitettavilla uusilla alueilla määrääväksi muodostuu yöajan keskiäänitaso. Siten uusia asuinalueita ei suositella paikkoihin, joissa yöajan keskiäänitaso ylittää 45 dB (keskimäinen vihreä sävy alkaen). Vanhoilla alueilla määrääväksi muodostuu päiväajan keskiäänitaso. Uusia asuinrakennuksia ei suositella paikkoihin, joissa päiväajan keskiäänitaso ylittää 55 dB. Koska ohjearvot koskevat asuntojen ulko-oleskelualueita ja päiväajan osalta myös parvekkeita, voi asuinrakennuksia kuitenkin sijoittaa melualueille, kunhan oleskelualueet ja parvekkeet ovat tieltä katsottuna rakennuksen takana. Edellä mainittu koskee myös hoito- ja oppilaitoksia. Liikerakennusten sijoittamiselle ei muodostu tässä rajoitteita, sillä yleensä normaali ulkoseinän ääneneristävyys riittää pitämään sisämelun niitä koskevan ohjearvon alapuolella.

20.3.2023

Kuva 27. päivä- ja yöajan keskiäänitasot vuoden 2040 ennusteliikenteen mukaan.

3.9 Hulevesi ja tulvauhka

Hulevesiselvityksen raportoinnista on vastannut Elisa Puuronen FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:stä. Hulevesien hallintaa ja tulvauhka-alueita koskeva erillisarjotti on kaava-asiakirjojen liitteenä.

Muonion kuntakeskustan osayleiskaava-alueella tehtiin loka-marraskuussa 2018 tulvariskien alustava arviointi, jonka tavoitteena oli analysoida tarkastelualueen hydrologisia ominaisuuksia sekä arvioida mahdollisia tulvavahinkoja OYK-alueella.

Hydrologisen tarkastelun perusteella voidaan todeta, että rakennettujen alueiden hulevedet voivat mahdollisesti aiheuttaa paikallisia tulvimisongelmia. Maankäytön suunnittelussa on huomioitava, että OYK-alueella ja valuma-alueilla rakennettujen alueiden osuuden kasvu lisää hulevesien muodostumista alueella. Virtaamien kasvu voi lisätä myös eroosiota ja sen myötä vesistökuormitusta. Hulevesien laadulliseen hallintaan tulee kiinnittää huomioita erityisesti myös alueiden rakentamisvaiheessa.

20.3.2023

Muonion alueelle ei ole laadittu tulvavaarakarttoja tulvariskien hallinnan suunnittelun yhteydessä. Muonionjoen Muonion vedenkorkeuden havaintopaikan tiedoista tehdyn toistuvuusanalyysin (Gumbel) perusteella kerran 100 vuodessa toistuva tulvavedenkorkeus on N2000+234,25 m. Kaava-alueen eteläosassa kerran 100 vuodessa toistuva tulvavedenkorkeus on havaintoaseman vedenkorkeutta jonkin verran matalampi.

Kuva 28. Muonion vedenkorkeusaseman kerran 100 vuodessa toistuvaa tulvavedenkorkeutta vastaava korkeustaso perustuen 2x2 m korkeusmalliin.

Osayleiskaavassa suunnitellun uuden maankäytön osalta Jerisjoen ranta-alueet voivat olla ongelmallisia alueita huomioiden Muonionjoen tulvavedenkorkeudet.

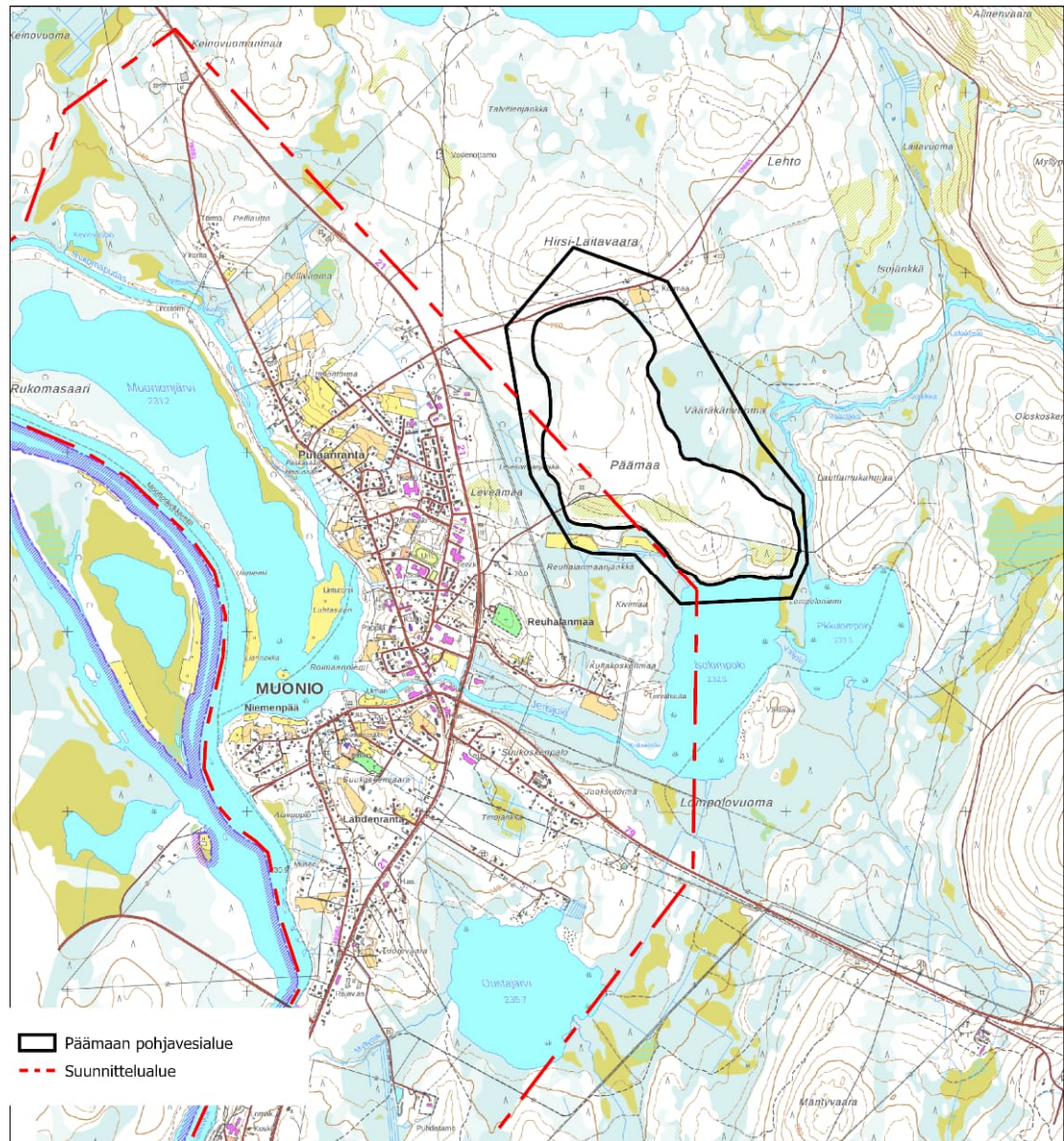
Maankäytön suunnittelussa alavilla ranta-alueilla tulee huomioida Muonionjoen tulvavedenkorkeudet. Tässä selvityksessä arvioitiin Muonionjoen kerran sadassa vuodessa toistuva tulvavedenkorkeus osayleiskaava-alueen kohdalla. Mahdollisiin tulviin liittyvät ongelmat ja kohteet tulee huomioida OYK:n laatimisessa ja suunnitella toimenpiteet tulvavahinkojen vähentämiseksi.

Kaavarajauksen alueella tulva-alue ja tulvakorkeudet perustuvat Lapin ELY-keskuksen arviointiin.

20.3.2023

3.10 Pohjavesialueet

Suunnittelualueen itäosaan sijoittuu Päämaan (1249830) uusi pohjavesialue, joka luokitellaan Lapin ELY-keskuksen 16.12.2021 tekemän esityksen mukaan 1-luokkaan vedenhankintaa varten tärkeäksi pohjavesialueeksi. Alueelle ollaan rakentamassa uusi vedenottamo Muonion kunnan vedenhankinnan turvaamiseksi.

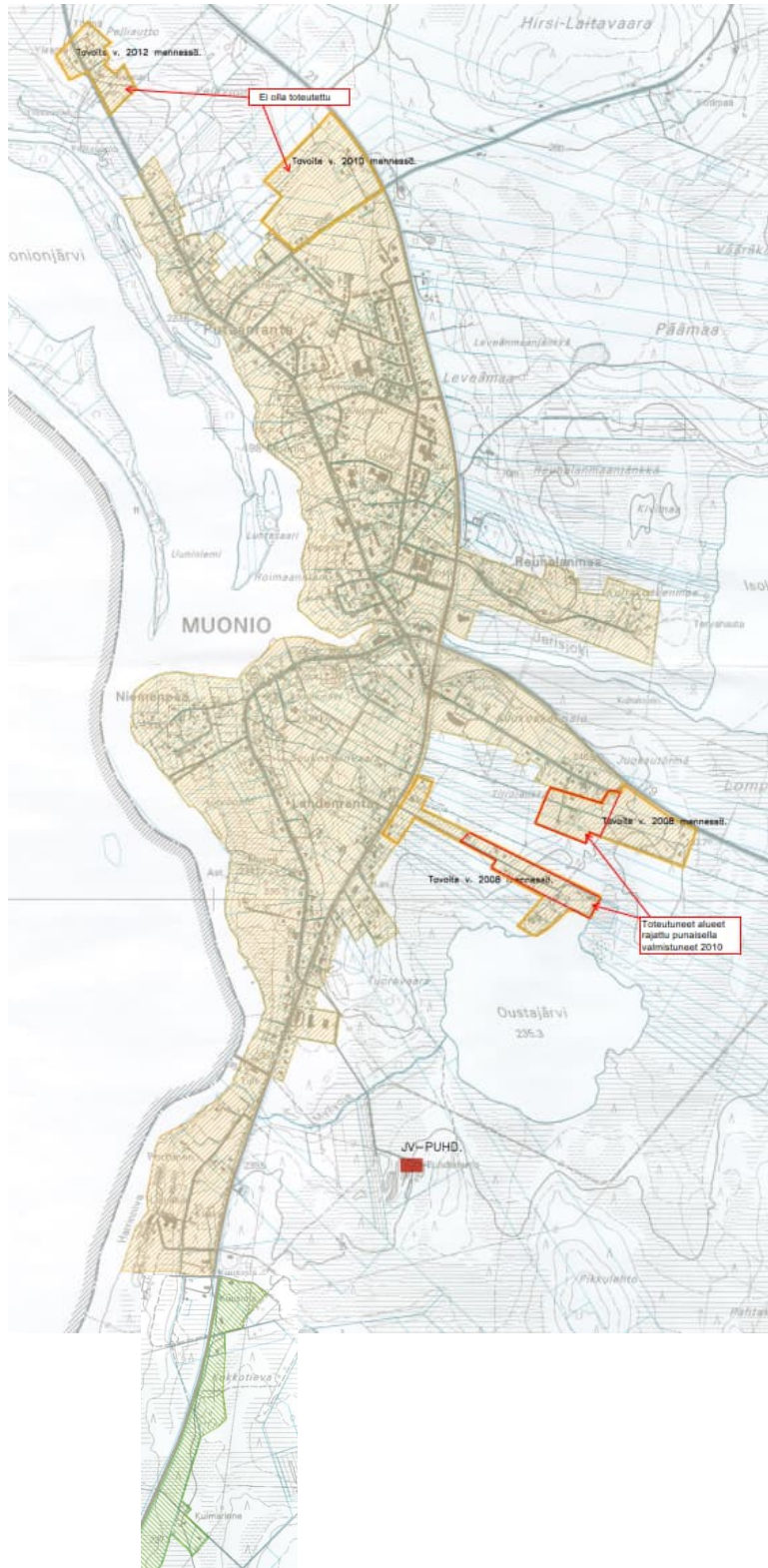
Kuva 29. Päämaan pohjavesialueen rajausta. Ulompi musta viiva kuvaa pohjavesialueen rajausta ja sisempi viiva pohjaveden muodostumisaluetta. Kaavakartalla esitetään pohjavesialue ulomman rajauksen mukaisesti.

3.11 Vesihuollon toiminta-alueet

Muonion kirkonkylän vesihuollon toiminta-alue kattaa taajama-alueen asemakaavoitetut alueet paria tonttia lukuun ottamatta. Kirkonkylän vesihuollon toiminta-

20.3.2023

aluetta päivitetään sitä mukaa, kun uusia alueita asemakaavoitetaan. Uudet kaava-alueet ovat liitettävissä helposti kunnallistekniseen verkostoon niiltä osin, missä verkostoa ei vielä ole rakennettu. Muonion kunnan muita vesihuollon toiminta-alueita löytyy Särkijärven, Oloksen sekä hotelli Pallaksen ja hotelli Jeriksen alueilta.

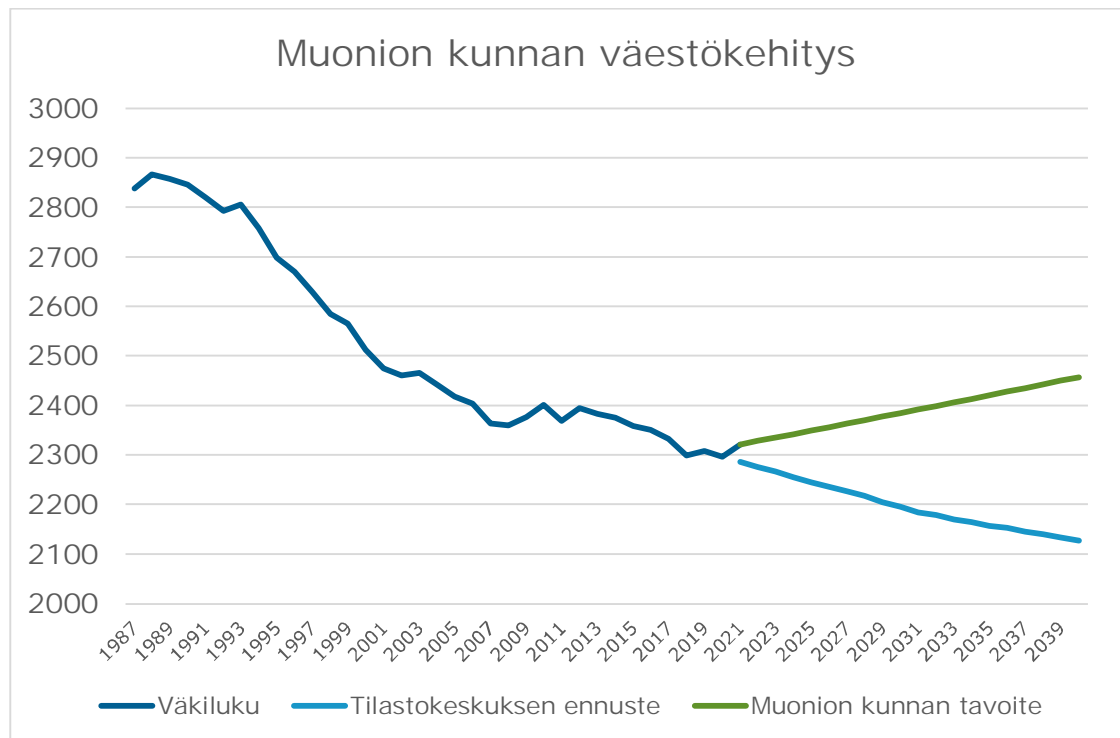
20.3.2023

Kuva 30. Muonion kirkonkylän vesilaitoksen vesihuollon toiminta-alue ruskealla ja vihreällä. Pahtosen alue (vihreä) jatkuu etelään kapeana nauhana vt 21 vartta pitkän. Punaisella rajatut alueet ovat toteutuneet vuonna 2010. Oranssit rajaukset kuvaavat tavoitteellisia laajennusalueita vuonna 2006.

3.12 Asukas- ja työpaikkaselvitys

3.12.1 Väestö ja asuminen

Muonion kunnan väkiluku oli vuoden 2021 lopulla 2321 henkeä. Väestönkehitys on ollut tasaisesti laskevaa 1980 –luvulta lähtien.

Kuva 31. Muonion väestökehitys tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan. Tummemman sininen graafi kuvaa toteutunutta väestökehitystä ja vaaleamman sininen tilastokeskuksen ennustetta vuoteen 2040 ja vihreä Muonion kunnan kasvutavoitetta (Lähde: Tilastokeskus 2022).

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan väestömäärä tulee edelleen laskemaan tasaisesti. Kunnan oman väestösuunnitteen mukaan väestömäärä tulee nousemaan. Väestömäärän nousuun arvellaan vaikuttavan erityisesti matkailun sekä kylmätekniologian alueilla odotettavissa oleva työpaikkojen lisääntyminen.

Muonion väestöstä oli vuonna 2021 alle 15-vuotiaita 14,8 %, 15–64-vuotiaita 57 % ja yli 64-vuotiaita 28,2 %.

Muoniossa asuntokuntia oli 1023 vuonna 2020. Asuminen on pääosin tyypiltään pientaloasumista (92,3 %). Rivitaloissa asuvia asuntokuntia oli 7,5 %. Asuntokunnista 760 kpl (74 %) oli pieniä yhden ja kahden hengen asuntokuntia.

20.3.2023

Muonion kunnassa oli vuoden 2020 lopussa 1313 kesämökkiä. Kesämökkien kasvu on ollut suurta, vuodesta 1970 vuoteen 2020 mökkien määrä oli lisääntynyt 1 222 mökillä.

3.12.2 Työpaikat ja palvelut

Muonion kunnan työllisyysaste vuonna 2020 oli 70,1 % työllisestä työvoimasta (18–64 –vuotiaat). Työpaikkoja Muonion alueella oli työpaikkoja vuonna 2019 yhteensä 1 059. Työntekijöiden ammattiaseman mukaan suurin osa väestöstä (915 henkilöä) oli palkansaajia. Palvelut ovat kunnan ylivoimaisesti suurin työllistäjä. Palvelutyöpaikkoja on 838, mikä on jopa 89,5 % kaikista työpaikoista.

Muonion kuntakeskuksen alueella on saatavissa kunnalliset palvelut: terveyskeskus, vanhainkoti/palvelutalo, kirjasto, poliisi, posti, työvoimatoimiston palvelut. Muonion kunnan terveyskeskuksessa toimivat laboratorio, röntgen, kuntoutus, äitiysneuvola, lasten neuvola ja hammashoitola. Kuntakeskuksessa sijaitsee myös paloasema. Muonio kuuluu Tunturi-Lapin pelastustoimen yhteistoiminta-alueeseen, ensilähdön palokuntana toimii Muonion VPK.

Muoniossa toimii päiväkotit sekä ryhmäpäiväkotit. Muoniossa annetaan perusopetusta kirkonkylällä. Oppilaita on yhteensä noin 300. Yläaste, lukio ja kansalaisopisto toimivat Muonion keskustassa. Kunnassa toimii lisäksi ammattiopisto Lappia, jossa tarjotaan luonto-, palvelu- ja tekniikan alan koulutusta. Muoniossa toimii myös lukion ja ammattiopisto Lappian yhteinen Ski College, jossa opiskelun ohessa on mahdollisuus harjoitella hiihtoa.

Kauppan palvelut ovat keskittyneet Muonion keskusta, jossa toimii kaksi päivittäistavaramyymälää. Päivittäistavarakauppojen lisäksi kunnasta löytyy erikoiskaupan liikkeitä kuten esim. kukkakauppa, asusteliike sekä alkoholiliike. Rakentamiseen liittyviä palveluja kuten rautakauppa ja useita rakennus-, LVI- ja sähköliikkeitä on myös Muoniossa.

3.12.3 Matkailu

Matkailun merkitys aluetaloudessa on erittäin suuri, ja sen heijastusvaikutukset muille toimialoille. Matkailun osuus Muonion toimialoista on 32,5% ja palkkaverovaikutus 669.261 €. Vuosittainen välitön matkailutulo Muoniossa on 27.129.874€ ja välitön työllisyysvaikutus 200,3 henkilötyövuotta.

Muoniossa toimii noin 25 majoitustoimintaa harjoittavaa yritystä, joista 5 hotellitoimintaa ja 20 ohjelmapalveluyritystä.

Muonion matkailu on voimakkaasti suuntautunut kansainvälisyyteen, ja yli puolet (53 %) rekisteröidyistä yöpymisistä on ulkomaisten asiakkaiden yöpymiä.

3.13 Maanomistus

Suunnittelualue on yksityisten maanomistajien ja Muonion kunnan hallinnassa.

20.3.2023

3.14 Suunnittelutilanne

3.14.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Päätöksellä valtioneuvosto korvaa valtioneuvoston vuonna 2000 tekemän ja 2008 tarkistaman päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Valtioneuvoston päätös tuli voimaan 1.4.2018.

Alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on:

- varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa,
- auttaa saavuttamaan maankäyttö- ja rakennuslain ja alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joista tärkeimmät ovat hyvä elinympäristö ja kestävä kehitys,
- toimia kaavoituksen ennako-ohjauksen välineenä valtakunnallisesti merkittävissä alueidenkäytön kysymyksissä ja edistää ennako-ohjauksen johdonmukaisuutta ja yhtenäisyyttä sekä
- edistää kansainvälisten sopimusten täytäntöön panoa Suomessa.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaan ne on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet välittyvät yleiskaavaan osin maakuntakaavan kautta.

Alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin.

MRL 22 §:n mukaan Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet voivat koskea asioita, joilla on:

- 1) aluerakenteen, alueiden käytön taikka liikenne- tai energiaverkon kannalta kansainvälinen tai laajempi kuin maakunnallinen merkitys;
- 2) merkittävä vaikutus kansalliseen kulttuuri- tai luonnonperintöön; tai
- 3) valtakunnallisesti merkittävä vaikutus ekologiseen kestävyYTEEN, aluerakenteen taloudellisuuteen tai merkittävien ympäristöhaittojen välttämiseen.

Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita annettaessa on otettava huomioon MRL:n 1 §:ssä säädetyt lain yleiset tavoitteet ja 5 §:ssä säädetyt alueiden käytön suunnittelun tavoitteet.

20.3.2023

3.14.2 Maakuntakaava

Tunturi-Lapin maakuntakaava

Tunturi-Lapin maakuntakaava-alueeseen kuuluvat Enontekiö, Kittilä, Kolari ja Muonio. Kaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 23.6.2010. Maakuntakaava tuli lainvoimaiseksi 16.5.2012.

Kuva 32. Ote Tunturi-Lapin maakuntakaavasta, johon suunnittelualue on rajattu liikimääräisesti punaisella katkoviivalla (lähde: Lapin liitto).

Koko maakuntakaava-aluetta koskevat määräykset, jotka kohdistuvat Muonion kuntakeskustan osayleiskaavan alueella:

Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä on otettava huomioon valtioneuvoston päätös melutasojen ohjeista.

Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun.

Maisemallisesti herkällä alueilla, kuten tunturialueilla, jokien ja järvien rannoilla sekä pääteiden, matkailukeskusten, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä eri käsittelytoimenpiteen on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.

20.3.2023

Ranta-alueilla tulee turvata rannan suuntainen kulkuyhteys.

Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa. Tulvariskialueet tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa.

Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet ja valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.

Rakennuksia tai muita huomattavia rakenteita ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemen kärkiin ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.

Hyville, yhtenäisille tai maisemallisesti tärkeille pelloille ei tule suunnitella sijoitettavaksi muuta kuin maa- ja metsätalouteen liittyvää rakentamista, ellei niitä ole yksityiskohtaisemmassa kaavassa rakentamiseen sopivaksi osoitettu.

Rakentamisrajoitus:

Maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus on voimassa virkistys- ja suojelualueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetuilla alueille (V, LL, EJ, S, SL, SM, SR, Se, rs, vt, kt, st, yt, tv sähkölinja). Rajoitus laajennetaan koskemaan ampuma- ja harjoitusalueita (EAH), kaivosalueita (EK), suojavyöhykkeitä (sv) sekä tärkeitä ja vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita.

Tunturi-Lapin maakuntakaavassa esitetyt merkinnät kaava-alueella:

Merkintä: mv 8411 Levi-Ylläs-Olos-Pallas-Hetta

Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistyksen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista.

Merkintä: A 4 Muonio

Merkinnällä osoitetaan asumiseen ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle rakentamisalueita, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puistoalueita sekä erityisalueita.

Merkintä: C 115 Muonion keskusta

Merkinnällä osoitetaan keskustahakuisten palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueita niihin liittyvine liikennealueineen.

Merkintä: rm 853 Harriniva

Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittäviä matkailupalveluiden alueita, kuten matkailu- ja lomakeskuksia, lomakyliä, lomahotelleja, leirintäalueita tai muita vastaavia matkailua palvelevia toimintoja.

Merkintä: SR 3073 Muonion kirkko

Merkinnällä osoitetaan kirkkolain, rakennussuojelulain ja valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen (480/85) tai maankäyttö- ja rakennuslain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita tai kohteita.

20.3.2023

Merkintä: M 4529

Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin.

Kaava-alueen läpi kulkee myös Revontulentie, jonka merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tärkeä kansainvälinen liikennekäytävä sekä moottorikelkkailureitti. Kaava-alueelle on osoitettu lentopaikan merkintä sekä uusi yhdystie.

Kaava-alueelta itään päin on osoitettu taajamatoimintojen laajenemissuunta. Merkinnällä osoitetaan taajamien yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta tavoiteltavat päälaajenemissuunnat.

Alueella sijaitsee virkistysmatkailukohde.

3.14.3 Yleiskaava

Suunnittelualueella ei ole maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa.

3.14.4 Asemakaavat ja rantakaavat

Kirkonkylällä on voimassa kymmenen erillistä asemakaavaa, joista viimeisimmät Lapin ympäristökeskus vahvisti 1.6.1995.

Viimeisimmän keskustan asemakaavan muutoksen kunnanvaltuusto on hyväksynyt 9.6.2014 § 23. Muutos käsitti korttelin 37.

3.14.5 Rakennusjärjestys

Muonion kunnan rakennusjärjestys on hyväksytty 9.5.2005 ja tullut voimaan 15.7.2005.

3.14.6 Muut hankkeet

Kaavahankkeet

Suunnittelualueella tai sen välittömään läheisyyteen ei ole vireillä yleiskaavoja.

Asemakaavoista vireillä ovat Keskustan asemakaavan muutos, korttelit 117 ja 118 sekä Keskustan asemakaavan laajennus kiinteistön Haka 18:72 alueella.

Muut hankkeet

- Muonion matkailun askelmerkit 2015-2020 –matkailustrategia, Muonio 2014
- Tunturi-Lapin aluestrategia 2015-2030
- Lappi-sopimus, joka pitää sisällään Lapin maakuntaohjelman 2022–2025 sekä maakuntasuunnitelman vuoteen 2040
- Lapin Arktisen biotalouden kehittämisohjelma 2018-2025, Lapin liitto 2018
- Lapin hajautetun uusiutuvan energian ohjelma, Lapin liitto 2017
- Pohjoisen kaivosliikenne -hanke, Liikennevirasto (suunnitteilla)
- Vt 21 Kolari-Kilpisjärvi (Aurora)-hanke, Liikennevirasto (rakenteilla). Hankkeessa kunnostetaan valtatieä Kolarin ja Kilpisjärven välisellä osuudella

20.3.2023

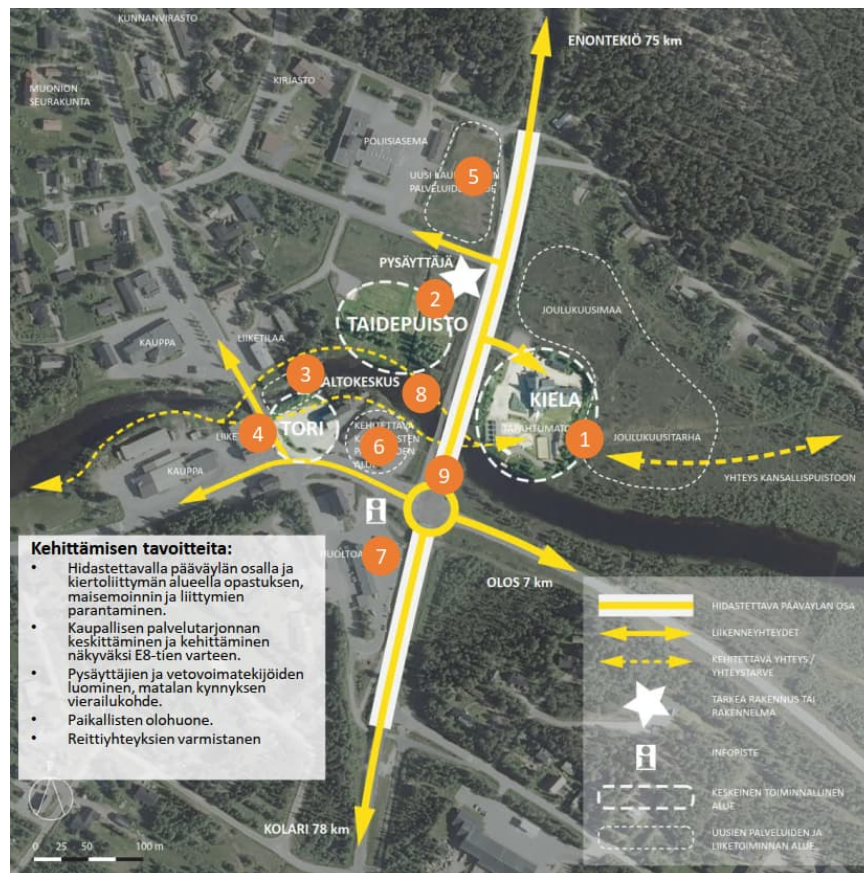
useammassa kohtaa. Muonion kohdalla tie varustellaan älyliikenteen kokeilutiekseksi.

Muonion Master Plan

Master Plan on kehittämissuunnitelma, joka luo tulevaisuudelle suuntaviivat ja keskeiset toimenpiteet kehittämiselle lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Muonion Master Plan laadittiin tukemaan päätöksentekoa ja ohjaamaan kehittämissuunnitelmia. Työssä laadittiin kyselyjä (asukaskysely, opiskelijakysely), haastatteluja (toimijahaastattelut), työpajoja sekä sparraustiimejä. Muonion Master Plan laadittiin osana kaavoitusprosessia.

Muonion Master Plan –hankkeen tavoitteena on ollut toimillaan luoda edellytyksiä liiketoiminnalle, edistää pk-yritysten kilpailukykyä ja edistää keskustaajaman kehittymistä liiketoimintaympäristönä. Muonion kunnan keskustan seudun kehittämisen tarve on lähtenyt keskustaajaman elinvoimaisuuden säilyttämisestä, elinympäristön laadun turvaamisesta ja liiketoiminnan näkökulmasta vetovoimaisena ympäristönä kehittymisestä.

Master Planin toimenpiteinä esitetään toiminnallisia asioita, jotka on otettava huomioon liiketoimintamahdollisuuksien sekä Muonion kunnan keskustaajaman elinvoimaisuuden kehittämisessä. Ydinalueen vetovoimaisuuden kehittämiskohteita ovat mm. Kielan rakennus ja pihapiiri, taide- ja hyvinvointipuisto, Jerisjoen aaltokeskus, torialueen kehittäminen sekä kaupallisten palvelujen kehittäminen.

Kuva 33. Ydinalueen vetovoimaisuuden kehittämiskohteita.

20.3.2023

---

4 OSAYLEISKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

4.1 Osayleiskaavan suunnittelun tarve

Muonion kunnanvaltuusto on 24.11.2014 hyväksynyt osayleiskaavan laatimisen kuntakeskuksen alueelle. Muonion kunnanhallitus valitsi kokouksessaan 23.4.2018 (117 §) kaavanlaatijaksi FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n, nykyisin FCG Finnish Consulting Group Oy.

4.2 Osallistuminen ja yhteistyö

4.2.1 Osalliset

Kaikki osalliset on mainittu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

4.2.2 Vireilletulo

Kunnanhallitus on 28.5.2018 § 151 päättänyt kuntakeskustan osayleiskaavan vireille tulosta. Yleiskaavan vireille tulosta tiedotettiin 8.6.2018 kunnan teknisellä osastolla ja internetsivuilla (www.muonio.fi).

4.2.3 Osallistuminen kaavoitusprosessiin ja vuorovaikutus

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 11.6.2018 lähtien.

Tiedotus- ja keskustelutilaisuus järjestettiin 19.6.2018.

Valmisteluvaiheen aineistosta, osayleiskaavaluonnoksesta I pidettiin yleisötilaisuus 3.5.2021. Tilaisuuden järjestämisessä huomioitiin korona-viruksen aiheuttamat rajoitukset, mikä takia tilaisuuteen oli mahdollista osallistua etäyhteydellä. Luonnoksesta saatiin 63 mielipidettä ja 6 lausuntoa. Saadut mielipiteet ja lausunnot sekä niihin annetut vastineet on esitetty liitteessä 4. Lyhyt referaatti luonnosvaiheen I palautteesta on luettavissa kohdassa 5.1.

Kaavaluonnos asetettiin uudelleen nähtäville (osayleiskaavaluonnos II) ja siitä pidettiin yleisötilaisuus 16.6.2022. Tarkistetusta kaavaluonnoksesta saatiin 18 mielipidettä ja 3 lausuntoa. Saadut mielipiteet ja lausunnot sekä niihin annetut vastineet on esitetty liitteessä 5. Lyhyt referaatti luonnosvaiheen II palautteesta on luettavissa kohdassa 5.2.

Kaavaehdotus asetetaan nähtäville ja yleisötilaisuus järjestetään.

4.2.4 Viranomaisyhteistyö

Valmisteluvaiheen viranomaisneuvottelu järjestettiin 18.6.2018.

Kaavaluonnos on ollut nähtävillä 19.2.2021–31.5.2021. Kaavaluonnoksesta pyydettiin viranomaisten lausuntoja.

Kaavaluonnoksen palautteista järjestettiin työkokous 5.5.2022, jossa oli läsnä Muonion kunnan, ELY-keskuksen, Tornionlaakson museon ja Lapin liiton edustajat. Tehytjen muutoksien vuoksi kaavaluonnos asetettiin uudelleen nähtäville 8.6.2022 – 8.8.2022. Kaavaluonnoksesta pyydettiin viranomaisten lausuntoja.

Ehdotusvaiheessa järjestettiin erillinen työkokous 25.1.2022.

20.3.2023

Viranomaisten lausuntoja on pyydetty valmisteluaineistosta (kaavaluonnoksesta), tarkistetusta kaavaluonnoksesta sekä kaavaehdotuksesta nähtävillä olon aikana.

4.3 Osayleiskaavan tavoitteet

Työn tavoitteena on laatia kuntakeskustan asemakaavoitusta ja muuta maankäyttöä ohjaava yleiskaava selvityksineen.

Suunnitelma laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena aluevarausyleiskaavana, jossa määritellään tuleva alueidenkäyttö.

4.3.1 Muonion kunnan asettamat tavoitteet

Keskustan osayleiskaavan tavoitteena on ohjata kuntakeskuksen asemakaavoitusta ja muuta maankäyttöä sekä kasvattaa kunnan elinvoimaa ja vetovoimaisuutta alueidenkäytön näkökulmasta.

4.3.2 Viranomaisten huomiot kaavaluonnosvaiheessa

Kaavoituksen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu järjestettiin 18.6.2018. Viranomaiset kiinnittivät huomiota seuraaviin asioihin.

Lapin ELY-keskus

Selvitykset on hyvin kattavasti huomioitu. Luontoon liittyvien kysymysten osalta ELY-keskus nosti esiin luontoarvojen tunnistamisen tärkeyden sekä linnustoon liittyvät kysymykset. Mikäli hankeen aikana ilmenee Natura-arvioinnin tekemisen velvoite, on varattava 6 kk:n lausuntoaika. Arviointi selvityksen tarpeesta tullaan laatimaan joko luonnos tai viimeistään ehdotusvaiheessa.

LKYT-aineisto olisi syytä lisätä pohjaksi rakennetun kulttuuriympäristön selvitykseen.

Tulva-aineistoa on aika huonosti saatavilla juuri Muoniosta. Tulvariskien alustava raportti on kuultavana Tornion- ja Muonionjoen alueelta.

Lapin liitto

Maakuntakaavassa esitettyihin merkintöihin voisi lisätä vielä mm. luonnonsuojelualueen, tullin alueen sekä lentopaikan merkinnät. C-alueen rajauskuvauksessa esitetty suositus-/kehittämisperuste olisi hyvä huomioida.

On mietittävä miten kuntakeskus ja Olos toimivat keskenään, tuleeko mahdollisesti lisää tarpeita keskustan palveluihin. Maakuntakaavan taajamavarausta ja laajentumissuuntaa voi tutkia laajemmin kuin maakuntakaavaan on merkitty.

ELY-keskus eikä Lapin liitto nähneet todennäköistä tarvetta kansainvälistä kuulemista. Tämän asian päättää kuitenkin ministeriö. Kaavan toteuttamisella ei ole todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia toisen valtion alueelle sillä kyse on asemakaavoitusta ohjaavasta jo rakentuneen kuntakeskustan alueen yleiskaavasta. Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelussa (19.6.2018) ELY-keskus ja Lapin liitto eivät nähneet todennäköistä tarvetta järjestää kansainvälistä kuulemista. Kansainvälistä tiedottamista ja kuulemista koskeva asia on tarkistettu 7.4.2022 ympäristöministeriöltä eikä sitä nähty tarpeelliseksi.

20.3.2023

Museovirasto

Arkeologisen selvityksen osalta Museovirasto on ollut erikseen yhteydessä selvityksen tekijään (Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy). Toisin kuin OAS:n sivulla 6 on esitetty, ohjeistusta tähän selvitykseen ei anna Lapin maakuntamuseo vaan Museovirasto.

Kaava-alueella sijaitsevien näissä aineistoissa mainittujen kohteiden nykytilanne, suojelutarpeet ja suojelun edellytykset tulee selvittää, kaava-alueen muiden suojeltaviksi ja vaalittaviksi arvioitavien kohteiden lisäksi. Kohteista on syytä sisällyttää selvitysraporttiin kuvamateriaalia, sanallinen kuvaus sekä arviot kohteiden arvoista ja suojelutarpeesta.

Kaavaselostuksessa tulee riittävällä tavalla kuvata mm. kaava-alueen huomionarvoiset kohteet sekä maiseman ja taajamakuva arvojen kannalta merkittävät osat alueet. Selostuksessa tulee perustella niitä koskevat suojelu- ja muut ratkaisut.

4.3.3 Asukkaiden huomioid

Muonion kuntakeskustan osayleiskaavan asukastilaisuus järjestettiin 19.6.2018. Yleisötilaisuuden kooste on kaava-asiakirjojen liitteenä.

Kuva 34. Aktiivisuutta asukastilaisuudessa.

Tilaisuudessa kysyttiin osallistujilta mm. Muonion vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia sekä uhkia.

Vahvuuksina nousi esille mm. vesistöt, maalaismaisema, yhteydet tuntureille ja Ruotsiin, hyvät palvelut, luonto, maisemat sekä Pappila ja kirkkomiljö.

Heikkouksina havaittiin mm. kesämatkailu, virallisen uimarannan puuttuminen, asuntotonttien, palveluasumisen ja teollisuustonttien puute, keskustan routa-alue (virastotalon ja Jerisjoen väli), rumat rakennukset, rautatien puute sekä Muoniojärven umpeenkasvu.

20.3.2023

Mahdollisuuksia koettiin löytyvän matkailusta, kalastuksesta, reitistöistä, Kielasta, venematkailusta, porotaloudesta, luonnosta, rantabulevardista ja autotestauksesta.

Uhkia aiheuttavat pusikoituminen, venepaikat, vaaralliset risteysalueet, yksityinen maanomistus, valosaaste, väestökato ja ikääntyminen sekä rekkaliikenne.

4.3.4 Viranomaisten lausunnot tarkistetusta kaavaluonnoksesta

Viranomaisten kaavaluonnosvaiheen lausunnot ja niiden vastineet ovat liitteenä.

4.3.5 Viranomaisten huomiot kaavaehdotusvaiheessa

Kaavoituksen ehdotusvaiheen työkokous järjestettiin 25.1.2023. Ehdotusvaiheessa nähtäville pantavaan kaava-aineistoon sovittiin tehtäväksi muutamia pieniä täsmennyksiä ja korjauksia.

Kaavaehdotukseen on palautettu viranomaisten toiveesta ja Muonion elinvoimajajoston päätöksellä kaksi aiemmin pois jätettyä sr-kohdetta (Uittosuuli ja Lääkärintalo). Eläinlääkärintalon sijasta sr-kohteisiin on lisätty entinen liikerakennus Tippala ja Yhteiskoulu.

Kaavaehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu järjestetään myöhemmin keväällä 2023.

4.3.6 Alueidenkäytön valtakunnalliset tavoitteet

Muonion kuntakeskustan osayleiskaavaa koskevat seuraavat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

- Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.
- Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.
- Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.
- Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

2. Tehokas liikennejärjestelmä

- Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja ver-

20.3.2023

---

kostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

- Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.
- Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.
- Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin.
- Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

- Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.
- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.
- Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.
- Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden säilymisestä.

4.3.7 Maakuntakaava

Maakuntakaavan ohjausvaikutus tulee huomioida maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla.

4.3.8 Yleiskaava

Yleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa myönteinen kasvu ja kehittyminen Muonion taajamakeskuksessa.

4.3.9 Asemakaavat

Jo asemakaavoitetut alueet otetaan huomioon osayleiskaavan päivityksessä. Asemakaavoja voidaan tarkistaa, mikäli osayleiskaavoituksen yhteydessä tehdyt selvitykset tuovat esiin tarkistustarpeita.

20.3.2023

5 YLEISKAAVARATKAI SUN VAIHTOEHDOT

5.1 Osayleiskaavaluonnos I

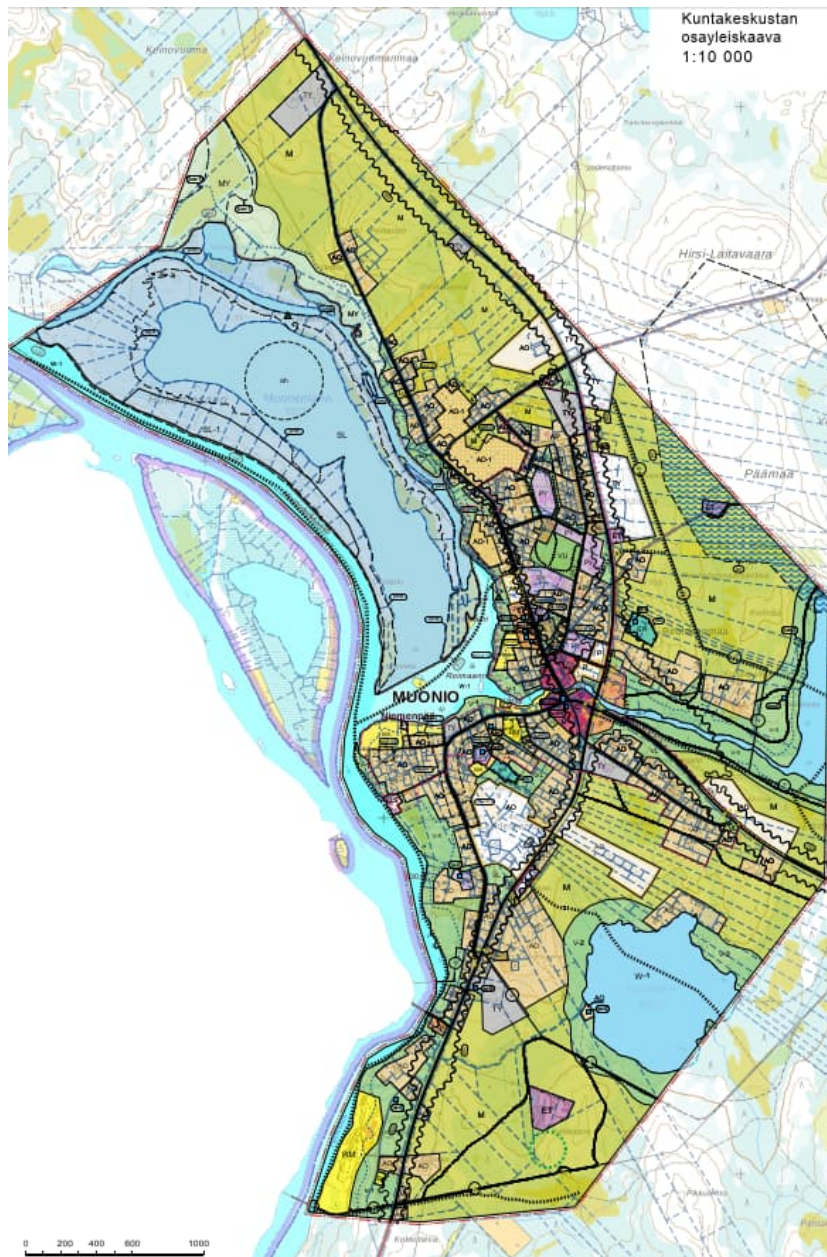
Kuva 315. Osayleiskaavaluonnos.

Osayleiskaavaluonnoksen palautteessa toivottiin täsmennettävän Natura 2000-arvioinnin perusteluita, Natura-alueen rajausta, virkistysalueiden, suojeltujen rakennusten, kulttuuriympäristön, perinnemaiseman ja taajamakuvallisesti merkittävien alueiden, muinaisjäännösten, pohjavesialueen, luo-kohteiden, melumääräysten, kevyen liikenteen verkoston, tulva-alueen, hulevesien hallinnan, pilaantuneiden maiden, jätevesihuollon rajauksia ja määräyksiä.

Mielipiteissä vastustettiin ohjeellisen ulkoilureitin sijoittamista yksityisille maille. Lisäksi toivottiin maisemallisesti arvokkaan peltoalueen tai rakennuksen suojelumerkinnän poistoa, asumiselle että teollisuudelle rakennuspaikkoja esitettyä runsaasti enemmän tai vastaavasti peltoalueiden säästämistä viljelytarkoituksiin.

20.3.2023

5.2 Osayleiskaava-alue II

Kuva 36. Osayleiskaava-alue II.

Osayleiskaava-alue II palautteessa pyydettiin johtopäätöstä Natura-arvioinnin tarpeesta perusteluineen, kerran sadassa vuodessa toistuvan tulva-alueen rajauksen korjausta, täydennystä hulevedsivaikutusten arviointiin, selvitystä vesihuollon järjestämisestä kaava-alueella, täsmennystä yleiskaavan sisältövaatimuksista pohjavesialueen ja pohjaveden suojelun osalta, lähteen merkitsemistä luo-2 -alueena, kaavamääräyksen korjaamista ohjeelliseksi (uusi urheilu- ja virkistyspalvelualue), riskikohdekartan korjaamista, maakunnallisesti merkittävän maisema-alueen vaikutuskuvausta, poistuneiden sr-kohteiden palauttamista ja muiden yksittäisten määräysten ja merkintöjen (mm. melu, perinnebiotooppi, MY, liikenneturvallisuus) täsmennämistä. Liikennetietoja ja

20.3.2023

yhdyskuntarakennetta koskevia sisältövaatimuksia haluttiin päivitettävän selostukseen.

Mielipiteissä muistutettiin kirkon ympäristön perimätiedosta, MA-pellon ja AO-1 alueen muuttamista M-alueeksi ja toisaalla M- tai MA -alueen muuttamista AO-merkinnöksi tai EO-alueeksi, V-1 -varauksen muuttamista MA-tai M-merkinnöksi, VV- tai PY -varausten siirtämistä, tulvarajauksen ja TY-alueerajauksen tarkistusta sekä sr-merkinnän tai ohjeellisen ulkoilureitin poistoa.

6 Osayleiskaavaehdotus

Kuva 37. Osayleiskaavaehdotus.

20.3.2023

Osayleiskaavaehdotuksen lausuntopalautteessa pyydetään päivittämään luonnonsuojelulain pykälää kaavamääräyksessä ja lisätä uuden lain mukainen määräys myös SL- ja SL-1 alueisiin. Lisäksi pyydetään urheilu- ja virkistyspalveluiden aluemerkinän siirtämistä kauemmaksi jätevedenpuhdistamosta. Lausunnossa kehoitetaan saa-merkintöjen tarkistusta ja maaperäselvityksen tietojen päivitystä ja tarkistusta. Lisäksi kehoitetaan Uittosuulen lisäämistä kaavakarttaan sr-kohteen ja Eläinlääkäriin virkatalon lisäämistä sr-kohteeksi, tulvavedenkorkeutta ja tulva-aluetta koskeva selostustusosan ja määräyksen tarkistusta sekä kaavaselistukseen lisäystä havainnosta, että kaavan toteuttamisella ei ole merkittäviä viakutuksia toisen valtion alueelle.

Pappilan (autio) -kohteen merkintä voidaan poistaa kaavamerkinnoistä- ja määräyksistä. Kohde ei ole kuitenkaan poistettu muinaisjännösrekisteristä, joten se korjataan selostukseen.

Ehdotuksen muistutuksissa pyydettiin erityisesti AO-alueiden rajaustarkistuksia ja laajentamista kiinteistönomistajien alueella eri puolilla taajamaa, myös tulvavaara-alueilla. Osalla alueesta toivotaan AO-varauksen vaihtamista M-alueeksi maa- ja metsätalouden mahdollistamiseksi edelleen alueella historiallisenakin jäänteinä. Suojelumerkinän poistamista toivottiin Osuuskaupan korttelissa ja ranta-alueiden säilymistä kiinteistöjen omassa käytössä. Moottorikelkkareittiä toivottiin sijoitettavan nykyiselle paikalleen ja tuleville maanlajityksille varattavan M-aluetta. Kirkon ympäristössä olevaa sk-aluevarausta haluttaisiin pienentää, jotta se ei liikaa rajoittaisi rakentamista kiinteistöjen alueella.

7 Hyväksymiskäsittelyyn etenevä tarkistettu osayleiskaavaehdotus

Kaavakarttaa, -määräyksiä ja -selostusta on korjattu ehdotusvaiheen palautteen osalta. Alueella on tehty yksittäisiä rajaustarkistuksia (AO, AP, AL, LP, PY, TY, VL-1, VV ja M) ja C-aluetta (keskustatoimintojen alue) on laajennettu aiemmin osoitettujen ydinkeskustan P- ja PY-alueille.

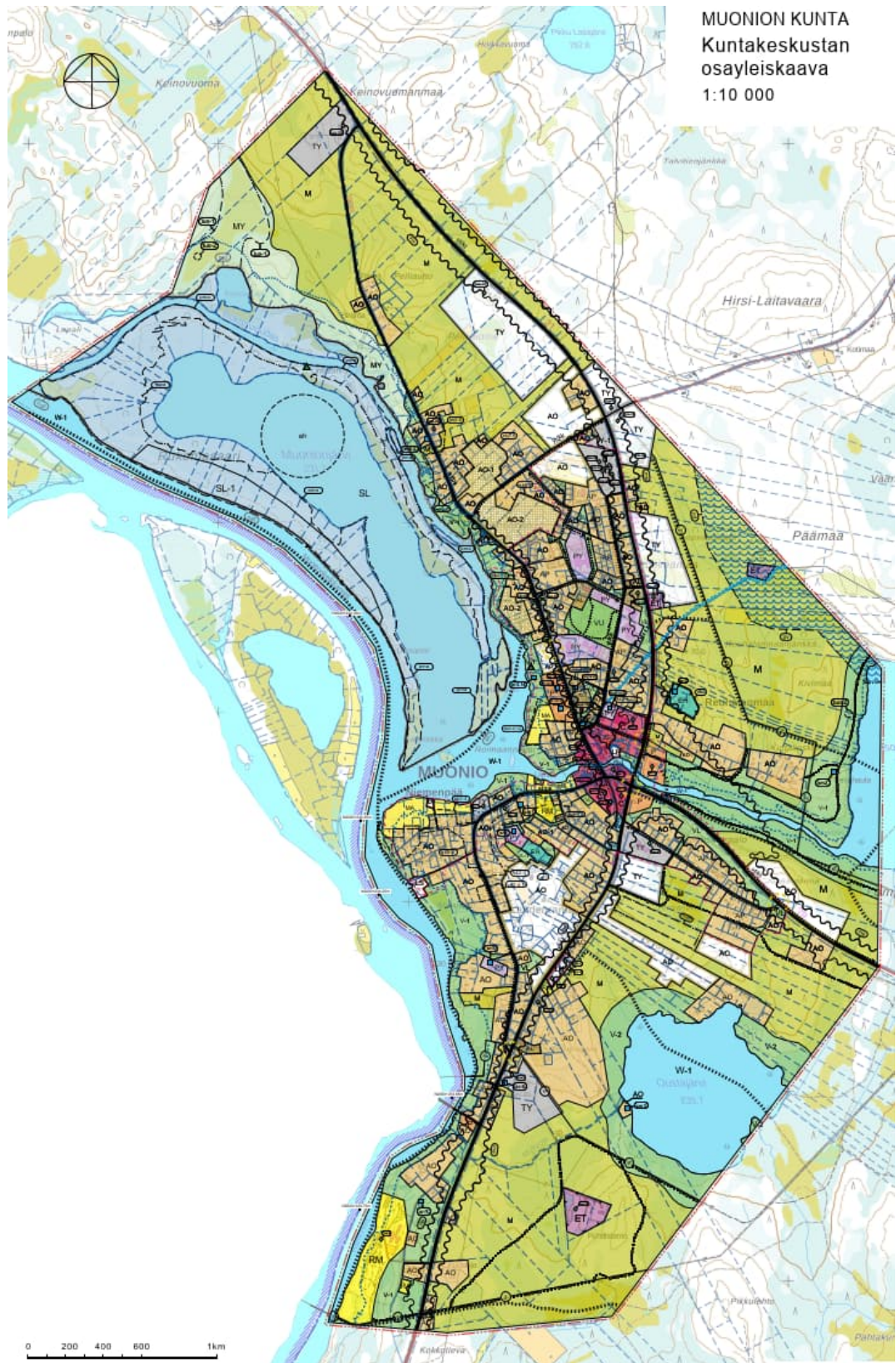
Kaavassa on uusi AO-2 -merkintä, joka mahdollistaa myös maatilamatkailun ja maatalouden harjoittamisen. V-1 -kaavamääräystä on täydennetty olemassa olevien talousrakennusten ylläpidön vaativien toimien sallimisella (mm. saunat). Virkistysreitit on linjattu loogisemmaksi aluerajaustarkistusten myötä. Krossiradan tarpeisiin kehitettävän urheilu- ja virkistyspalveluiden aluevaraus on poistettu Muonion jätevedenpuhdistamon vierestä.

Uuden luonnonsuojelulain mukaisesti määräyksiä on päivitetty W-1, SL- ja SL-1 alueilla. Maaperäselvityksen tiedot on tarkistettu vastaamaan nykyistä tilannetta. Korjaukset on tehty myös kaavaselistukseen ja kaavakarttaan.

Tulvavedenkorkeutta ja tulva-aluetta koskeva selostustusosa ja määräys on tarkistettu. Uittosuuli on lisätty sr-kohteena kaavakarttaan ja Sr-15.1 -merkintä on poistettu ja korvattu yhteisellä sk-2.15 -aluemerkinällä toisen poistettavan kohteen sr-15.2 kanssa.

M-alueelle on lisätty osa-aluemerkintänä maa: "Ohjeellinen alueen osa, jonne saa sijoittaa puhtaita maa-aineksia.

20.3.2023

Kuva 38. Tarkistettu osayleiskaavaehdotus hyväksymiskäsittelyyn

20.3.2023

7.1 Aluevaraukset

7.1.1 Asumisen alueet

Kaavassa asumista kuvaavat merkinnät koskevat ympärivuotista asumista.

Erillispientalojen korttelialue (AO) -merkinnällä on osoitettu olemassa oleva tai jo aiemmin asemakaavoitettu erillispientalojen alue.

Erillispientalojen korttelialue (AO-1) -merkinnällä on osoitettu erillispientalojen alue, jolla alueen tarkemmassa suunnittelussa voidaan sallia erillispientalojen rakentaminen alueen maisemalliset arvot huomioiden. Alueella mahdollinen täydennysrakentamisen määrä ratkeaa tarkemmassa suunnittelussa.

Erillispientalojen korttelialue (AO-2) -merkinnällä on osoitettu erillispientalojen alue, jolla alueen tarkemmassa suunnittelussa voidaan sallia erillispientalojen rakentaminen alueen maisemalliset arvot huomioiden. Alueella mahdollinen täydennysrakentamisen määrä ratkeaa tarkemmassa suunnittelussa. Alueella sallitaan maatilamatkailu ja maatalouden harjoittaminen.

Asuntoalue (AP) -merkinnällä on osoitettu olemassa oleva tai jo aiemmin asemakaavoitettu asuntopientalovaltainen alue.

Asuntoalue (AK) -merkinnällä on asuinkerrostalovaltainen alue Kilpisjärventien ja Kerässiepin risteysalueelle.

Asuin-, liike- ja toimistorakennusten alue (AL) -merkinnällä on osoitettu olemassa olevat alueet.

7.1.2 Keskustatoimintojen alueet

Keskustatoimintojen alue (C) -merkinnällä on osoitettu alue, jolle saa sijoittaa liike- ja toimistotiloja, yksityisiä ja julkisia palveluja sekä keskustaan soveltuvaa asumista ja työpaikkatoimintoja.

7.1.3 Palvelualueet

Palvelujen ja hallinnon alue (P) –merkinnällä on osoitettu alue, jolle voidaan sijoittaa liike- ja toimistotiloja sekä niihin liittyviä varastotiloja.

Julkisten palvelujen ja hallinnon alue (PY) -merkinnällä on osoitettu alue, jonne voi sijoittaa kunnan ja valtion palvelu- ja hallintotiloja sekä seurakuntatiloja. Näitä ovat mm. koulujen ja päiväkotien, koulutuskeskuksen, kunnantalon, kirjaston, sairaala-alueen, seurakuntakeskuksen ja urheilukeskuksen korttelialueet.

7.1.4 Teollisuusalueet

Teollisuusalue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia (TY) –merkinnällä on osoitettu sellaiset teollisuus- ja työpaikkatoimintojen alueet, jotka eivät aiheuta ympäristölle häiriötä kuten melua tai ilman pilaantumista. Uudet TY –alueet on osoitettu valkopohjaisella karttamerkinnällä.

7.1.5 Virkistys- ja maa- ja metsätalousalueet

Lähevirkistysalue (VL) –merkinnällä on osoitettu kaikki keskustarakenteen sisällä olevat puisto- ja viheralueet.

20.3.2023

Lähivirkistysalue (VL-1) -merkinnällä on osoitettu mahdollisimman avoimena maisematilana hoidettavat virkistysalueet kirkon lähiympäristössä ja ranta-alueilla. Alueella sallitaan olemassa olevien talousrakennusten ylläpidon vaatimat toimenpiteet.

Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue (VU) –merkinnällä on osoitettu urheilukentän alue.

Uimaranta-alue (VV) -merkinnällä on osoitettu Jerisjoen etelärannalla sijaitseva uimaranta.

Taajamaan liittyvänä luontoalueena, jolla luonnonympäristö hoidetaan taajamapuistona (V-1) on osoitettu vesistöjen ranta-alueet. Alueella on voimassa MRL 43.2 § toimenpiderajoitus: maisemaa muuttavia toimenpiteitä, kuten avohakkuuta sekä maanmuokkausmenetelminä aurausta ja äestystä ei saa suorittaa ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua lupaa.

Oustajärven ympäristöön liittyvä retkeily- ja ulkoilualue (V-2) -merkinnällä on osoitettu Oustajärven ranta-alueet poislukien erillispientalojen korttelialue. Alueiden suunnittelussa on virkistys-, luonto- ja maisemallisten arvojen säilymisen vuoksi kiinnitettävä huomiota metsien käsittelyyn. Alueelle saa rakentaa retkeilyä palvelevia vähäisiä rakennuksia /rakennelmia, joissa tulenteko on mahdollista.

Luonnosuojelualue (SL) -merkinnällä on osoitettu Muoniojärvi–Utkujoki (FI1300801 SAC/SPA) Natura 2000 alue. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Alueella tai sen vaikutuspiirissä toimittaessa tulee asianmukaisella tavalla arvioida hankkeiden vaikutukset Natura-alueeseen (Luonnosuojelulaki 53 §).

Luonnosuojelualue, jolla on virkistyskäyttöä (SL-1) -merkinnällä on osoitettu Rukomasaaren länsipuolelta alue, jolla ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Alueen luonnonympäristö tulee säilyttää ja ympäristöä hoidetaan huomioiden virkistystarpeet. Alueella on voimassa MRL 43.2 § toimenpiderajoitus: maisemaa muuttavia toimenpiteitä, kuten avohakkuuta sekä maanmuokkausta ei saa suorittaa ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua lupaa. Alueella tai sen vaikutuspiirissä toimittaessa tulee asianmukaisella tavalla arvioida hankkeiden vaikutukset Natura-alueeseen (Luonnosuojelulaki 53 §).

Maa- ja metsätalousvaltaisena alueena (M) on osoitettu kaava-alueella sijaitsevat peitteiset metsätalousalueet. Alue on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueella sallitaan sen käyttötarkoituksen mukainen rakentaminen. Alueen käytössä on huomioitava ulkoilureittien sekä alueen virkistyskäytön edellytysten säilyminen.

Maisemallisesti arvokas peltoalue (MA) –merkinnällä on osoitettu taajamakuuvan kannalta arvokkaat maisematila, jotka tulee säilyttää avoimena.

Maa- ja metsätalousvaltaisena alueena, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) on osoitettu pohjoisessa sijaitseva Keinovuopion ranta-alue. Aluetta tulee hoitaa monikäytön kannalta erityisenä kohteena. Alueella on voimassa MRL 43.2 § toimenpiderajoitus: maisemakuvaa merkittävästi heikentävää toimenpidettä ei saa suorittaa ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua lupaa. Kaivaminen ja louhiminen on kielletty.

20.3.2023

7.1.6 Matkailupalvelujen alueet

Loma-asuntoalueena (RA) on osoitettu kaava-alueen eteläosassa yksi tontti.

Matkailupalvelujen alueena (RM) on osoitettu Harrinivan matkailualue sekä Lomamaja Pekosen alue.

7.1.7 Erityisalueet

Yhdyskuntateknisen huollon alueeksi (ET) on osoitettu mm. jätevedenpuhdistamon alue.

Muonion kirkon ympäristö ja Reuhanmaan hautausmaa on osoitettu hautausmaa-alueeksi (EH).

Suojaviheralueeksi (EV) on osoitettu kaksi pientä aluetta Kilpisjärventien varrella.

7.1.8 Vesialueet

Vesialueeksi (W-1) on osoitettu Oustajärvi ja Isolompolo sekä Muonionjoki, jotka kuuluvat Natura 2000 -verkostoon. Alueella tai sen vaikutuspiirissä toimittaessa tulee asianmukaisella tavalla arvioida hankkeiden vaikutukset Natura-alueeseen (Luonnonsuojelulaki 53 §).

7.2 Muut merkinnät

7.2.1 Liikennejärjestelyt

Huoltoasemat ja niihin liittyvät levähdyspaikat on osoitettu Huoltoasema-alueeksi (LH).

Satama-alueeksi (LS) on osoitettu Evakkotien päädyssä sijaitseva alue.

Venesatamaksi/venevalkamaksi (LV) on osoitettu Niemenpään alueella sijaitseva alue.

Yleinen pysäköintialue on merkitty LP-merkinnällä kaupallisessa keskuksessa Jerisjoen rannalla ajantasa-asemakaavan mukaisesti.

Kaavaan on merkitty olemassa oleva liikenneverkosto seuraavan jaon mukaan:

- Valtatie/Kantatie (vt/kt)
- Seututie/Pääkatu (st/pk)
- Yhdystie/Kokoojakatu (yt/kk)
- Kevyen liikenteen reitti
- Kevyen liikenteen yhteystarve
- Ohjeellinen ulkoilureitti
- Ohjeellinen moottorikelkkailureitti
- Liikenneympäristön muutoskohde

Muonion master plan -työssä tunnistetut liikenneympäristön muutoskohteet sekä kaavatyön yhteydessä tunnistetut alueet, joilla liikenneympäristössä on tunnistettu kehitystarpeita, jotka tulee huomioida alueiden tarkemmassa suunnittelussa.

20.3.2023

7.2.2 Informatiiviset ja alueiden erityispiirteitä kuvaavat merkinnät

Informatiiviset ja alueiden erityispiirteitä kuvaavat merkinnät on osittain esitelty ja perusteltu kaavaselostuksen kohdassa 3. lähtökohdat. Näillä merkinnöillä on nostettu esille alueiden erilaisia ominaisuuksia ja piirteitä, jotka tulee huomioida maankäytön ja muun toiminnan yhteydessä.

Merkinnöillä osoitetaan:

- Natura 2000 -verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue
Muonijärven–Utkujoen Natura-alue (FI1300801 SAC/SPA) on osoitettu Natura 2000 -verkostoon kuuluvana alueena.
- Mahdollinen pilaantuneen maan esiintymiskohde
Maaperäselvityksessä osoitetut mahdolliset pilaantuneet maa-alueet j riskikohteet tulee selvittää tarkemman suunnittelun yhteydessä.
- Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue
Luo-1 ja luo-2 alueet on osoitettu luontoselvityksen perusteella luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeinä alueina.
- Suojeltu rakennus MRL 41.2 § perusteella
Rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteet on osoitettu MRL:n perusteella suojeltuina rakennuksina sr-merkinnällä.
- Kirkkolain 14 luvun 5 §:n nojalla suojeltu kirkollinen rakennus
Muonion kirkko on osoitettu kirkkolain nojalla suojeltuna rakennuksena sr-merkinnällä.
- Muinaismuistolain rauhoittama kiinteä muinaisjäänös
Kaava-alueelle sijoittuvat muinaismuistot on osoitettu sm-merkinnällä.
- Mahdollinen muinaisjäänös
Kaava-alueelle sijoittuvat mahdolliset muinaismuistot on osoitettu (sm)-merkinnällä.
- Paikallisesti arvokas kulttuuriympäristö
Muonion kirkon alue on osoitettu sk1-alueerajauksella.
- Kyläkuvan säilymisen kannalta tärkeä alue.
Selostuksen kohdassa 3.4.3. esitetyt kulttuuriympäristöselvitykseen perustuvat aluemaiset kohteet on esitetty kartalla sk2-alueerajauksina. Kaavassa on esitetty Muonion kirkonkylän vanhaan osaan ja jokilaakson kulttuurimaisemaan sisältyvät ja kyläkuvan kannalta tärkeät alueet ja niihin liittyvät määräykset. Määräykset turvaavat rakennetun kulttuuriympäristön erityispiirteitä ja arvojen säilymistä.

Alue, jolla vanhat rakennukset, pihapiirit viljelyksineen ja raitti/kylämaisema on pyrittävä säilyttämään. Alueella tapahtuva korjaus- ja uudisrakentamien tulee sopeuttaa alueen maisemallisiin ja kulttuurihistoriallisiin arvoihin ja pyrkiä hyödyntämään perinteisiä materiaaleja, värejä ja työtapoja. Korjaus- ja täydennysrakentamisessa tulee huomioida alueen pihapiirien rakenne, ominaispiirteet, materiaalit, sijoittelu ja mittakaava.

20.3.2023

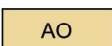
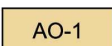
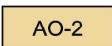
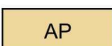

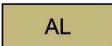

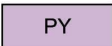

Numeroindeksi viittaa kaavaselostuksen numerointiin.

- Perinnemaisema
Rukomasaaren perinnebiotoopin alue on osoitettu pma-alueajauksella.
- Kerran 100 vuodessa toistuva tulvavedenkorkeutta vastaava korkeus-taso
Alaville alueille rakennettaessa tulee huomioida tulva- ja kosteusvahinkojen vaara. Rakennuspaikalla maanpinta tulee olla vähintään kerran 100 vuodessa toistuvan (1/100a) tulvan korkeudella ilman merkittävää maanpinnan pengertämistä. Alimmat kastumiselle arat rakenteet tulee sijoittaa vähintään 0,5 m 1/100a tulvakorkeuden yläpuolelle. Mikäli kaavan hyväksymisen jälkeen esiintyy tulva (esim. jääpatotulva), joka aiheuttaa suuremman vedenkorkeuden kuin kaavassa esitetty laskennallinen 1/100a tulva, tulee esiintyneen tulvan korkeus ottaa määrääväksi korkeudeksi alimpia rakentamiskorkeuksia määrittäessä.
- Korkeuslukema laskennallisesta 1/100A tulvakorkeudesta korkeusjärjestelmässä N2000.
- Asemakaavoitetun alueen raja
Muonion keskustaajaman asemakaavoitetun alueen rajaus on osoitettu kaavakartalla.
- Virkistys-/matkailukohde
Puthaanhaaran lintutorni on osoitettu virkistys-/matkailukohteen merkinnällä.
- Voimansiirtojohto
Merkinnällä on osoitettu alueelle sijoittuva 110 kV voimajohto.
- Ajoharjoittelualue
Liukkaan kelin ohjattua ajoharjoittelutoimintaa varten voimassa olevan ympäristölupapäätöksen mukaisesti.
- Pohjavesialue
Päämaan pohjavesialueen rajaus on esitetty kaavakartalla.
- Melualue
Valtaväylien varrella osoitetut tieliikenteen 55 db:n melualueet vuonna 2018 ilman melusuojausta.
- maa-
Ohjeellinen alueen osa, jonne saa sijoittaa puhtaita maa-aineksia.

20.3.2023

7.3 Kaavamääräykset

YLEISKAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET:

	NYKYINEN ALUE. Pääosin jo rakentunut alue, jonka maankäyttö on tarkoitus ratkaista asemakaavalla.
	KEHITETTÄVÄ ALUE. Täydennysrakentamisen edellytykset tutkitaan asemakaavoituksen yhteydessä.
	UUSI TAI MERKITTÄVÄSTI MUUTTUVA ALUE. Alueen maankäyttö ratkaistaan asemakaavalla.
	ERILLISPIENTALOJEN KORTTELIALUE. Alue on tarkoitettu pääasiassa erillispientalojen rakentamista varten. Alue sisältää alueen sisäiset liikenneväylät, pysäköinti ja viheralueet, joiden sijainti määritellään asemakaavassa.
	ERILLISPIENTALOJEN KORTTELIALUE. Alueen tarkemmassa suunnittelussa voidaan sallia erillispientalojen rakentaminen alueen maisemalliset arvot huomioiden. Alue sisältää alueen sisäiset liikenneväylät, pysäköinti- ja viheralueet, joiden sijainti määritellään asemakaavassa. Asemakaavoituksen yhteydessä tulee laatia tarkempi selvitys maisema-arvoista ja edistää taajamakuvallisesti tärkeiden alueiden säilymistä avoimina.
	ERILLISPIENTALOJEN KORTTELIALUE. Alueen tarkemmassa suunnittelussa voidaan sallia erillispientalojen rakentaminen alueen maisemalliset arvot huomioiden. Alue sisältää alueen sisäiset liikenneväylät, pysäköinti- ja viheralueet, joiden sijainti määritellään asemakaavassa. Asemakaavoituksen yhteydessä tulee laatia tarkempi selvitys maisema-arvoista ja edistää taajamakuvallisesti tärkeiden alueiden säilymistä avoimina. Alueella sallitaan maatilamatkailu ja maatalouden harjoittaminen.
	PIENTALOVALTAINEN ASUNTOALUE. Alue on tarkoitettu pääasiassa rivitalo- ja omakotirakentamista varten. Alue sisältää alueen sisäiset liikenneväylät, pysäköinti ja viheralueet, joiden sijainti määritellään asemakaavassa.
	ASUINKERROSTALOJEN ALUE.
	ASUIN-, LIIKE- JA TOIMISTORAKENNUSTEN ALUE.
	KESKUSTATOIMINTOJEN ALUE.
	PALVELUJEN JA HALLINNON ALUE.
	JULKISTEN PALVELUJEN JA HALLINNON ALUE.
	TEOLLISUUS- JA VARASTOALUE, JOLLA YMPÄRISTÖ ASETTAA TOIMINNAN LAADULLE ERITYISIÄ VAATIMUKSIA.
	TEOLLISUUS- JA VARASTOALUE, JOLLA YMPÄRISTÖ ASETTAA TOIMINNAN LAADULLE ERITYISIÄ VAATIMUKSIA. Alueella sallitaan yritystoimintaan tukeutuva asuminen
	TAAJAMAAN LIITTYVÄ LUONTOALUE, JOLLA LUONNONYMPÄRISTÖ HOIDETAAN TAAJAMAPUISTONA. Alueella on voimassa mrl 43.2 § toimenpiderajoitus: maisemaa muuttavia toimenpiteitä, kuten avohakkuuta sekä maan- muokkausmenetelmänä aurausta ja äestystä ei saa suorittaa ilman mrl 128 §:ssä tarkoitettua lupaa. Alueella sallitaan olemassa olevien talousrakennusten ylläpidon vaatimat toimenpiteet.
	OUSTAJÄRVEN YMPÄRISTÖÖN LIITTYVÄ RETKEILY- JA ULKOILUALUE. Alueiden suunnittelussa on virkistys-, luonto- ja maisemallisten arvojen säilymistä vuoksi kiinnitettävä huomiota metsien käsittelyyn. Alueelle saa rakentaa retkeilyä palvelevia vähäisiä rakennuksia/rakennelmia, joissa tulenteko on mahdollista. Alueella on voimassa mrl 43.2 § toimenpiderajoitus: maisemaa muuttavia toimenpiteitä, kuten avohakkuuta sekä maanmuokkausta ei saa suorittaa ilman mrl 128 §:ssä tarkoitettua lupaa.

20.3.2023

VL	LÄHIVIRKISTYSALUE.
VL-1	LÄHIVIRKISTYSALUE. Maisematilaa tulee hoitaa mahdollisimman avoimena kirkon aseman säilyttämiseksi maisememakuvassa.
VU	URHEILU- JA VIRKISTYSPALVELUJEN ALUE.
VV	UIMARANTA-ALUE.
RA	LOMA-ASUNTOALUE.
RM	MATKAILUPALVELUJEN ALUE.
LH	HUOLTOASEMA-ALUE.
LS	SATAMA-ALUE.
LV	VENESATAMA / VENEVALKAMA.
LP	YLEINEN PYSÄKÖINTIALUE.
ET	YHDYSKUNTATEKNISEN HUOLLON ALUE.
EH	HAUTAUSMAA-ALUE.
EV	SUOJAVIHERALUE.
M	MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE. Alue on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueella sallitaan sen käyttötarkoituksen mukainen rakentaminen. Alueen käytössä on huomioitava ulkoilureittien sekä alueen virkistyskäytön edellytysten säilyminen.
MA	MAISEMALLISESTI ARVOKAS PELTOALUE. Taajamakuvan kannalta arvokas maisematila, joka tulee säilyttää avoimena.
MY	MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ERITYISIÄ YMPÄRISTÖARVOJA. Aluetta tulee hoitaa monikäytön kannalta erityisenä kohteena. Alueella on voimassa mrl 43.2 § toimenpiderajoitus: maisemakuvaa merkittävästi heikentävää toimenpidettä ei saa suorittaa ilman mrl 128 §:ssä tarkoitettua lupaa.
SL	LUONNONSUOJELUALUE. Alue on luonnonsuojelulailla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Alueella tai sen vaikutuspiirissä toimittaessa tulee asianmukaisella tavalla arvioida hankkeiden vaikutukset Natura-alueeseen (Luonnonsuojelulaki 35 §).
SL-1	LUONNONSUOJELUALUE, JOLLA ON VIRKISTYSKÄYTTÖÄ. Alue on luonnonsuojelulailla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Alueen luonnonympäristö tulee säilyttää ja ympäristöä hoidetaan huomioiden virkistykseen tarpeet. Alueella on voimassa mrl 43.2 § toimenpiderajoitus: maisemaa muuttavia toimenpiteitä, kuten avohakkuuta sekä maanmuokkausta ei saa suorittaa ilman mrl 128 §:ssä tarkoitettua lupaa. Alueella tai sen vaikutuspiirissä toimittaessa tulee asianmukaisella tavalla arvioida hankkeiden vaikutukset Natura-alueeseen (Luonnonsuojelulaki 35 §).
W-1	VESIALUE. Torniojoen-Muoniojoen vesistöalue, joka kuuluu Natura 2000-verkostoon. Alueella tai sen vaikutuspiirissä toimittaessa tulee asianmukaisella tavalla arvioida hankkeiden vaikutukset Natura-alueeseen (Luonnonsuojelulaki 35 §).

20.3.2023

	VIRKISTYS-/MATKAILUKOHDE. Merkinnällä on osoitettu ulkoilu- ja virkistyskäyttöä palvelevien rakenteiden kuten laavun, lintutornin tai virkistysreitit taukopaikan rakentamismahdollisuus. Rakennelmat tulee sovittaa huolella ympäröivään maisemaan.
	VALTATIE/KANTATIE.
	SEUTUTIE/PÄÄKATU.
	YHDYSTIE/KOKOOJAKATU.
	LIIKENNEYMPÄRISTÖN MUUTOSKOHDE. Kohteen tarkemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen liikenneturvallisuuden parantamiseen sekä katu- ja liikennealueiden riittävän väliin aluevarauksiin tulevaisuuden liikennejärjestelyille. Ympäröivien kortteleiden rakentamisessa tulee huomioida mahdolliset liikenneympäristön muutokset.
	OHJEELLINEN ULKOILUREITTI.
	KEVYEN LIIKENTEN REITTI.
	KEVYEN LIIKENTEN YHTEYSTARVE.
	HISTORIALLINEN TIELINJAUS. Ratsutie eli vanha postitie Kittilään. Tien linjaus tulee pyrkiä säilyttämään ja tien kulttuurihistorialliset arvot sekä historiallinen luonne tulee ottaa huomioon tien kunnossapidossa. Tien säilyneiden osien käyttöä virkistysreitteinä tulee edistää siihen soveltuvilla osilla.
	OHJEELLINEN MOOTTORIKELKKAILUREITTI.
	VEDENHANKINTAA VARTEN TÄRKEÄ TAI MUU VEDENHANKINTAAN SOVELTUVA POHJAVESIALUE. Alueella tulee kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden suojelemiseen. Alueella rakentamista ja muuta maankäyttöä saattavat rajoittaa vesilaki ja ympäristönsuojelulaki.
	YLEISKAAVA-ALUEEN RAJA.
	OLEVAN ASEMAKAAVAN RAJA.
	MELUALUE. Tielikenteen 55 dB:n melualue vuonna 2018 ilman melusuojausta. Tielikenteen melualueella sijaitsevan alueen ottaminen yleiskaavassa suunniteltuun käyttöön perustuu asemakaavaan, jossa ratkaistaan alueen rakennusten ja pihojen riittävä suojaus melulta.
	OSA-ALUEEN RAJA.
	OHJEELLINEN ALUEEN TAI OSA-ALUEEN RAJA.
	JOHTO TAI LINJA. YMPYRÄÄN MERKITÄÄN JOHDON TAI LINJAN TYYPIÄ KUVAAVA KIRJAIN- TAI MUU TUNNUS.
	NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVA TAI EHDOTETTU ALUE. Muonionjärvi-Utkujoen alue (F11300801), joka kuuluu valtakunnalliseen lintuvesien suojeeluohjelmaan.

20.3.2023

saa-1

MAHDOLLINEN PILAANTUNEEN MAAN ESIINTYMISKOHDE

Tarkemman suunnittelun yhteydessä on selvítettävä mahdolliset pilaantuneet maa-alueet ja riskikohteet sekä varmistettava, että alueen maaperä on tai kunnostetaan ihmisten terveyden kannalta sopivaksi suunniteltuun käyttötarkoitukseen. Numeroindeksi viittaa Maaperäselvityksen kohdenumerointiin.

luo-1

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ ALUE.

Ympäristön tilaan vaikuttavia toimenpiteitä suoritettaessa on varmistettava, ettei merkinnän mukaisen alueen luontoarvoja vaaranneta tai heikennetä. Numeroindeksi viittaa kaavaselostuksen kohdenumerointiin.

luo-2

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ ALUE.

Vesilain nojalla suojeltu luonnontilainen lähde, jonka vaarantaminen on kielletty (vesilaki 2 luku 11 §). Ympäristön tilaan vaikuttavia toimenpiteitä suoritettaessa on varmistettava, ettei merkinnän mukaisen alueen luontoarvoja vaaranneta tai heikennetä. numeroindeksi viittaa kaavaselostuksen kohdenumerointiin.

sr-7

SUOJELTAVA RAKENNUSKOHDE.

Mrl 41.2§ perusteella suojeltava rakennus tai rakennusryhmä. Merkinnällä on osoitettu paikallisesti merkittäviä rakennetun ympäristön kohteita tai kokonaisuuksia. Rakennuksia ei saa purkaa tai muuttaa siten, että kohteen rakennustaiteellinen tai kulttuurihistoriallinen arvo vähenee. Mikäli rakennuksissa on tehty arvoja heikentäviä muutoksia, ne on pyrittävä palauttamaan korjaus- ja muutostöiden yhteydessä. Pihapiirin rakennustaiteelliset, historialliset ja maisemalliset ominaispiirteet tulee säilyttää korjausten ja muutosten yhteydessä. Uudisrakennukset tulee sovittaa olevaan rakennuskantaan. Kohdetta koskevista toimenpiteistä tulee pyytää alueellisen vastuumuseon / Tornionlaakson museon lausunto. Numeroindeksi viittaa kaavaselostuksen numerointiin.

srk

KIRKKOLAIN 14 LUVUN 5§:N NOJALLA SUOJELTU KIRKOLLINEN RAKENNUS.

Korjaus- ja muutostöistä on pyydettävä museoviraston lausunto.

sm1

MUINAISMUISTOLAIN RAUHOITTAMA KIINTEÄ MUINAISJÄÄNNÖS.

Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon / Tornionlaakson museon lausunto. Numeroindeksi viittaa kaavaselostuksen kohdenumerointiin.

sk1

PAIKALLISESTI ARVOKAS KULTTUURIYMPÄRISTÖ.

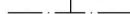
Alueella sijaitsee kirkkolain 14 luvun 5§:n nojalla suojeltuja kirkkollisia rakennuksia ja rakenteita. Alueen ominaispiirteet ja kirkon maisemallinen asema tulee säilyttää. Kirkkopihan, sen ja hautausmaan aitoja ja portteja sekä sankarihautausmaata koskevista korjaus- ja muutostöistä on pyydettävä Museoviraston lausunto.

sk2.1

KYLÄKUVAN SÄILYMISEN KANNALTA TÄRKEÄ ALUE.

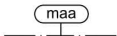

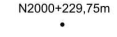

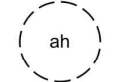
Alue, jolla vanhat rakennukset, pihapiirit viljelyksineen ja raitti/kylämaisema on pyrittävä säilyttämään. Alueella tapahtuva korjaus- ja uudisrakentamisen tulee sopeuttaa alueen maisemallisiin ja kulttuurihistoriallisiin arvoihin ja pyrkiä hyödyntämään perinteisiä materiaaleja, värejä ja työtapoja. Korjaus- ja täydennysrakentamisessa tulee huomioida alueen pihapiirien rakenne, ominaispiirteet, materiaalit, sijoittelu ja mittakaava. Numeroindeksi viittaa kaavaselostuksen numerointiin.

pma

PERINNEMAISEMA, RUKOMANSAAREN PERINNEBIOTOOPPI.

Alueen hoidossa tulee huomioida jäljellä olevat niittyladot. Alueen perinteistä elinkeinoa edustavia niittylatoja tulee pyrkiä säilyttämään ja kunnostamaan perinteisin menetelmin ja materiaalein.

20.3.2023

- OHJEELLINEN ALUEEN OSA, JONNE SAA SIOITTA A PUHTAITA MAA-AINEKSIA.
- KERRAN 100 VUODESSA TOISTUVAA TULVAVEDENKORKEUTTA VASTAAVA KORKEUSTASO.
Alaville alueille rakennettaessa tulee huomioida tulva- ja kosteusvahinkojen vaara. Rakennuspaikalla maanpinta tulee olla vähintään kerran 100 vuodessa toistuvan (1/100a) tulvan korkeudella ilman merkittävää maanpinnan pengertämistä. Alimmat kastumiselle arat rakenteet tulee sijoittaa vähintään 0,5 m 1/100a tulvakorkeuden yläpuolelle. Mikäli kaavan hyväksymisen jälkeen esiintyy tulva (esim. jääpatotulva), joka aiheuttaa suuremman vedenkorkeuden kuin kaavassa esitetty laskennallinen 1/100a tulva, tulee esiintyneen tulvan korkeus ottaa määrääväksi korkeudeksi alimpia rakentamiskorkeuksia määritettäessä.
- KORKEUSLUKEMA LASKENNALLISESTA 1/100A TULVAKORKEUDESTA KORKEUSJÄRJESTELMÄSSÄ N2000.
- ASEMAKAAVAOITETUN ALUEEN RAJA.
- AJOHARJOITTELUALUE.
Alueella saa harjoittaa liukkaan kelin ohjattua ajoharjoittelutoimintaa voimassa olevan ympäristöluvan mukaisesti.

YLEISKAAVAMÄÄRÄYKSET:

Muonion kirkonkylän vanhan osan arvokkaan kulttuuriympäristön ja jokilaakson kulttuurimaiseman arvot on turvattava ja huomioitava kaava-alueen tarkemmassa suunnittelussa ja rakentamisessa.

Pohjavesialueilla tulee maankäytön seurauksena maanpintaa merkittävästi peittäville alueille laatia yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä hulevesiselvitys.

Tarkemmassa suunnittelussa tulee pyrkiä ehkäisemään hulevesien muodostumista sekä huolehtia hulevesien riittävästä viipymästä ja niiden käsittelystä ennen niiden johtamista vesistöön.

Vesihuoltoverkoston toiminta-alueella tulee liittyä vesihuoltoverkostoon. Jätevedet ja jätteet tulee käsitellä siten, ettei niistä aiheudu terveydelle tai ympäristölle haittaa.

Melualueille ei saa sijoittaa uusia asuin- ja lomarakennuksia tai muita melusta häiriintyviä kohteita, kuten palvelurakennuksia (esimerkiksi koulut, päiväkodit, vanhainkodit). Alueen yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa sekä rakennesuunnittelussa tulee ottaa huomioon valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista.

20.3.2023

7.4 Suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin

Kaava on laadittu siten, että se tukee 1.4.2018 voimaan tulleita valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.

VAT	PERUSTELU
<p>Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.</p> <p>Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.</p> <p>Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.</p> <p>Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.</p>	<p>Osayleiskaavoituksella pyritään vahvistamaan alueen kehitystä ja elinvoimaisuutta uudella maankäytöllä, joka sijoittuu olemassa olevan rakenteen yhteyteen.</p> <p>Yleiskaavalla luodaan edellytykset asema-kaavoituksen kautta tuotettavalle monipuoliselle asuntotuotannolle ja yritystoiminnalle.</p> <p>Osayleiskaavoituksella pyritään edelleen kehittämään eri väestöryhmien palveluiden ja virkistysalueiden saavutettavuutta.</p>
<p>Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.</p>	<p>Osayleiskaavalla edistetään alueidenkäyttötavoitteen toteutumista sijoittamalla uusia toimintoja olemassa olevan rakenteen yhteyteen.</p> <p>Valtatie 21 varteen on osoitettu kaksi liikenneympäristön muutoskohdetta, jotka vaativat yksityiskohtaisempaa suunnittelua alueen turvallisuuden ja toimivuuden lisäämiseksi.</p>
<p>Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.</p> <p>Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.</p> <p>Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin.</p> <p>Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan</p>	<p>Osayleiskaavalla ei osoiteta rakentamista tulvavaara-alueelle ja melulle herkkiä toimintoja valtatie läheisyyteen.</p> <p>Kaavassa on osoitettu tulvariskialueen raja 1/100 a. Kaavassa ei osoiteta sellaisia laajoja yhtenäisiä päällystettyjä alueita sisältäviä tai mahdollistavia toimintoja, jotka lisäisivät taajamatulvien riskiä.</p> <p>Kaava-alueen mahdolliset pilaantuneet maa-alueet ja riskikohteet on kartoitettu erillisellä selvityksellä ja jatkotoimenpiteet ohjeistettu kaavamääräyksillä. Mahdolliset haitalliset hulevesivaikutukset, pohjavesien pilaantuminen ja melun haittavaikutukset estetään ohjeistamalla jatkosuunnittelua niin ikään kaavamääräyksin. Kaava-alueen liikenneturvallisuuden parantamiskohteet on osoitettu omalla kaavamerkinnällään.</p>

20.3.2023

niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.	Valtakunnanrajan ylityksen yhteyteen on varattu riittävä alue (P) rajanvalvonnan tarpeille.
Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden säilymisestä.	Kaavoituksen yhteydessä huomioidaan kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön arvojen sekä maisemallisten arvojen säilyminen. Alueelle on osoitettu taajamakuvallisesti merkittäviä alueita sekä perinnemaisema-alueita. Kaavoituksen yhteydessä on varattu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita sekä huomioitu Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue. Merkittävät rakennukset ja muinaismuistot on merkitty asianmukaisesti kaavaan ja annettu määräys, joka ei vaaranna niiden olemassaoloa ja säilymistä. Kaavaan on osoitettu lähivirkistysaluetta, urheilu- ja virkistyspalvelujen alue, virkistyskohde sekä uimaranta-alue. Lisäksi Oustajärven ympäristöön on osoitettu retkeily- ja ulkoilualue.

7.5 Suhde maakuntakaavaan

Kaava on laadittu siten, että suunnitteluratkaisut tukevat ja tarkentavat maakuntakaavassa esitettyjä suunnitteluperiaatteita alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän mukaisesti.

MAAKUNTAKAAVA	YLEISKAAVA
Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä on otettava huomioon valtioneuvoston päätös melutasojen ohjearvoista.	Kaavoituksen yhteydessä on laadittu liikenteen meluselvitys, joka on huomioitu kaavaa laadittaessa.
Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun.	Maisemalliset seikat on huomioitu sekä päämaankäyttömerkinnöin MA sekä nat-, luo-, sr-, sm-, sk- ja pma -merkintöinä.
Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten tunturi-alueilla, jokien ja järvien rannoilla sekä pääteiden, matkailukeskusten, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä eri käsittelytoimenpiteen on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.	Kaavassa on osoitettu ranta-alueet V-1 taajamaan liittyvänä luontoalueena, jolla luonnonympäristö hoidetaan taajamapuistona. Alueella on voimassa MRL 43.2 § toimenpiderajoitus: maisemaa muuttavia toimenpiteitä, kuten avohakkuutta sekä maanmuokausmenetelminä aurausta ja äestystä ei saa

20.3.2023

	suorittaa ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua lupaa.
Ranta-alueilla tulee turvata rannan suuntainen kulkuyhteys.	Ranta-alueet on valtaosin osoitettu V-1 taajamaan liittyvänä luontoalueena, jolla luonnonympäristö hoidetaan taajamapuistona.
Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa. Tulvariskialueet tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa.	Kaavakartalle on osoitettu kerran 100 vuodessa toistuvaa tulvavedenkorkeutta vastaava korkeustaso. Yleiskaavalla ohjataan ottamaan tulvariskit huomioon tarkemmassa suunnittelussa.
Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet ja valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.	Laidunalueiden yms. osalta kaavassa ei aktualisoidu luontaistalouden harjoittaminen. Rakennuspaikkojen ja rakentamismahdollisuuksien osalta kaavaratkaisu mahdollistaa esim. tarvittavien laitteiden huollon, ylläpidon ja säilyttämisen. Kaavan alueelle ei sijoitu porotalouden harjoittamisen kannalta keskeisiä alueita, eikä kaava-alueen reuna-alueille ole osoitettu sellaisia toimintoja, jotka estäisivät toiminnan harjoittamista.
Rakennuksia tai muita huomattavia rakenteita ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemiin kärkiin ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.	Uudet rakentamispaikat on pyritty sijoittamaan peitteisille paikoille.
Hyville, yhtenäisille tai maisemallisesti tärkeille pelloille ei tule suunnitella sijoitettavaksi muuta kuin maa- ja metsätalouteen liittyvää rakentamista, ellei niitä ole yksityiskohtaisemmassa kaavassa rakentamiseen sopivaksi osoitettu.	Kaavassa on osoitettu MA - maisemallisesti arvokkaat peltoalueet. AO-1 alueella sekä sk2-alueiden kaavamääräyksissä ohjataan myös huomioimaan kulttuurimaisemaan liittyvät avoimet alueet.
A 4 Merkinnällä osoitetaan asumiseen ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle rakentamisalueita, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puistoalueita sekä erityisalueita.	Yleiskaava täsmentää ko. suunnittelua osoittamalla alueella olevat palvelut sekä uudet vakituisen asumisen rakentamismahdollisuudet. Yleiskaavan ei voida katsoa poikkeavan maakuntakaavasta.
C 115 Merkinnällä osoitetaan keskustahakuisten palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueita niihin liittyvine liikennealueineen.	Yleiskaava täsmentää ko. suunnittelua osoittamalla alueella olevat palvelut sekä uudet vakituisen asumisen rakentamismahdollisuudet. Yleiskaavan ei voida katsoa poikkeavan maakuntakaavasta.
rm 853 Harriniva Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittäviä matkailupalveluiden alueita, kuten mat-	Yleiskaava täsmentää ko. suunnittelua osoittamalla alueella olevat palvelut sekä uudet

20.3.2023

kailu- ja lomakeskuksia, lomakylä, lomahotelleja, leirintäalueita tai muita vastaavia matkailu palveluvia toimintoja.	matkailun rakentamismahdollisuudet. Yleiskaavan ei voida katsoa poikkeavan maakuntakaavasta.
SR 3073 Muonion kirkko Merkinnällä osoitetaan kirkkolain, rakennus- suojelulain ja valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen (480/85) tai maankäyttö- ja rakennuslain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita tai kohteita.	Kaavassa Muonion kirkon alue on osoitettu PY – julkisten palvelujen ja hallinnon alueeksi sekä informatiivisina merkintöinä srk – kirkkolain 14 luvun 5§:n nojalla suojelluksi kirkolliseksi rakennukseksi ja sk1 – taajamakuvallisesti tärkeäksi alueeksi, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Yleiskaavan ei voida katsoa poikkeavan maakuntakaavasta.
M 4529 Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin. Kaava-alueen läpi kulkee myös Revontultentie, jonka merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tärkeä kansainvälinen liikennekäytävä sekä moottorikelkkailureitti. Kaava-alueelle on osoitettu lentopaikan merkintä sekä uusi yhdystie. Kaava-alueelta itään päin on osoitettu taajamatoimintojen laajenemissuunta. Merkinnällä osoitetaan taajamien yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta tavoiteltavat päälaajenemissuunnat. Alueella sijaitsee virkistysmatkailukohde.	Yleiskaava täsmentää ko. suunnittelua osoittamalla aluetta pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön, asumiseen, loma-asumiseen ja virkistyskäyttöön. Yleiskaavan ei voida katsoa poikkeavan maakuntakaavasta.

7.6 Suhde yleiskaavan sisältövaatimukseen

Suunnittelualueella ei ole maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Kaava on laadittu siten, että se tukee maankäyttö- ja rakennuslain 39 § yleiskaavan sisältövaatimuksia.

Maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimukset	Yleiskaava
yhdyskuntarakenteen toimivuus, ta- loudellisuus ja ekologinen kestävyys	Uusi rakenne ja täydennysrakentamisen alue sijoittuu olemassa olevien verkostojen ympärille ja tiiviimmät alueet palvelujen välittömään läheisyyteen. Uuden rakentamisen alueet on sijoitettu siten, että uutta tieverkkoa ei tarvitse välttämättä rakentaa kovinkaan paljon yleiskaavaa toteutettaessa.

20.3.2023

olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö	Uusi rakenne ja täydennysalueet on pyritty sijoittelemaan tehokkaasti olemassa olevien yhteyksien varrelle.
asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus	Kaavassa on olemassa olevaa rakennetta maltillisesti tiivistäen luotu hyvin saavutettavia uusia asumismahdollisuuksia. Kaavassa on tehty aluevarauksia, jotka tukevat olemassa olevaa toimintaa ja luovat mahdollisuuksia kehittää palveluja tulevaisuutta varten.
mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon taroituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla	Joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen parantumisen edellytykset ovat riippuvaisia uudesta rakenteesta. Alueen väkimäärä ja väestön sijoittuminen itsessään ei luo edellytyksiä joukkoliikenteen tehostumiselle. Yleiskaava mahdollistaa uusien asemakaavoitettavien alueiden kehittämisen lähellä olemassa olevaa vesi- ja jätehuoltoverkostoa.
mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön	Kaavalla mahdollistetaan turvallinen, terveellinen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoinen elinympäristö.
kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset	Osoitetut aluevaraukset vahvistavat kunnan palvelutarjontaa sekä elinkeinoelämän edellytyksiä.
ympäristöhaittojen vähentäminen	Kaava-alueelle ei ole osoitettu toimijoita, jotka aiheuttaisivat merkittäviä ympäristöhaittoja. Kaavoituksen yhteydessä on selvitetty melualueiden ja mahdollisten pilaantuneiden maa-alueiden kohteiden osalta kohteet / alueet ja nämä on otettu huomioon kaavoituksessa eikä niiden alueelle ole osoitettu uutta tai olennaisesti muuttuvaa maankäyttöä.
rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen	Luonto, maisema ja kulttuuriympäristöt on huomioitu kaavassa sekä päämaankäyttömerkinnöin että informatiivisin merkinnöin. Merkintöjen määräykset tukevat ko. arvojen säilymistä riittävässä määrin.
virikistykseen soveltuvien alueiden riittävyys	Kaavalla on osoitettu niin virikistysalueita kuin säilytetty laajoja yhtenäisiä metsäalueita, jotka soveltuvat myös virikistytymiseen.

8 KAAVAN VAIKUTUKSET

8.1 Yleistä

Osayleiskaavan laadinnan yhteydessä tulee selvittää kaavan toteutuksen ympäristövaikutukset maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) ja -asetuksen (MRA) edellyttämällä tavalla. MRL:n 9 §:n mukaan "kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan katsoa olevan olennaisia vaikutuksia."

MRA 1 §:n perusteella "selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset: ihmisen elinoloihin ja elinympäristöön, maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon, kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin, alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen, kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön."

Laaditut taustaselvitykset ovat olleet suunnittelun lähtötietoina. Arvioinnissa tutkitaan nykytilanteeseen aiheutuvia muutoksia silloin, kun osayleiskaava on toteutunut kokonaan. Vaikutusarviointit on tehty asiantuntija-arvioina. Ympäristövaikutusten arvioinnissa käsitellään myös periaatteellisella tasolla mahdollisten haitallisten vaikutusten estämistä tai lieventämistä.

Yleiskaavan toteuttamisen merkittävät välittömiä ja välillisiä vaikutuksia arvioidaan (MRA 1 §):

1. ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
2. maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan, ilmastoon
3. kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
4. alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
5. kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Yleiskaavan selostuksessa esitetään kaavan vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, luontoon, maisemaan, liikenteen ja teknisen huollon järjestämiseen, talouteen, terveyteen, sosiaalisiin oloihin ja kulttuuriin sekä muut kaavan merkittävät vaikutukset (MRA 17 §).

8.2 Natura-arviontivelvollisuuden selvittäminen

Osayleiskaava-alueella sijaitsee Natura-alueita, mistä johtuen Lapin ELY-keskus on esittänyt, että osana kaavan vaikutusten arviointia tulee esittää Natura-tarvearviointi.

Natura-alueen luonnonarvoihin todennäköisesti merkittävästi vaikuttavista hankkeista ja suunnitelmista on tehtävä ns. Natura-arviointi. Natura –arviointiin liittyy kaksi vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa arvioidaan, ylittyykö merkittävän haitan kynnyks (tarvearviointi). Mikäli kynnyks ylittyy, laaditaan varsinainen luonnonsuojelulain mukainen Natura –arviointi, josta alueellinen ELY-keskus antaa lausunnon. Tarvearvioinnissa arvioidaan todennäköiset vaikutukset Natura 2000 -alueeseen sen suojelutavoitteiden kannalta sekä se, vaikuttaako tai saattaako suunnitelma tai

20.3.2023

hanke vaikuttaa haitallisesti alueen koskemattomuuteen. Asianmukainen arviointi koskee sekä suunnitelmia että hankkeita. ([Ohjeasiakirja Natura 2000 -alueita koskevien suunnitelmien ja hankkeiden arviointi - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#))

Muonionjärvi-Utkujoki (FI1300801 SAC/SPA) Natura-alueen suojelu perustuu alueella esiintyviin Natura-luontotyyppisiin, joita ovat:

- Humuspitoiset järvet ja lammet
- Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit
- Pohjoiset boreaaliset tulvaniityt

Muonionjärvi-Utkujoki Natura-alueen suojelu perustuu myös lintudirektiivin liitteen I lintulajeihin sekä alueella säännöllisesti esiintyviin muuttolintulajeihin, joita ovat: jouhisorsa, metsähanhi, suopöllö, tukkasotka, lapinsirri, sinisuohaukka, laulujoutsen, nuolihaukka, pikkulokki, naurulokki, sinirinta, pilkkasiipi, mustalintu, uivelo, sääksi, suokukko, lapintiira, mustaviklo ja liro.

Yleiskaavakartalla on esitetty voimassa olevat Natura-alueet ja ne on osoitettu SL-merkinnällä, jonka tarkoituksena on nimenomaisesti turvata suojeltujen luontotyyppien ja suojeltujen lajien elinympäristön säilyminen. Muonion keskustan osayleiskaava on luonteeltaan strateginen suunnitelma, joka ohjaa alueen asemakaavoitusta eikä siten suoraan mahdollista rakennushankkeita tai niihin verrattavia toimia alueella

Yleiskaavassa ei ole esitetty Natura-alueelle uusia tai muuttuvia toimintoja. Kaavaratkaisun mahdolliset vaikutukset Natura-alueen luontoarvoihin liittyvät ensisijaisesti rakentamisesta aiheutuviin, mahdollisiin hulevesivaikutuksiin sekä mahdollisesti lisääntyvän virkistyskäytön linnustolle aiheuttamiin häiriöihin. Yleiskaavassa on osoitettu informatiivisena merkintänä olemassa oleva ajoharjoittelurata, jonka toiminta perustuu kaavamääräyksen mukaan voimassa olevaan ympäristölupaan. Näin ollen yleiskaava ei suoraan mahdollista esimerkiksi muutoksia ajoharjoitteluradan toimintaan vaan niiden mahdollisuudet tulee arvioida osana ympäristölupaprosessia siten, että arvioidaan myös tarkemmin vaikutukset Natura-alueen suojeluperusteisiin. Natura-alueelle osoitetun ajoharjoitteluradan toiminta sijoittuu talviaikaan, jolloin kyseinen alue on jäässä. Toiminnan ei katsota olevan ristiriidassa Natura-alueen suojeluperusteiden kanssa, jotka liittyvät linnuston pesimäalueisiin ja alueen luontotyyppisiin. Normaalioloissa toiminnasta ei arvioida aiheutuvan päästöjä Natura-alueelle. Toiminnasta aiheutuvat vaikutukset liittyvät mahdollisiin onnettomuustilanteissa tapahtuviin öljy- ja polttoainevuotoihin, joihin voidaan varautua ennalta, ja jotka on huomioitu toiminnan ympäristöluvassa. Toiminnasta ei arvioida aiheutuvan häiriötä suojelun perusteena olevalle linnustolle, koska suojelun perusteena ei ole lajeja, jotka esiintyisivät alueella talviaikaan.

Natura-alueen läheisyyteen on osoitettu Muonionjoelle sijoittuva moottorikelkka-reitti, jonka toiminta ei muutu nykyiseen verrattuna. Vaikutukset ajoittuvat talviaikaan, jolloin suojelun perusteena olevalle linnustolle ei aiheudu vaikutuksia.

Kaava-alueella ja valuma-alueilla rakennettujen alueiden osuuden kasvu lisää jonkin verran hulevesien muodostumista alueella. Virtaamien kasvu voi lisätä myös eroosiota ja sen myötä vesistökuormitusta. Natura-alueelle muodostuvia vaikutuksia voidaan ehkäistä tarkemmalla hulevesisuunnittelulla ja yksityiskohtaisemmilla

20.3.2023

hulevesiratkaisuilla tarkemmissa maankäytön suunnitteluvaiheissa. Hulevesien laadulliseen hallintaan tulee kiinnittää huomioita erityisesti myös alueiden rakentamisvaiheessa.

Kaavan mahdollistama asukasmäärän kasvu on maltillinen ja asumiselle osoitetut uudet alueet sijoittuvat lähelle nykyistä rakennuskantaa. Kaava-alueelle on osoitettu myös virkistyskäyttöaluetta, jonne suurin ns. arkiliikunnan virkistyskäyttöpaine keskittyy. Varsinaisella Natura-alueella kesäaikaisen virkistyskäytön arvioidaan lisääntyvän nykyisestä vain vähän, jonka vuoksi suojelun perusteena olevalle linnustolle aiheutuva häiriö ei merkittävästi kasva nykyisestä.

Yleiskaavan vaikutuksista Muonionjärvi-Utkujoki (FI1300801 SAC/SPA) Natura-alueeseen ei katsota tarpeelliseksi laatia varsinaista luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista Natura-arviointia.

8.3 Osayleiskaavan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Osayleiskaavassa on osoitettu olemassa olevat, kehitettävät ja uudet tai olennaisesti muuttuvat alueet asumiseen, elinkeino- ja palvelutoimintaan sekä virkistykseen. Osayleiskaavalla ohjataan Muonion kuntakeskuksen asemakaavoitusta ja muuta tarkempaa suunnittelua, näin ollen yleiskaavan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön ovat lähinnä välillisiä. Yleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa maltillista väestön kasvua siten, että asemakaavoituksella voidaan tarjota tontteja asumiseen Muonion kuntakeskuksen alueelta. Yleiskaava mahdollistaa myös uusien yritystonttien kaavoittamisen, mikä tukee Muonion kunnan vetovoimaisuutta ja elinvoimaa.

Terveellisen ja viihtyisän asuin ympäristön edistäminen on huomioitu osayleiskaavassa osoittamalla uudet asumisen alueet tulva-alueiden ulkopuolelle ja ohjaamalla tarkempaa suunnittelua muun muassa liikennemelun ja hulevesien hallintaa koskevilla yleismääräyksillä. Osa uusista asumiseen osoitetuista alueista sijoittuu melumallinnuksen mukaiselle tieliikenteen melualueelle, jolla melun torjuntaan tulee tarkemman suunnittelun yhteydessä kiinnittää huomiota. Alueille, joilla on mahdollisia saastuneita maa-alueita ei ole osoitettu muuttuvaa maankäyttöä.

Osayleiskaavan tavoitteena on parantaa Muonion vetovoimaa asuinpaikkana sekä elinkeinotoiminnalle. Asumiselle osoitetut uudet alueet sijoittuvat lähelle nykyistä rakennuskantaa, jolla tiivistetään aluetta ja luodaan alueelle identiteettiä ja tunnelmaa tiiviimmän yhteisön kautta.

Joen virkistysellistä merkitystä on alueiden asemakaavoituksen yhteydessä tärkeää korostaa ja taata saavutettavuus joenrantaan myös muille, kuin asuinalueiden asukkaille. Ranta-alue on osoitettu taajamaan liittyvänä luontoalueena, jota hoidetaan taajamapuistona.

Uudet keskustarakenteeseen tukeutuvat asuinalueet luovat mahdollisuuksia asumiselle lähellä olemassa olevia palveluita, ja alueelle voidaan toteuttaa tarpeen mukaan esim. senioriasumista, jonka kautta voidaan taata asumisen jatkumoa myös sen jälkeen, kun vanhempana asumiseen liittyvät tarpeet muuttuvat.

Nykyisiin teollisuus- ja työpaikka-alueisiin tukeutuvat TY-alueiden laajennukset ja uudet TY –varaukset mahdollistavat uusien työpaikkojen kehittymistä taajamarakenteen yhteyteen, helposti kuljettaviin ja saavutettaviin paikkoihin.

20.3.2023

Kaavan toteuttamisella ei ole todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia toisen valtion alueelle, sillä kyse on asemakaavoitusta ohjaavasta jo rakentuneen kuntakeskustan alueen yleiskaavasta. Kansainvälistä tiedottamista ja ei nähty hankkeen aikana tarpeellisena.

8.4 Osayleiskaavan vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan, ilmastoon

Vaikutukset maa- ja kallioperään

Yleiskaavan toteuttaminen vaatii jonkin verran rakentamiseen liittyviä maansiirtotöitä, mutta osayleiskaavassa ei osoiteta merkittäviä maanottoalueita tai muita maa- ja kallioperään laajasti vaikuttavia aluevarauksia.

Maa-alueita sanotaan pilaantuneeksi, jos siihen on ihmisen toimintojen seurauksena joutunut haitallisia aineita niin, että ne aiheuttavat vaaraa terveydelle tai luonnolle. Maaperän pilaantuneisuuden tutkiminen ja pilaantuneen maaperän kunnostus tulevat useimmiten ajankohtaisiksi, kun alueita kaavoitetaan uuteen käyttöön tai niille ryhdytään rakentamaan. Tällöin arvioidaan myös alueen alustava kunnostustarve ja kunnostuksen kustannukset niin, että niihin osataan varautua rakentamisvaiheessa. Lähtökohtana on, että asemakaavoitettavilla alueilla sijaitsevia ja edelleen toiminnassa olevia kohteita ei edellytetä merkittäväksi pima-kohteina kaavaan, koska käyttötarkoituksen mahdollistamisessa asemakaavamuutoksissa myös maaperän pilaantuneisuus tulee selvitetäväksi tarkemmin. Osayleiskaavassa on annettu yleismääräys mahdollisiin pilaantuneisiin maa-alueisiin liittyen, jonka mukaan *"tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee ottaa huomioon mahdolliset pilaantuneet maa-alueet ja on varmistuttava siitä, että alueen maaperä on ihmisten terveyden kannalta sovelias suunniteltuun käyttötarkoitukseen"*. Kohteet on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 3.6.

Vaikutukset pohjavesiin

Tärkeimmät pohjaveden suojelua koskevat kansalliset säädökset sisältyvät ympäristönsuojelu- ja vesilakiin sekä lakiin vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä:

- *pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §)*
- *vedenotamon vesioikeudelliset suoja-alueet (VL 4:11 §)*
- *vesitaloushankkeiden luvanvaraisuus, jos se voi muuttaa pohjaveden laatua tai määrää (VL 3:2 §)*
- *Pohjavesialueiden määrittämisestä ja luokittelusta sekä suojelusuunnitelmista on sääntelyä lain vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä 2 a luvussa.*

Kansallisella vesienhoidon lainsäädännöllä toteutetaan EU:n vesipolitiikan puitedirektiiviä (2000/60 EY). Yleisenä tavoitteena on edistää vesivarojen kestäväää käyttöä, estää pohjavesien pilaantuminen ja vähentää jo tapahtunutta pilaantumista. Tavoitteena on pohjaveden hyvä määrällinen ja kemiallinen tila edistämällä vesivarojen kestäväää käyttöä, estämällä pohjavesien pilaantuminen sekä vähentämällä jo tapahtunutta pilaantumista.

Yleiskaavassa on osoitettu Päämaan pohjavesialue ja pohjaveden suojelu on turvattu osayleiskaavassa asianmukaisin kaavamääräyksin. Osayleiskaavan ei arvioida vaarantavan pohjaveden suojelua.

Vaikutukset hulevesien hallintaan

20.3.2023

Osayleiskaavalla on hieman laajennettu teollisuus- ja varastoalueita, joille saattaa sijoittua laajoja päällystämistä vaativia alueita, jolloin hulevesistä on huolehdittava tonttikohtaisesti. Osayleiskaavan perusteella teollisuus- ja varastoalueille ei kuitenkaan voida suoraan myöntää rakennuslupia, joten hulevesien hallintaa tulee ohjata tarkemman suunnittelun yhteydessä. Kohteissa, joissa olemassa oleva maaperä on todennäköisesti vettä hyvin läpäisevää tai hyvin läpäisevä maaperätaso on tarpeeksi lähellä läpäisemättömästä maapintakerroksesta, suositellaan hulevesien hallintaa ensisijaisesti imeyttämällä. Yleiskaavassa ei ole osoitettu rakentamista pohjavesialueelle tai luonnonsuojelualueille, joten hulevesien imeyttäminen on sen perusteella turvallista. Mikäli kohteen toiminnan johdosta alueella muodostuu kuitenkin poikkeavan likaisia hulevesiä, suositellaan hulevesien käsittelyn tehostamista öljyn- ja hiekanerotuskaivojen avulla. Hulevesien imeytys voidaan toteuttaa mm. imeytyskaivannoilla tai -kentällä ja -kaivoilla. Imeyttävät menetelmät suositellaan tehtävän hajautetusti, jolloin yhden menetelmän valuma-alue ja mitoitusvesimäärä ei kasva suureksi. Järjestelmien yksityiskohtaiset mitoitukset tulee selvittää maankäytön jatkosuunnittelussa yhdessä maaperän vedenläpäisevyyystutkimuksien kanssa.

Hulevesien muodostumista voidaan lisäksi ehkäistä suosimalla vettä läpäiseviä päällysteitä. Esimerkiksi reikälaattojen tai -kiveyksien käytöllä mm. jalankulku- ja pysäköintialueilla voidaan vähentää hulevesien muodostumista ja parantaa muodostuvan pintavalunnan laatua. Läpäisevät päällysteet ovat kuitenkin pääasiassa heikosti kulutusta ja kuormitusta kestäviä, joten niiden käyttöä suositellaan lähinnä kohteissa, joiden katuluokka on 5 (pientaloalueen asuntokadut, huoltoliikenteen väylät, henkilöautojen pysäköintialueet) tai luokka 6 (jalkakäytävät, pyörätiet, puistotiet).

Teollisuus- ja työpaikka-alueilla hulevesien määrän ja laadun hallinta korostuu, koska näiden hulevesien laatu on usein keskimääräistä huonompi. Runsaasti liikennöitävillä alueilla asfalttipintojen ja muiden kenttäalueiden hulevesistä suositellaan johdettavan tonttikohtaiseen hiekan ja öljynerotinjärjestelmään. Erotinjärjestelmää vastaavaa, varmatoimista ja hallittavissa olevaa likaisien hulevesien käsittelyä on hyvin haastavaa toteuttaa maanpäällisin, luonnonmukaisin menetelmin. Hulevesimäärien hallinnassa teollisuus- ja työpaikka-alueilla tulisi pyrkiä luonnonmukaisten, maanpäällisten järjestelmien toteuttamiseen kuten muillakin alueilla, mutta maankäytön vaatimukset voivat johtaa tilanteeseen, jossa tontilta ei ole osoitettavissa tilaa maanpäällisen järjestelmän toteuttamiseen. Tällöin hulevesien hallinta on tehtävä maanalaisin ratkaisuin, joista hyviä esimerkkejä ovat hulevesikennostot.

Vaikutukset ilmaan ja ilmastoon

Osayleiskaavalla mahdollistetaan lisärakentamista alueelle, jota varten tulee kuitenkin laatia asemakaava tai asemakaavan muutos, näin ollen osayleiskaava voi välillisesti lisätä alueen päästöjä liikenteen ja rakentamisen näkökulmasta sekä pienentää alueen hiilinieluna toimivien rakentamattomien alueiden määrää. Toisaalta osayleiskaavassa osoitetaan myös rakentamisen ulkopuolelle jääviä suojelu- ja virkistysalueita, joilla turvataan hiilinielujen säilymistä taajama-alueen läheisyydessä. Pienilmaston osalta vaikutukset ratkaistaan pääasiassa asemakaavoituksen yhteydessä, jolloin ratkaistaan mm. istutusalueet ja säilytettävä puusto muuttuvan maankäytön alueella.

20.3.2023

8.5 Osayleiskaavan vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin

Luontoselvityksen perusteella kaavassa erityisesti huomioitavia luontoalueita ovat Keinovuopion lampi ja suot (luontokohde 1) sekä Kivimaan lähde (luontokohde 2) sekä kaksi Natura 2000-aluetta: Tornionjoen–Muonionjoen vesistöalue (FI1301912, SAC) ja Muonijärvi–Utkujoki (FI1300801 SAC/SPA). Tornionjoen–Muonionjoen vesistöalueen Natura-alueen suojelun toteutuskeinona on Ruotsin ja Suomen välinen rajajokisopimus. Lisäksi sivuvesistöjen osalta toteutuskeinona on myös koskiensuojelulaki. Muonijärvi–Utkujoen Natura-alueen arvot perustuvat avoimiin luhta- ja niittyrintoihin, joita jääeroosion lisäksi ovat pitäneet avoimna perinteiset karjanhoitomenetelmät eli niitto ja laidunnus. Natura-alueella on ollut lammaslaidunnusta ja niittyjen avoimena pitäminen on edellytys kohteen edustavuuden sekä linnuston pesimäalueiden säilymiselle.

Keinovuopion lampi ja suon rämeinen eteläosa sekä yksi pieni ja karu lähde sijoittuvat Natura-alueelle. Natura 2000 -alueet on osoitettu kaavassa informatiivisella nat-merkinnällä. Keinovuopio on sisällytetty Natura-aluerajaukseen, mutta sen pohjoispuolelle sijoittuva ojittamaton suoalue arvotettiin kaavassa huomioitavaksi luontokohteeksi (luo-1). Alueiden luontoarvot on huomioitu kaavamääräyksin.

Osayleiskaavassa osoitettujen aluevarausten suhdetta Natura 2000 -alueeseen on arvioitu suhteessa nykytilanteeseen ja osayleiskaavassa osoitettuun muuttuvaan maankäyttöön. Osayleiskaavassa ei esitetä Natura 2000 alueelle muuttuvaa maankäyttöä, vaan alueen luontoarvojen säilyminen on pyritty turvaamaan osoittamalla alue SL-alueena eli luonnonsuojelualueena, joka on kaavamääräyksen mukaan luonnonsuojelulailta suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu alue, jolla ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Näin ollen kaava turvaa alueen luontoarvojen säilymistä. Kaavakartalla on osoitettu myös informatiivisena ah-merkintänä ajoharjoittelu radan alue, jolla saa harjoittaa liukkaan kelin ohjattua ajoharjoittelutoimintaa voimassa olevan ympäristölupaan mukaisesti. Ajoharjoitteluradan suhdetta Natura-alueen arvoihin on käsitelty ympäristölupaan myöntämisen yhteydessä ja toiminnan osoittaminen on ympäristölupaa myönnettäessä katsottu mahdolliseksi. Ajoharjoitteluradan toiminta sijoittuu talviaikaan, jolloin kyseinen alue on jäässä eikä sen siten katsota olevan ristiriidassa Natura-alueen suojeluperusteiden kanssa, jotka liittyvät linnuston pesimäalueisiin ja alueen luontotyypeihin.

Vastaavasti Keinovuopion luo-1 alueelle ei osoiteta osayleiskaavassa uutta tai muuttuvaa maankäyttöä. Keinovuopion alue sijoittuu osayleiskaavassa MY alueelle eli maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Nämä erityiset arvot on huomioitu kaavamääräyksellä, jonka mukaan aluetta tulee hoitaa monikäytön kannalta erityisenä kohteena. Alueella on voimassa MRL 43.2 § toimenpiderajoitus, jonka mukaan maisemakuvaa merkittävästi heikentävää toimenpidettä ei saa suorittaa ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua lupaa. Kaavamääräyksen mukaan myös kaivaminen ja louhiminen on kielletty. Lisäksi Keinovuopion luo-1 aluetta koskee myös määräys, jonka mukaan ympäristön tilaan vaikuttavia toimenpiteitä suoritettaessa on varmistettava, ettei merkinnän mukaisen alueen luontoarvoja vaaranneta tai heikennetä. Näin ollen kaava turvaa alueen luontoarvojen säilymistä.

20.3.2023

8.6 Osayleiskaavan vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen

Muonion keskusta-alueen osayleiskaava on ensimmäinen kuntakeskustan yhdyskuntarakennetta ohjaava yleiskaava. Yleiskaavalla ohjataan nykyisen taajamarakenteen tulevaa kehitystä osoittamalla uudet alueet olemassa olevan infrastruktuurin äärelle. Osoittamalla uusia asumisen alueita keskustaajaman yhteyteen mahdollistetaan uuden asuinrakentamisen sijoittuminen kunnan parhaiten saavutettaville alueille, mikä on yhdyskuntataloudellisesti perusteltua.

Kaavan toteuttamisen myötä kunnalle syntyy kuluja katuverkon ja kunnallistekniikan rakentamisesta. Uuden kunnallistekniikan painopistealueet ovat uusissa asuinalueissa sekä työpaikka- ja palvelualueissa. Uudet rakennusalueet tullaan liittämään kunnan kunnallistekniseen verkostoon rakentamisen edetessä. Kustannukset tarkentuvat kunnallistekniikan suunnittelun edetessä. Mikäli kiinteistöt sijaitsevat vesihuoltoyhtiön toiminta-alueella, niiden tulee liittyä kunnalliseen vesijohtoverkoston ja/tai viemäriverkoston. Mikäli kiinteistöt sijoittuvat toiminta-alueen ulkopuolelle, niiden tulee lupamenettelyn yhteydessä esittää kiinteistökohtainen suunnitelma vesihuollon järjestämisestä. Melualueelle sijoittuvien uusien asuinalueiden osalta liikennemelu on syytä huomioida tarkemmassa suunnittelussa siten, että siitä kunnalle aiheutuvia kustannuksia voidaan minimoida.

Tuloja kunnalle syntyy tontinluovutuksista ja liittymismaksuista sekä verotulojen kasvusta. Kaavan toteuttamisella ja toiminnalla on myös työllistävä vaikutus. Lisäksi uudet asukkaat käyttävät kunnan palveluja ja tuovat siten toimeentuloa ja työtä kuntaan. Tulot ovat riippuvaisia alueiden vetovoimasta ja toteutumisesta.

Alue sijaitsee hyvin saavutettavissa valtatie 21 varressa. Alueen uusista maankäytön aluevarauksista aiheutuvat liikennetuotokset ovat maltilliset ja olemassa olevalla liikenneverkolla on siihen hyvä välityskyky. Osayleiskaavalla ei osoiteta merkittäviä uusia tieyhteyksiä muuttuvan maankäytön sijoituessa pääasiassa olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Uusien alueiden sisäiset liikenteelliset ratkaisut ratkaistaan asemakaavoituksen yhteydessä ja asemakaavoituksen yhteydessä on mahdollista tarkastella yksittäisten rakennuspaikkojen valtatie 21 liittymien yhdistämistä siten, että parannetaan liikenneturvallisuutta.

Valtatie 21 varteen on osoitettu kaksi liikenneympäristön muutoskohdetta, jotka vaativat yksityiskohtaisempaa suunnittelua alueen turvallisuuden ja toimivuuden lisäämiseksi.

Pelastustoiminnan osalta uusi maankäyttö sijoittuu olemassa olevan rakenteen yhteyteen sekä liikenteellisesti hyvin saavutettavissa valtatie yhteyteen.

Yleiskaavassa osoitetut olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen tukeutuvat täydennysrakentamisen alueet parantavat kävelyn ja pyöräilyn hyödyntämismahdollisuuksia. Yleiskaavassa on osoitettu kevyen liikenteen yhteystarpeita, jotka täydentävät olemassa olevaa verkostoa. Yhteystarve-merkinnällä on osoitettu ne kohdat, joissa uuden kevyen liikenteen yhteyden aikaansaaminen kahden paikan välille on tarpeen, mutta linjaus on vielä tutkimatta. Täydennysrakentamisen suunnittelun yhteydessä tulevat arvioitaviksi myös yleiskaavassa osoitettujen kevyen liikenteen yhteystarpeiden toteuttamisen mahdollisuudet.

20.3.2023

8.7 Osayleiskaavan vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Osayleiskaava mahdollistaa Muonion keskustaajaman täydennysrakentamisen, jolloin kaupunkikuvaan syntyy uusien rakennusten myötä kerroksellisuutta. Osayleiskaavan kaavaratkaisuissa ja määräyksissä on pyritty huomioimaan merkittävänä kulttuuriympäristönä Muonion kirkonkylän vanha osa ja jokilaakson kulttuurimaisema. Alueelta on laadittu tarkennetut maisema- ja taajamakuvaselvitykset sekä rakennetun kulttuuriympäristön selvitykset ja nostettu esiin maiseman ja rakennetun ympäristön arvokohteet.

Osayleiskaavassa on nostettu esille kulttuuriympäristön kannalta arvokkaita alueita (ma, sk1 ja sk2 -alueita), joiden määräyksiä tulee huomioida uusia alueita asemakaavoitettaessa. Osayleiskaavan ratkaisuilla voidaan myös kohentaa alueen nykyistä taajamakuva.

Keskeisimmiksi miljöiksi nostettujen Ollinmäen ja Putaanrannan osalta, jotka sijaitsevat yhdyskuntarakenteellisesti täydennysrakentamiseen soveltuvilla alueilla, yleiskaavassa ohjataan alueelle osoitetun AO-1 alueen tarkempaa suunnittelua määräyksellä, jonka mukaan asemakaavoituksen yhteydessä tulee laatia tarkempi selvitys maisema-arvoista ja edistää taajamakuvallisesti tärkeiden alueiden säilymistä avoimina. Lisäksi alueen alueiden maisema-arvot on huomioitu taajamakuvallisesti merkittävänä alueen sk2-merkinnällä, johon liittyvän määräyksen mukaan *Kyseessä on Alue, jolla vanhat pihapiirit viljelyksineen on pyrittävä säilyttämään.* Täydennysrakentamista on ohjattu kaavamääräyksellä seuraavasti: *Alueella tapahtuva rakentaminen tulee sopeuttaa alueen maisemallisiin ja kulttuurihistoriallisiin arvoihin ja pyrkiä hyödyntämään perinteisiä materiaaleja, värejä ja työtapoja. Täydennysrakentamisessa tulee huomioida alueen pihapiirien rakenne, ominaispiirteet, materiaalit, sijoittelu ja mittakaava.* Niin ikään kulttuuriympäristön kannalta arvokkaaksi alueeksi tunnistettu Kirkonseutu on osoitettu taajamakuvallisesti tärkeänä alueena, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Kirkonmäen ympäristöön on osoitettu myös rakentamisen ulkopuolelle jääviä alueita.

Kaavaan on osoitettu asemakaavoitettavat alueet, jolloin on mahdollista tarkemmin ohjata rakentamisen sijoittumista maisemaan sekä rakennusmassojen kokoa.

Uusilla työpaikka- ja palvelualueilla on mahdollista luoda keskustaajamaan saavuttaessa houkuttelevaa yritysalueimagoa ja elinvoiman tunnetta niiden sijoituessa valtatie varteen.

Osayleiskaavoituksessa on huomioitu kulttuuriperintö, rakennettu ympäristö ja muinaismuistot asianmukaisin merkinnöin.

20.3.2023

8.8 Kokonaisvaikutukset

Lopullinen lista arvioitavista vaikutuskohteista täydentyy ja tarkentuu kaavaprosessin edetessä.

Kaava on laadittu selvitysten tulokset, kunnan tavoitteet sekä maanomistajien toiveet yhteen sovittaen. Kaavan vaikutuksia on arvioitu sen mukaisesti, että kaikki alueelle osoitetut uudet rakentamismahdollisuudet tulevat rakentumaan. Kaavaa laadittaessa on pyritty minimoimaan haitallisia vaikutuksia luontoon, maisemaan, rakennettuun ympäristöön ja ihmisiin. Vaikutusten arvioinnissa eräänlaisena 0-vaihtoehtona voidaan pitää sitä, ettei kaavaa laadita ollenkaan.

Taulukkotarkastelussa on osa-alueittain arvioitu yleiskaavan vaikutuksia. Tarkastelussa on käytetty seuraavaa arviointiluokitusta:

O	ei vaikutusta nykytilanteeseen
+	paranee vähäisesti nykytilanteesta
++	paranee nykytilanteesta
+++	paranee merkittävästi nykytilanteesta
-	huononee vähäisesti nykytilanteesta
--	huononee nykytilanteesta
---	huononee merkittävästi nykytilanteesta
( )	suluissa oleva merkintä riippuu toteuttamisesta.

OSA-ALUE	ARVIO	PERUSTELU
Ihmisten elinolot ja elinympäristö	++	Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön ovat positiiviset, koska osayleiskaava luo edellytyksiä monipuoliselle ja vetovoimaiselle asutukselle, parantaa virkistysmahdollisuuksia sekä työpaikkamahdollisuuksia.
Maa- ja kallioperä	O (-)	Yleiskaavan toteuttaminen vaatii jonkin verran maansiirtotöitä.
Vesi, ilmanlaatu ja pienilmasto	O	Osayleiskaavalla on hieman laajennettu teollisuus- ja varastoalueita, joille saattaa sijoittua laajoja päälylytämistä vaativia alueita, jolloin hulevesistä on huolehdittava tonttikohtaisesti. Pienilmaston osalta vaikutukset ratkaistaan pääasiassa asemakaavoituksen yhteydessä, jolloin ratkaistaan mm. istutusalueet ja säilytettävä puusto muuttuvan maankäytön alueella.
Kasvi- ja eläinlajit, luonnon monimuotoisuus	+	Kaava-alueella ei sijaitse luonnonsuojelun kannalta arvokkaita luontotyyppisiä eikä kaavaratkaisu estä luonnonvaraiselle eläimistölle ja kasvistolle tärkeiden luonnon ominaispiirteiden säilyttämistä. Osayleiskaavoituksen yhteydessä on selvitetty ajankohtaista tietoa alueen luontoarvoista, mikä turvaa ja edistää niiden säilymistä. Alueelle on osoitettu kaksi luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää aluetta (luo).
Luonnonvarat	O	Alueen toteuttamisella ei ole tavanomaista rakentamista suurempia vaikutuksia luonnonvaroihin.
Luonto ja luonnonympäristö	+	Osayleiskaavan ratkaisut eivät vähennä luonnon kannalta arvokkaita alueita eikä myöskään metsäalueita laajassa mittakaavassa. Keskustan ympäristössä säilyy yhtenäiset metsäalueet.

20.3.2023

Alue- ja yhdyskuntarakenne	++	Aluerakenteessa kaavan asumisen sekä palveluiden ja työpaikka-alueiden sijainti on johdonmukainen hyödyntäen olemassa olevaa yhdyskuntatekniikkaa, liikenneverkostoja ja yhdyskuntarakennetta. Yleiskaavoitus tarkoittaa maakuntakaavoituksen alueidenkäyttöperiaatteita ja mahdollistaa täydennysrakentamisen.
Yhdyskunta- ja energiatalous	++	Kaavaratkaisu tukeutuu pääasiassa olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja energiahuollon verkostoihin, mutta edellyttää myös uutta kunnallisteknistä rakentamista. Yleiskaavalla tuetaan kunnan elinvoiman edistämistä ja sillä voi välillisesti olla positiivista vaikutusta kuntatalouteen.
Liikenne ja liikkuminen	++	Uusi maankäyttö sijoittuu olemassa olevan rakenteen yhteyteen sekä liikenteellisesti hyvin saavutettavissa valtatie yhteyteen. Täydennysrakentamisella tuetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantamista kuntakeskustan alueella.
Kaupunkikuva ja maisema	++	Osayleiskaavassa on nostettu esille kulttuuriympäristön kannalta arvokkaita alueita (ma, sk ja pma -alueita), joiden määräyksiä tulee huomioida uusia alueita asemakaavoitettaessa. Osayleiskaavan ratkaisuilla voidaan myös kohentaa alueen nykyistä taajamakuva. Kaavaan on osoitettu asemakaavoitettavat alueet, jolloin on mahdollista tarkemmin ohjata rakentamisen sijoittumista maisemaan sekä rakennusmassojen kokoa. Uusilla työpaikka- ja palvelualueilla on mahdollista luoda keskustajamaan saavuttaessa houkuttelevaa yritysalueimagoa ja elinvoiman tunnetta niiden sijoittuessa valtatie varteen.
Kulttuuriperintö ja rakennettu ympäristö	+	Osayleiskaavoituksessa on huomioitu kulttuuriperintö, rakennettu ympäristö ja muinaismuistot asianmukaisin merkinnöin.

20.3.2023

Kaavan toteuttamisella ei ole todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia toisen valtion alueelle sillä kyse on asemakaavoitusta ohjaavasta jo rakentuneen kuntakeskustan alueen yleiskaavasta. Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelussa (19.6.2018) ELY-keskus ja Lapin liitto eivät nähneet todennäköistä tarvetta järjestää kansainvälistä kuulemistä. Kansainvälistä tiedottamista ja kuulemistä koskeva asia on tarkistettu 7.4.2022 ympäristöministeriöltä eikä sitä nähty tarpeelliseksi.

9 OSAYLEISKAAVAN OIKEUSVAIKUTUKSET

Kaava on oikeusvaikutteinen osayleiskaava. Maankäyttö- ja rakennuslain 42 §:ssä määrätään yleiskaavan oikeusvaikutuksista muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan.

Suunnittelun ohjausvaikutus

Hyväksytty yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi (MRL 42.1 §).

Maakuntakaavan/seutukaavan ohjausvaikutus

Maakuntakaava ei ole mm. oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella voimassa muutoin kuin yleiskaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta (MRL 32.3 §).

Vaikutus viranomaisiin

Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päätettäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista (MRL 42.2 §). Säännös koskee niin kunnan, maakuntaliittojen kuin valtion viranomaisia.

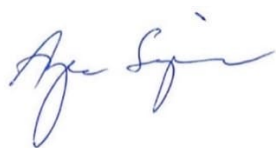
Rakennusjärjestys

Rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä ei sovelleta, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on asiasta toisin määrätty (MRL 14.4 §).

Yleiskaavan ja muun lainsäädännön mukaisen päätöksenteon suhde

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset suunnitelmat on otettava huomioon suunniteltaessa ja päätettäessä muun lainsäädännön nojalla ympäristön käytön järjestämisestä siten kuin erityislaeissa säädetään. Muussa lainsäädännössä on vastaavasti säännöksiä, jotka yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon. Tässä suhteessa keskeisimpiä lakeja ovat ympäristönsuojelulaki, rakennussuojelulaki, tielait, metsälaki, maa-ainelaki, kaivoslaki ja jätelaki.

FCG Finnish Consulting Group Oy

Arja Sippola

Arkkitehti SAFA, kaavanlaatija YKS-256